

ΚΡΗΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ
ΗΡΟΙΚΑ, ΠΟΡΕΜΙΚΑ,
ΕΡΩΤΙΚΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ,
ΤΗΣ ΤΑΒΛΑΣ, ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ
Κ.Λ.Τ. Κ.Λ.Τ.

398-8
ΚΡ1

сек. 40/2
1933

ΚΡΗΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

ΗΡΩΙΚΑ, ΠΟΛΕΜΙΚΑ, ΕΡΩΤΙΚΑ

ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ, ΤΗΣ ΤΑΒΛΑΣ, ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

ΚΛΠ. ΚΛΠ.

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΑ

ΥΠΟ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΚΡΙΑΡΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΠΙΜΕΜΕΛΗΜΕΝΗ

ΔΩΡΕΑ
ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΦΕΔΡΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ
ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

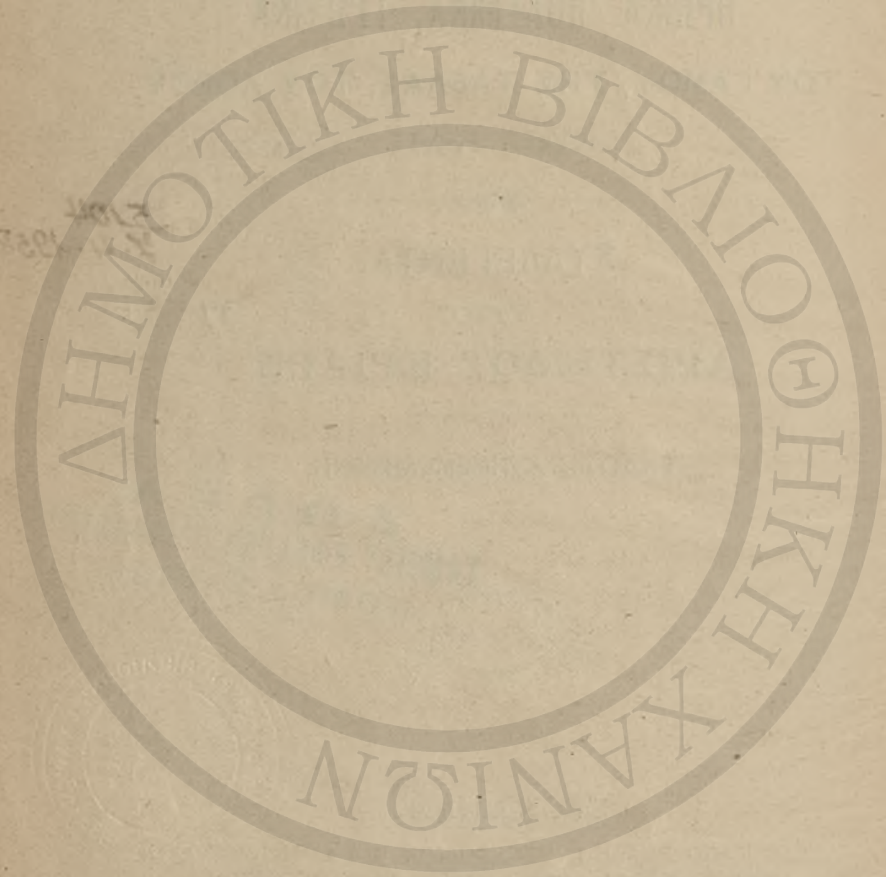
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Η ΠΡΟΟΔΟΣ", Ε. Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ
Ὀδὸς Ν. Κανεθάρου (Πάροδος Πριγκηπικοῦ Ἀνακτόρου)

1901

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αδ. Δομ. 5104
Χρονολ. Εισαγ. 7. 4. 1958
Εισαγωγ. Συλλ. Τραβ. 6
Ἀριθ. 392.81 κ.ε.λ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1032

ΣΥΛΛΟΓΗ ΗΡΩΙΚΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

[Τὸ παρὸν ποίημα, ἐπικοῦ χαρακτῆρος μᾶλλον, ἀναφέρει τοὺς τοῦ ἐξ Ἀνωπόλειος Σφακιῶν ἀγῶνας ἀειμνήστου Δασκαλογιάννη, διαπρεπεστάτου τῆς Νήσου ἀνδρός, διακεκριμένου, ἐπὶ παιδείᾳ, νοημοσύνῃ, πλούτῃ καὶ μεγίστῃ φιλοπατρίᾳ, ἣν ἐγένετο θῦμα μὴ ἀναλογισάμενος τὸ κρίσιμον τῶν περιστάσεων, ἀλλὰ παρακινουμένου παρ' ἐξοχωτάτων προσώπων τῆς τε Ρωσσίας, Μολδοβλαχίας καὶ Πελοποννήσου, μεθ' ὧν καὶ εἰς διηγετικὴν μυστικὴν συνενόησιν εὐρίσκετο, πρὸς γενικὴν ἐθνετερείαν, ἐκήρυξε κατὰ τοῦ τότε κραταιοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπης Σουλτάνου τῷ 1769 πόλεμον, ὅστις ἀπέβη θλεθριώτατος διὰ τὴν τότε ἀκμαιοτάτην ἐπαρχίαν. Συγγραφεὺς αὐτοῦ μνημονεύεται ὁ ἐκ Μουρίου Σφακιῶν Ἰωσήφ (Ἀναγνώστης) Παπᾶ Ἀνδρέα Σχορδύλης, ἀδελφὸς τοῦ ἐπιζῶντος ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, Δημητρίου Α. Σχορδύλης ἢ Παπαδάκη. Ποιητὴς δ' ὁ ἐκ μητρὸς θετὸς του Παντζελίδος (Παντελῆς).]

Ἄποῦ ἔχει νοῦν καὶ λοῖσμό, καὶ γνῶσι 'ς τὸ κεφάλι,
ἅς κάτση νὰ συλλογιαστῆ τὸ Δάσκαλον τὸ Γιάννη,
Ἄποῦ 'τον πρῶτος τῷ Σφακιῷ καὶ πρῶτος νοϊκοκύρης,
κ' ἀποῦ 'προσπάθειε νὰ γενῆ ἡ Κρήτη Ρωμηοσύνη.
'Στὰ χίλια ἑφτακόσια καὶ ἐξήντα ἑνέα,
'παναστατοῦν οἱ Σφακιανοί, πράμματα 'ναὶ γραμμένα.
ὁ Ἰψηλάντης τῆ Βλαχίας καὶ ὁ Μυρομιχάλης,
συνομωσία 'κάμανε μετ' τὸ Δασκαλογιάννη.
—Οἱ Βλάχ' ἐκινήθηκασι μ' ἡ Μάνη δὲν 'κινήθη,
κ' ἔπεσεν οὐλῃ ἡ Τουρκιά, εἰς τὰ Σφακιὰ 'ς τὴ Κρήτη.
—Κάθε γιορτὴ καὶ Κυριακὴ ἔβανε τὸ καπέλλο,
κ' ἔλεγε τοῦ Πρωτόπαπα ἀτὸ Μόσκοβο θὰ φέρω·

— 'Ξάδερφε, Δάσκαλε Γιαννιό, σώπαινε μὴν τὸ λῆς,
γιὰ θὰ τ' ἀκούσ' ὁ βασιλειᾶς, πολὺ Τουρκιὰ θὰ πέψη.
νὰ δίδωμε δοσίματα χαράτζια κάθε χρόνο,
γιατὶ θὰ πέψη τὴ Τουρκιὰ καὶ θὰ χαλάσ' ὁ κόσμος.

— 'Ξάδερφε Πρωτόπαπα, δὲ δίδω 'γὼ χαράτζια,
κ' ἂν πέψ' ὁ καπετὰν πασᾶς χιλιάδες μπαϊράκια.

— Καὶ ὁ πασᾶς ὡς τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ 'βαρυφάνη,
'ςτὴ Πόλιν εἰς τοῦ βασιλειᾶ ἐπεμψέ να φερμάνι.

'Αφέντη βασιλεῖα μου, διάταξε 'ντὰ νὰ κάμω,
γὴ νὰ τὰ κάψω τὰ Σφακιὰ γὴ νὰ τὰ ρεφουδάρω.

— κ' ὁ βασιλειᾶς τοῦ ἔγραψε «ντελόγκως νὰ κινήσης,
νὰ τὰ ξεβγάλῃς τὰ Σφακιὰ ὄροσιὰ νὰ μὴν ἀφήσης».

'ς τὸ 'εἰκοσιέξι τ' 'Απριλιοῦ μία Παρασκήν ἡμέρα,
'μπαίνουν οἱ Τοῦρκοι 'ςτὰ Σφακιὰ μὲ τὸ σπαθὶ 'ςτὴ χέρα.

κάνουν τὸ πρῶτο πόλεμον εἰς τὸ Σελλὶ τσῆ Κράπης
πολλὴ Τουρκιὰ σκοτώθηκε μαζὺ κ' ἓνας ἀράπης.

'μ' ἀποῦ τὰ Σφακιανόπουλα κιανεῖς δὲν ἐσκοτώθη,
παρὰ 'να ν' Ἰμπριοτόπουλο 'λιγάκι ἐλαβώθη.

Τρεῖς 'μέρες κάνουν πόλεμο σώνουνται τὰ φυσέκια,
καὶ τὰ βουνὰ ἐπιάσασιν οἱ Τοῦρκοι 'σάν λελέκια.

Τὴ νύχτα ἐπατήσασιν τ' 'Ασκύφου, Καλληκράτη,
καὶ τὰ τσαντέρια 'στέξασιν εἰς τὸ σελλὶ τσῆ Κράπης.

καῖσιν ἀγόρια καὶ γιαλιές καὶ Βουβαδοβρασκάδες,
πολὺ κακόν τὸ πάθετε καὶ μένες Κωμητάδες.

κεντοῦν τὴ χώρα τῷ Σφακιῷ, καῖσι τσοὶ μαγαντζέδες,
ἐκεῖ 'ποῦ κάνα τσῆ γιορτές ὠμορφους ἐγλεντζέδες,

Κλαῖσιν ἢ μάνες γιὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ γιὰ μάνες,
σκλαβάκια τῶν τὰ 'πέρνασι οἱ γιάπιστ' οἱ γιάγάδες,

κάτω 'ςτὸ Φραγκοκάστελο τὰ 'σταῖζαν τὰ τσαντέρια,
'ςτὸ κάμπο 'ςτὴν 'Ανώπολι τὰ 'παίζαν τὰ παιγιδιὰ.

ἴστο Ἀράδενας τὸ φάραγμα οἱ Σρακιαν' ἔσταθῆκα,
χίλιοι τριακόσοι τέσσαρεις ἅνα βράδ' ἔμετρηθῆκα.
Δώδεκα μέρες πολεμοῦν' οὔλοι μίτσοι μεγάλοι,
τῆ νύχτα τσ' ἐπατήσασιν ἀποῦ τὸ Διαλεσκάρι.
δίδου τσ' Ἀράδενας φωθιά κεντοῦν τὸν Ἀϊ-γιάννη,
ἴτὰ Κρούσι', ὅσ' ἐγλυτώσανε μὲ τὸ Δασκαλογιάννη.
— Καταῖθα Δάσκαλε Γιαννιό, καταῖθα νὰ προδώσης,
καὶ τὰ πουλιὰ π' ἀγρίγιεψες νὰ ἰδῆς, ἂν τὰ μερώσης.
ἴτὰ Κρούσια ἴπιὰτ' ὁ Δάσκαλος μαζί μὲ τὰ παιδιὰ του,
καὶ μὲ τῆ θυγατέρες του καὶ τὴν καπετανιά του.
ἴτὸ Κάστρο τὸν ἐπήγασιν ἀπάνω ἴτὸ ντιθάνι,
χίλια καλῶς ἐκόπιασεν ὁ Δάσκαλος ὁ Γιάννης.
φέρε τσιμποῦκι γιασεμί καὶ φαφλουρί φλιτσάνι,
φέρε καρέκλ' ὀλόχρουση τοῦ Δάσκαλου τοῦ Γιάννη.
«Δάσκαλε Γιάννη, τῷ Σρακιῶν ὁ πρῶτος νοικοκύρης,
ἐσὺ ἴσουν ἐποῦ τῶλεγες θεὸ κάμης Ρωμιοσύνη.
ἐσὺ ἴσουν ἀποῦ τῶλεγες πῶς ἤθελα κρεμάσης.
ἴτὸ Κάστρο τὸ χρυσὸ σταυρὸ κ' ἀπόκειας νὰ περάσης ;
ἴγῳ ἴμου ἀποῦ τὸ ἴλεγα καὶ θὰ τὴν κάμω κ' ὄλας
ὄξω νὰ μὲ σκοτώσουνε ἐτούτη δὰ τὴν ὥρα.
κ' ἀπ' ἴς ἀπόπιε τὸν καφέ κ' ἴπιε τὸν καπνὸν του,
καθόντας τοῦ τὸ γδάρανε τὸ μηλοπροσωπὸν του,
ἴτὰ γόνατά του ἴθέκασι καρφίχτη νὰ ξανοίγη,
καὶ τσ' ἐφτυζεν πολλές φορές, σφάκελα τῶνε οἶδει.
κ' ὅταν τοῦ τὴν ἐγδέρνασι καὶ τὴν δεξιάν του χέρα,
ἐτότες ἐτουρκεύγασι τὴ μίαν του θυγατέρα.
κ' ὄντε τὴν ἐτουρκεύγασι καὶ τὸν κινὰ τσ' ἐβάνα,
ἐρώτα γιὰ τὸν κύρι τση ἴντα τὸν ἀποκάνα.
Δασκαλιανοπούλα μου ἴτσά ἴτονε γραφτό σου,
τὸ Βεζυράκη τῶν Χανιῶ νὰ πάρη τὸ ἄθό σου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΙΑΡΗΣ

Ἐκ τοῦ χωρίου Κουτσογεράκου Σελίνου

Τραγοῦδι τοῦ γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Σελίνου «Γέρω Κριάρης» τραυματισθέντος καὶ συλληφθέντος κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1866 ἐν Σκλαβοπούλῃ τοῦ Πελεκάνου Σελίνου. Ἀποβίωσαντος δ' ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1884 ἔθα «καὶ ἐτάφη μὲ τιμὰς» Στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ.

Στὰ χίλια ὀκτακόσια εἰς τὰ ἐξήντα ἑνέα,
ποῦ ἡ Κρήτη ἐπροσκύνησε Σουλτάνου τῆ σημαία.
Λίγ' Ἀρχηγοὶ πομείνανε μὲ διαλεχτοὺς στραθιῶτες,
κι' ἐμπήκανε στὴ Σαμαριά π' τοῦ φαραγγιοῦ τσὴ πόρτες
Κι' ἐκάμανε συνέλεψι τὸ τί θ' ἀπογεινοῦνε,
γῆ νὰ μουτίσουν στοῦ Πασσᾶ γῆ οὔλοι νὰ χαθοῦνε.
Καὶ ἡ Τουρκιὰ τοὺς ἔβαλε στὴ μέση καὶ τσοὶ ζώνει,
ζερβὰ δεξιὰ κι' ἀπὸ παντοῦ τὸ χιόνι τσοὶ πετρώνει.
Ἄντ' ἀρα χιόνια ἐπεφταν δώδεκα μερονύχθια,
κι' οἱ γι' Ἀρχηγοὶ κρατοῦσανε τσὴ σπήλιους ἀντὶ σπήθια
Κι' ἀπόφασιν ἐκάμανε μπλεῖζὸ αἶμα νὰ μὴ χύσουν,
γιατὶ ἡ Φραγκιὰ τσοὶ δίκασε νὰ πᾶν νὰ προσκυνήσουν.
Καθίζουν κάνουν γράμματα καὶ δίδουνε μαντάτον
πῶς παραδίνουν τ' ἄρματα καὶ οὔλο τὸ φουσατό.
Κριγιάρης ἀπαρνήθηκε δὲν θέλει νὰ μουτίση,
ἀλόργ' ἀπ' τὴ Πατρίδα του θέλει νὰ πα' νὰ ζήση.
Κι' ὑπογραφὴ δὲν ἔβαλε εἰς τοῦ Πασσᾶ τὸ γράμμα,
τὸν θάνατο προτίμησε παρὰ νὰ τέθοιο πρᾶμμο.
Πέρνει δέκ' ἀνδρειομένους του καὶ τὸν σημαϊφόρο,
τὸν Λεϊατογεώργη τὸ θεριὸ καὶ φεύγ' ἀποῦ τὸν Πόρο.
Λέει τωνε «Μωρὲ παιδιὰ» πάνω στὴ κεφαλὴ μας,
ὁ χάρος στέκει μὲ σπαθὶ νὰ πάρη τὴ ψυχὴ μας.

Κι' ὅποιος τὸν Χάρο δὲν ψηφᾶ κι' ἐλεύθερος νὰ ζήση.
ἄς μ' ἀκλουθήξῃ κι' ὁ Θεὸς θὰ μᾶς σὲ βοηθήσῃ.
Στὴ Σκλαβοπούλα στὸ χωριὸ μέσα σένα σπηλιάρη
ἀνήμενε χωστὰ καιρὸ νὰ φύγῃ νὰ μπαρκάρῃ.
Νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν Τόπο του ποῦ κόκκαλα σπαρμένα
ἀδέρφια, ἀνήψια ἀτρόμητα ἄφινε σκοτωμένα.
Μὰ προδοσιὰ δὲν ἄφηκε νὰ κάμῃ τὸν σκοπὸν του
με τούρκους τὸν μπλοκάρανε ζητοῦν τὸν θάνατό του.
Τρεῖς χιλιάδες νιζαμιὰ καὶ χίλιοι 'ντόπι' ἀκόμη
ζαργουτοῦ ξεκινήσανε προδότης τσοὶ σιμώνει.
Γύρω τὸ σπήλιο πιάνουνε νὰ πάρουν τὴν ζωὴ του
καὶ χίλιαις λίρες τάξιμο δίδουν στὴ κεφαλὴ του.
«Σκύλε Κριγιᾶρι πρόβαλε νὰ δώσης τ' ἄρματά σου
κι' ὁ Μουχαμέτης ἂν τὸ πῆ πλειὸ δὲ θωρεῖς παιδιὰ σου».
Τὰ τιμημένα τ' ἄρματα κοπιάσετε νὰ ὀητε
τοῦτὰ 'νε ποῦ σᾶς κάνουνε στὸ μνήμα γιὰ νὰ μπῆτε.
'Ὡς τὸ 'πε παίζει παίζουν του μπλειὸ λόγια δὲν ταγιάντα
τοῦ Τούρκου μπάλα τοῦ περνᾶ τὴ μέση μπάτ' ὡς μπάτα.
Γιουρούσι οἱ γι' ἀνδρειωμένοι του κι' ὁ γυιὸς του ὁ Γιωργάκης
τὴ πρώταις μπάλαις ἔπεσε ὁ Γιώργης ὁ Λειατάκης
Στὴ ν' ἄλλη μπάτα ἔπεσε κι' Ἀντωνομιχάλης
ποῦτον θεριὸ ἀτρόμητο κι' εἶχε θωριὰ μεγάλη.
'Ἡ νύχτα ἔδωκε ζωὴ στὸν ἀρχηγὸν Κριάρη
κι' ὁ Φούσκης ὁ Σελήμ ἀγάς ὀποῦτον παλλικάρη
Εἰς τὰ σπητάλια τῶν Χανιῶν μεσ' τὴ φλακὴ τὸν βάλαν
καὶ θίμμα πῶς ἐσώθηκε πῶς δὲν τονεξεβγάλαν.
Εἰς γὴν Ἀθήνα ἔφυγε ὁ Τουρκοφάγος πάλι
κι' ἀνήμενε τὴ λευθεριᾶς ἡμέρα νὰ προβάλλῃ.
'Εξῆντα χρόνους πόλεμο ἔκανε στὸ φεγγάρι
ἢ Κρήτη δὲν ἐγέννησε 'να τέθιοιο παλληκάρη.

Σ' ἐξ Πολέμους ἔτυχε ποῦ τὰ εἰκοσιένα
τῆ Κρήτης ὄρη καὶ βουνὰ ἐπότισε μὲ αἷμα.
Εἶχε ψυχὴ σὰν μάλαμμα καὶ σὰν μαργαριτάρι
κι' εἶχε καρδιὰ σὰν τὸ βουνὸ δὲν τοῦλειπε μιὰ χάρι.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΛΙΚΟΥΤΗΣ

(Νικόλαος Μαλικούτης ἀρχηγὸς τριῶν ἐπαρχιῶν. Ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς θανάτῳ ἐν Ἡρακλείῳ τὸ 1828. Προστάξαμεν δὲ τὸ ποίημα τούτου, διότι ἀπὸ τὸ 1818 καὶ ἐξῆς ἠρίστευσεν ἐναντίων πολλῶν ἀγῶνων καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα τέλειος καὶ γενναῖος καταστάς ἀρχηγός].

Νὰ μὴ 'χ σώσ' ἡ Μεσαρᾶ νὰ βγάλῃ πρασινάδα,
ὄντεν ἐστέσα τῶν Ρωμηῶν οἱ Τοῦρκοι τῆ μπροσκάδα.
ἔδ' ἄλογα κ' ἔδ' ἄρματα κι' ὄμορφοι καθαλάρει,
τόν ἥλιον ἔθαμπῶνανε τ' ἄστρα καὶ τὸ φεγγάρι.
Καὶ τὰ πετούμενα πουλιὰ 'ποῦ πᾶνε 'ς τὸν ἀέρα,
κ' ἐκεῖνα δὲ ἐκλάψανε μιὰ Παρασκὴν ἡμέρα.
ἐπιᾶστηκε τ' ἀσκέρια του τοῦ καπετὰν Νικόλα
ἡ Κρήτη οὔλη θλίβεται μὰ 'χάρηκεν ἡ χώρα.
Χαίρετ' ἡ χώρα χαίρεται, χαίρετ' ἡ βουλισμένη,
γιατ' εἶχανε λαμπρόσκολα κ' ἦτονε στυλισμένη.
Σ' τῆ Μεσαρᾶ 'ς τὸ Πλάτανο ἐστέσαν τῆ μπροσκάδα.
οἱ Τοῦρκοι, κ' ἐσκοτόσανε τὸ Δέκα μὲ τριάντα.
κι' ὁ Μαλικούτης 'ς ἐκκλισιὰ κλειζέται κ' ἐπολεμοῦσε
μ' ἔξε λεθέντες λιπίδες τσοὶ Τοῦρκους ἐχτυποῦσε.
Σωθῆκαν τὰ φυσέκια των ζητοῦν τὸν Χουσεῖνη.
κ' ὁ Χουσεῖνης ὁ Ντελῆς ὑπόσχει τῶν δίνει,
Πῶς δὲ θ' ἀφίση τῆ Τουρκιὰ γιὰ νὰ τόνε χαλάσῃ,
καὶ πᾶνει τονε ζωντανὸ κ' ἡ γνώμη του ἀλλάσει,

τσοί λιάπιδες ἀμώλαρε μ' αὐτὸν τὸν Μαλικούτη,
'ς τὸ Κάστρο τὸν ἐφέρανε μπιστάγκωνα οἱ Τουῦρκοι,
κ' ὄντε τὸν ἀνεβάζανε 'ς τὴ σκάλα τοῦ Βεζύρη,
ὁ Κόνσολας τὸν ἐρωτᾷ ποιὸς ἦν κ' ἀπὸ ποῦ σύρει.

— Ἐγὼ 'μαι 'ποῦ τὸν ὠρίζα τσῆ Μεσσαράς τὸν τόπο
καὶ τῶν τεσσάρω καστελλιῶν χιλιάρχον τῶν ἀνθρώπων.
μὰ φορεσιὰ τοῦ 'χάρισε νὰ 'ντύση τὸ κορμί του
καὶ τότες ἐλυσιάζανε οἱ σκύλοι οἱ γ' ἐχθροὶ του.
Καὶ μὴ φεργάδα ἔστεκε 'ς τοῦ Κάστρου τὸ λιμάνι,
κι' ὁ καπετάνιος τ' ἄκουσε πάει νὰ τόνε βγάλῃ.
καὶ τοτεσὰς ὁ Κόνσολας ζητᾷ τον τοῦ Βεζύρη.
νὰ τοῦ τόνε ζυγιάσουνε νὰ τόνε δώσ' ἀσήμι.

— Πῶς μοῦ τὸ λέεις, Κόνσολε, νὰ σοῦ τονὲ χωρίσω ;
δέκ' ἀρτσοχάλια 'δώσανε ὀγιὰ νὰ τόνε πνίξω
'ποῦ κατεργάρης ἦτονε κ' ἐβλεπε 'ς τὴν Καμάρα,
κ' ἔκαμ' οὔλες τσῆ Τούρκισσες κ' ἐθάλανε τὰ μαῦρα.
'Ως κ' ἡ γι' Ἀγριολήδενα ἐβγήκε 'ς τὸ παλάτι
— νὰ τόνε κατακόψετε τὸ σκύλο 'ς τοῦ τζελάτη
μπουκιῆς νὰ τόνε κάμετε νὰ πάρω 'να κομμάτι. . .

Καὶ τότες ἀποκρίθηκεν ὡς ἦτο ἀντρειωμένος,
κι' εἶπε 'νὰ λόγ' ἀντρείστικον ὡς ἦτο μαθημένος·
«μὰ 'μένα κ' ἂν μὲ κόψετε γουλιῆς γουλιῆς 'ς τὴν τάβλα
τὰ μπαϊράκια δὲν χαλοῦν μόνο θὰ 'ρθοῦνε κι' ἄλλα.
Μὰ 'μὲ κι' ἂν μὲ σκοτόσετε δὲ σιάζουν τὰ καστέλια,
ἀφήνω νὰ μ' ἐκδικηθοῦν τσῆ Κρήτης τὰ κοπέλια»·

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΛΕΠΗΣ

[Γεώργιος Δασκαλάκης ἢ Τσελεπής. Ἐξ Ἀνωπόλεως Σφακίων, γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, 1822].

Νά 'χε βουλήσ' ἡ Κυριακὴ καὶ νὰ ροῖσ' ἡ Τρίτη,
ὄντ' ἔκιν' ὁ Τσελεπής νὰ 'πᾶ νὰ πολεμήση.
'Σ τὴν Κάντανο ξεπέζεψε κ' ἔκαμε τὸ γιουρούσι,
κ' εἰς τὸ τζαμί 'κλειστήκανε μιτσοὶ μεγάλοι Τοῦρκοι.
Μὰ ἕναν πῆδον ἔπαιξε 'ς τὸ δῶμ' ἅπαν' ἀνέθη,
κ' οἱ χριστιανοὶ τοῦ φώνιαζαν γλήγορα νὰ καταίθῃ.
Φιλὴ τρομάρα ἔπιασεν εἰς τὸ τζαμί τ' ἀσκέρι,
'πού τὸ 'πολέμ' ὁ Τσελεπής σὲ τοῦτο τὸ σιφέρι.
Τὸ μαχαιράκιν τοῦ 'συρε τὸ δῶμα νὰ τρυπήσῃ,
νὰ δώσῃ 'ς τὸ τζαμί φωθιά οὐλοὺς νὰ τσοὶ κεντήσῃ.
Τοῦ Ζουναλάκη τοῦ μιτσοῦ τοῦ στέκι τὸ ντουφέκι,
γιατὶ καλὰ τ' ἐξάμωσε τοῦ Τσελεπῆ 'ς τὸ μπέτη.
'Σ τὸ μπέτη τοῦ τὴ ξάμωσε 'ς τὸ στόμα τοῦ τὴ βάνει,
καὶ τότε δὲ ἐφώνιαζεν ὁ Τσελεπής «ἀμάνι.» !!
Μὰ ἕναν πῆδο ἔπαιξε κ' εἰς σοκάκι πέφτει,
δριμοὶ πόνοι τὸ σφάζουνε κιανεὶς δὲν τὸ κατέχει.
Σηκῶσ' ἅπάνω, Τσελεπῆ, νὰ κάμωμε γιουρούσι,
μπορετὸ νὰ πορίσουνε ἀποῦ τὸ σπὶτ' οἱ Τοῦρκοι.
Κ' ἀπ' ἧς τὸν ἀποσύρανε τοῦ Τούλια παραγγένει,
«ἀμέτε νὰ μὲ θάψετε 'ς τὸ Σφακιανὸ καστέλι.»
'Αργὰ, ἀπ' ἧς ἐμούντισε πορίζουνε κ' οἱ Τοῦρκοι,
μὰ δὲ κατέν' ὁ Τσελεπής, νεκρὸς εἶν' 'ς τὸ ταμπουρι.
Κ' ἐπῆγαν νὰ τὸν θάψουνε 'ς τῷ Σρακιανῷ τῇ χώρα,
Τσελεπῆ τὸν ἐλέγανε, μὰ ἔστεκέν του κ' ὄλας.

Κ' ὄντεν τὸν ἐπερνούσανε 'ς τὰ Τριδιανὰ 'ς τὰ ρυάκια,
ἐκλαῖγαν τὰ ρωμηόπουλα κ' ἐβγάνα μαῦρα δάκρυα.
Αἰφνίδιο ττῆ τὸ πήγανε τσῆ μάνας τὸ μαντάτο,
γδυμνή 'το καὶ ξυπόλητη καὶ τὰ μαλλιά 'χε κάτω.
Καὶ κλαίει τον ἠ μάνα του ἠ κερ' Ἀλεξαντρίνα,
ἀποῦ 'κλαιγε κ' ἐμάραινε τὰ ρόδα καὶ τὰ κρῖνα.
« Ἀκριβογυιέ μου Τσελεπῆ, ὠμορφο παλληκάρι,
δὲν ἦτον κρῖμα κι' ἄδικον ὁ χάρος νὰ σὲ πάρη.
Γυιέ μου καὶ δὲ σοῦ τὸ 'λεγα γυιέ μου καὶ δὲ σοῦ τὸ 'πα
πῶς εἶν' ἠ μπάλες, δανικὲς, δὲν εἶν' ἐδὰ σὰν πρῶτα ; »
Κλαίει τον καὶ μιὰ κοπελιά, τὸ κέρα Μαριγάκι,
ἀποῦ 'κλαιγε μ' ἐμάραινε τσῆ γῆς τὸ χορταράκι.
Κρῖμα 'ς τὸ μῆλο νὰ ψηγῆ, 'ς τὸ ρόδο νὰ μαδῆση,
κρῖμά 'τονε κ' ὁ Τσελεπῆς ν' ἀδικοθανατήση.

EMMANOYHΛ ΔΕΙΚΤΑΚΗΣ

[Ἐμ. Δεικτάκης. Ἐκ Καλυβιανῆς Κισσάμου, λαθὼν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἔτους 1840 θυσιάσας περιουσίαν καὶ ζωὴν ὑπὲρ αὐτῆς, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Χαιρέτη, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἠ ἐπανάστασις αὕτη].

'Σ τὰ χίλια ὀκτακόσια ἔτος εἰς τὰ σαράντα,
'πού τὸ Μωρητὰ 'ξεκίνησε γεῖς τιμημένους ἄντρας.
Καὶ τ' ὄνομά του 'λέγασιν ὁ Δείχτης ὁ Μανῶλης,
ὅσοι τὸν ἐγνωρίζασιν τοῦ συγχωροῦσιν ὄλοι.
Συνταγμακτάρης ἦτονε τοῦ νέου βασιλέως,
δὲν ἦτο γνωστικώτερος σὲ οὐλό του τὸ μέρος.
Μὰ 'ξέλομπρα μιὰ Κυριακὴ καὶ μιὰ γιορτὴ μεγάλη,
τσοὶ χαζινέδες τ' ἄνοιξε κ' ἐφώνιαζεν τοῦ Χάλη.
— Φίλε' μ' ἀγαπημένε μου, συμπατριώτη Χάλη,
τῆ Κρήτη τὴν πατρίδα μας γιατί τὴν τρῶσιν ἄλλοι.

“Ελα νὰ συμφωνήσωμεν οἱ δύο μιά συμφωνία,
νὰ δώσωμε τῶν Κρητικῶ καὶ ἡμεῖς ἐλευθερία. —
—Λεῖεις το πατριώτη μου μὰ γιὰ τὴ συμφωνία,
πρέπει νὰ τὸ ἡμιλήσωμεν ὀμπρὸς ἔς τὴ βασιλεία. —
Τότες ἀπηλοήθηκεν ὁ Δείχτης καὶ τοῦ λέγει,
—ἄιντε νὰ τὸ ἡμιλήσωμε, κιανεὶς μὴν τὸ κατέχη. —
Καὶ πᾶσιν εἰς τοῦ βασιλειᾶ καὶ τότε προσκυνούσι,
τὴν κεφαλὴν ἐκλίνασι τὰ πόδια του φιλοῦσι.
—Πρᾶμμα ἡσυλλογιαστήκαμεν, ἀφέντη βασιλεῖα,
νὰ γένη κ’ ἡ πατρίδα μας ὡσὰν καὶ τὸ Μωρέα.
“Ἄν εἶχα θέλῃς, βασιλειᾶ, νὰ ἡναί με τὴ βουλή σου,
νὰ, πᾶ νὰ πολεμήσωμε ἔς τὴν τύχη τὴ ἴδική σου.
“Ἄν ἴσως καὶ τὴν πάρωμε τὴ Κρήτη τὴ καυμένη,
χαρὰ ἔς τὸ βασιλίκι μου περίπλουτο θὰ γένη.
“Ἄν ἴσως καὶ τὴν πάρωμε τὴ Κρήτη μὲ καυγάδες,
θὰ θέλωμε καὶ τάλαρα ὡς χίλιες χιλιάδες. —
Ὁ βασιλειᾶς ὡς τ’ ἄκουσε πολὺ τοῦ βρυφάνη,
γιατὶ δὲν εἶχεν ὀρδινὰ πόλεμο γιὰ νὰ κάνη.
—Τὸ λόγον ἀποῦ μου εἶπετε πρωτοκοπετανέοι,
γιὰ πρέπει πῶς δὲν γίνεται κ’ ὁ Μύσκοβος δὲ θέλει. —
Ἐκεῖ τ’ ἀπηλοήθηκεν ὁ Χάλης μὲ τὸ Δείχτη,
ἀνήθουλά σου, βασιλειᾶ, θὰ ἡπάμεν εἰς τὴ Κρήτη. —
Ἐτότες λέγ’ ὁ βασιλειᾶς εἰς τὸν Ἄντωνιάδη,
—λεῖεις το λογιώτατε ἂν νὲ θωρῆς πῶς ἡμοιάζει. —
Ἐκεῖ τοῦ ἡπηλοήθηκεν ὁ Δείχτης ὁ καυμένος,
—ἂν ἡαι’ παιδιὰ, γιὰ τάλαρα ἐγὼ δὲν ἀποφεύγω.
“Ἄς ἡπάμε ἔς τὴ πατρίδα μας νὰ κάμωμε καυγάδες,
καὶ γράψε μ’ ἀπὸ λόγου μου σαράντα χιλιάδες. —
Καὶ παρευθὺς ὁ βασιλειᾶς κράζει τὴν δωδεκάδα,
τσοὶ τρεῖς σοφοὺς τσοὶ γνωστικούς ἀποῦ ἡχεν κ’ ἡ γι’ ἡλλάδα.

— Πρᾶμμα 'συλλογιαστήκασι τῆ Κρήτης οἱ γιάφεντάδες,
νά πάρουν τὴ πατρίδα τους ὄφετος μὲ καυγάδες.

Καὶ παρευθὺς ὁ βασιλειᾶς ἔκραζεν τὸ Χαιρέτη,
νά τότε στείλῃ 'ς τὰ Σφακιὰ τὴ Κρήτη ν' ἀφεντεύῃ.

ἐκεῖ τ' ἀπηλοήθηκεν ὁ πάτερ Μισαήλης,
κ' εἶπ' ἓνα λόγο γνωστικό μὲ τὸ 'δικό τ' ἀχειλί,
— ὁ λόγος 'ποῦ 'πες, βασιλειᾶ, ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τ' ἀζιώσῃ
νά 'πᾶμε 'ς τὴ πατρίδα μας νὰ τὴν ἐλευτερώσῃς. —

'Προμαζωχτῆκαν στρατηγοὶ καθὼς εἶναι τ' ἀντέπι,
τὴ βούλα νὰ πατήσουνε τοῦ γνωστικοῦ Χαιρέτη.

— Πῶς μοῦ τὸ λέεις, βασιλειᾶ, νὰ καταιβῶ 'ς τὴ Κρήτη,
'ποῦ 'χω κ' ἐγὼ κυβέρνησιν εἰς τὸ 'δικό μου σπίτι. —

'Ἐκεῖ ποῦ 'πηλοήθηκε ὁ Χάλης καὶ ὁ Δειχτάκης,
— δὲν εἶναι γνωστικώτερος ὡσὰν τὸ Χαιρετάκη.

Θέλομεν νὰ φορτώσωμεν ἄρματα 'νὰν καράβι,
καὶ τσεπανέδες ἄλλα δυὸ κι' 'νας νὰ ξουσιάζῃ.

Κ' εἰς τὰ καράβια τσοὶ θαλε κ' εἰς τὸ Λουτρόν ἐπῆγαν,
μέσα 'ς τὴ χώρα τῶ Σφακιῶν ὑπήγασι κ' ἠβγήκαν.

Τὸν πόλεμ' ἀποῦ 'κάμασιν τὸν 'κάμαν οἱ ριζήτες,
κ' ἀπὸ 'κεδὰ οἱ χωριανοὶ, καμπόσοι Προσνερίτες.

'Ἦσαν καὶ 'λίγοι Σφακιανοὶ μὰ 'σαν καλ' ἀντρειωμένοι,
κ' ἐκάμασιν εἰς τὴ Τουρκιά, 'σὰ σκύλοι λυσιασμένοι.

'Σ ἓνα ταμποῦρι κάθονται καμπόσοι Κισαμίτες,
κ' αὐτοὶ 'βαστάξασι καλὰ ὡσὰν καὶ τσοὶ ριζίτες.

'Σ τοῦ Σαμωνᾶ ἐκάθοντα καμπόσοι Κισαμίτες,
κ' βλέπασι τὸ Σαμωνᾶ μὲ τσοὶ Κατωμερίτες.

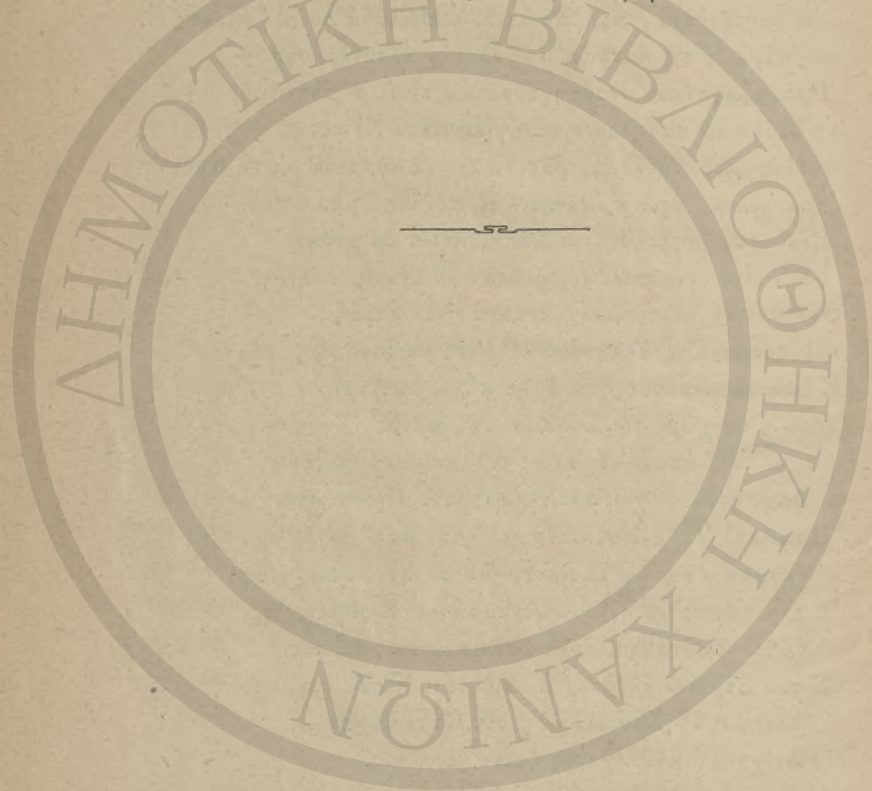
'Ὁ Δείχτης ὁ καῦμέχαρος ἦτονε γεραλέος,
καὶ δὲν ἤμπόριε νὰ γλακὰ κ' ἐπιάστην ὁ καῦμένος.

'Ἐπιάσαν τονε τὰ σκυλιὰ καὶ τὸν ἐκαταλῶσαν
τὴ κεφαλὴ τοῦ πήρασι καὶ τὸ κορμὶν τ' ἀφήσαν.

Ἄπ' ἧς τὸν καταλύσανε τὸ γράψαν ἔς τὴν Ἑλλάδα,
κ' οὐλ' οἱ γιάξιωματικοὶ μαῦρα θλιμένα βάλαν.

Καϊμένε Πατερόπωλε τῷ Σφακιανῶν ἡ γνῶσι,
ἄδικα σ' ἐσκοτώσασι καὶ σὲ λυποῦνται τόσοι.

Καὶ σὺ καῖμένε Λαμπρινέ, φιλογενὴ τσῆ Κρήτης,
ἄδικα σ' ἐσκοτώσανε κιανεὶς δὲ σ' ἐλυπήθη.

ΑΣΜΑ ΤΟΥ 1821

Σπουδαιοτάτη μάχη τῶν Τούρκων, Ἡρακλείου καὶ Ρεθύμνης κατὰ Θερισιανῶν καὶ Λακκιωτῶν. — Ἦτα τῶν Τούρκων

Πέροικα ἐκηλάϊδε ἄνω σ' ἀπηδοποῦλι,
ἀφρουγκασθῆτε νὰ σᾶς ἴπῳ πολεμικὸ τραγοῦδι.
Ἔξε χιλιάδες Καστρινοί—Καστρινορεθεμιῶτες
ἦρθαν νὰ ξεμπλοκάρουνε τσοὶ Τούρκους τσοὶ Χανιώτες.
Ὁ Σερασκέρης ἦτονε Μπραϊμαγᾶς Καψάλης,
στὴ Κρήτη δὲν εὐρέθηκε ἐτέθοιοπαλληκάρι.
Κι' ὄξω ἀπὸ ἴπισω ἦτονε Μουράκης Χουσεῖνος,
ἄλλος κιάνεις δὲν ἦτονε στὸ Κάστρο σὰν ἐκεῖνο.
Καὶ σὰν ὀρδινιαστήκανε μπιρτένι ξεκινουῖνε,
νᾶρθουνε ἴστα Χανιώτικα Ρωμηοὺς νὰ καταληοῦνε.
Ἐστὴ Τούζλα πρωτοφτάζανε κείρχουνται καὶ ἴστη χώρα,
— ἴντα λογίως περνᾶτε σεῖς μὲ τσ' ἀραγιᾶδες τώρα ;
— Μᾶν ἐρωτᾶτε σεῖς γιὰ μᾶς τσοὶ Τούρκους τσοὶ Χανιώταις
μέσα μᾶς ἀποκλείσανε Θερισιανολακιῶτες.
Ὁξω δὲν μᾶς ἀφίνουνε εἰς τὰ χωργιὰ νὰ βγοῦμεν,
Πανουκλα μᾶς ἐκυνηγᾶ στέκεται νὰ χαθοῦμεν.
Καὶ ὁ Μαυράκης ἔλεγε θὰ ἴδῃτε σεῖς Χανιώταις,
1000 θὰ καταλύσω ἴγῳ καὶ τσοὶ μισοὺς Λακιῶταις.
Ἄϊτεστε νὰ μοῦ δείξετε ποῦ δικάουν τσοὶ μαδάραις,
οὔλους θὰ τσοὶ σκοτώσω ἴγῳ δὲν θέλω ἀραγιᾶδες.
Δὲν εἶναι Καστρινοὶ Ρωμηοὶ ἀγᾶ καὶ μὴν καυχᾶσαι,
ὀμπρός νὰ πάης νὰ τσοὶ ὄῃς κῦστερα νὰ μετράσαι.
Πρῶτα νὰ πάης νὰ τσοὶ ὄῃς καὶ νὰ τσοὶ δοκιμάσης,
κεραμιανούς Θερισιανούς θὰ ὄῃς καὶ νὰ τρομάξης.
Θὰ ὄῃς Λακιῶτας τρομεροὺς ποῦχουν φτερά στὰ πόδια
καὶ περπατοῦν εἰς τὰ βουνὰ ὡσὰν τὰ χελιδόνια.

Ἄμμάθια νὰ ἔχετ' ἀνοιχτὰ νὰ μὴ σᾶς σὲ γιουργγιάρουν,
 γιατί θὰ σᾶς σὲ πιάσουνε πιαστοὺς σὰ τσοὶ γαιῶδάρους.
 Νᾶρθετε νὰ μοῦ δείξετε ποῦ διᾶουν οἱ Λακιώτες,
 μ' ἔγω ἔχω ἄνδρες Κατρινούς Καστρινορεθεμιώταις.
 Τὸ θέρισσο θὰ κάψω ἔγω καὶ τὰ ὄζα θὰ πάρω,
 κι' οὔλα τὰ γυναικόπαιδα στὸ κάστρο θὰ τὰ πάω.
 Καὶ γεῖς Χανιώτης βρίσεται Σεριφῆς τὸνομά του,
 ἄλλος κανεὶς δὲν ἦτονε εἰς τὰ Χανιά καλιᾶς του.
 300 ἐξεδιᾶλεξε ὁμορφα παληκάργρια,
 καὶ δυνατοὺς καὶ γλύγωρους ὡσάν θεργιὰ μεγάλα.
 Ἐλάστε σεῖς οἱ Καστρινοὶ καὶ σεῖς οἱ Ρεθεμνιώτες.
 νὰ πᾶ νὰ σᾶς ἐδείξωμεν ποῦ διᾶουν οἱ Λακιώταις.
 Περνοῦνε τὸ Βαρύπετρο βγαίνουνε τσοὶ Χαλέπαις,
 νὰ κάψουνε τὸ θέρισσο νὰ πάρουν τσοὶ γυναῖκες.
 Θεριστᾶνοὶ Κεραμιτᾶνοὶ στέκουν καὶ πολεμοῦνε.
 τοὺς Τούρκους δὲν ἀφίνουνε στὸ θέρισσο νὰ βγοῦνε
 Μόνο τῶν ἐφωνιάζουνε Καστρινορεθεμνιώταις,
 ἀγάλι ἔγάλι νᾶρθουνε κ' οἱ τρομεροὶ Λακιώταις.
 Ἄγάλι ἔγάλι νᾶρθουνε λογαργιασμὸν νὰ ἰδοῦμεν,
 φέρετε τὰ σενέθια σας νὰ δοῦμ' ἂν σᾶς χρωστοῦμεν.
 Δὲν ἤρθαμε γιὰ τάλλαρα μουδὲ καὶ γιὰ παράδες,
 ὅλους θὰ σᾶς σε σφάξωμεν δὲν θέλω ἄραγιᾶδες.
 Καὶ τῶν Λακιώτων μπέμπουνε ἴστον ὁμαλὸν μαντάτο,
 8 νομάτοι βρίστουνται καὶ πέρνουν ἴσια κάτω.
 Καὶ μπαίνουν καὶ φωνιάζανε σὲ οὔλαις τὰ μαδάραις,
 ἐλάστε εἰς τὸ θέρισσο ἀποῦ ῥθαν' οἱ γιᾶγάδες.
 Σὰν τὰ πουλάκια τρέχουνε καὶ σὰν τὸ χελιδιόνι.
 στὴν Σαβουρὲ προβάλανε μὲ τὸν Σαριδαντῶρι.
 Καὶ ἔκει ἴσάν μιὰ τρακοσαρὲ Τούρκοι καὶ ἔκεينوῦσαν,
 στὸ θέρισσο νὰ πεταχτοῦν ὀρὸ σκλάβες ἐλαλοῦσαν.

Τὸ Πέραμα βροτούσανε νὰ πάη τὴν Κομπράνα,
τσο' ὀκτῶ νομάτους εἶδανε καὶ τσοὶ 'πιασεν τρομάρα.
Μωρὲ 8 προβάλανε μὰ 'πίσω θ'άνε κι' ἄλλοι.
κι' ἄς πᾶμε εἰς τὸ θέρισσο ποῦ πολεμοῦν κι' γι' ἄλλοι.
Μὰ γεῖς καλὸς Ντελικανῆς εἶχε μεγάλη βιάση.
καὶ τοιμασμένος ἦτονε τὴν σκλάβα νὰ ντροπιᾶση.
'Στὴν Βίγλαν ἀποπανοθῖός εἰς ἓνα πατητήρι
ἐκεῖ τὴν στενοχώρησε δὲν εἶχε πλεῖο χαίρι.
'Αρχιζ' ἡ σκλάβα καὶ 'κλεγε κι' ἄρχιζε νὰ μαλώνη,
προβαίνει κι' ὁ Κατοσκουλῆς μὲ τὸν Σαριδαντῶν.
Γυρίζ' 'Αντώνης τὸν τσιφτέ καὶ παίζει του στοῦ μπέτη,
τσοὶ βρακοζῶνες τ' ἄφηκε κι' ἀποθαμένους πέφτει.
Καὶ 'χύνετ' ὁ Κατσοσκουλῆς κι' ἀρπάτου τὸ τουφέκι,
'ναὶ καρεφύλι ὠμορφο Χριστέ μου σὰν τοῦ στέκει.
Γι' ὀχιά τσο' ἀποζυγῶνανε κι' ὥστε νὰ κατεβοῦνε,
εἰς τὰ Μεσκλά τὸν Ποταμὸν 12 καταλυοῦνε.
Καθίζουσι πίνουσι νερὸ καὶ νὰ ξεκουραστοῦσι,
κι' ἄλλους ἐπεριμένανε 'στοῦ θέρισσο νὰ βγοῦσι.
Καὶ καταφτάν' ὁ Σκεπαρῆς μὲ τὸ Νικολουδάκι.
ὁποῦ χαμοπετούσανε 'σὰν τὸ χελιδονάκι.
Καὶ φτάνουσι οἱ Πρωῖμιδες τοῦ κουραδῆ τοῦ τ' ἀμμάτι,
μαζύ των ἐκατέβαινε κι' ὁ Κουκουλο-σταμάτης.
Καὶ φτάνουσι οἱ Μπολάνιδες μὲ τὸν Μπριλο-μανῶλη
'ποῦ 'χει 'στὰ πόδια τὰ φτερά πετᾶ σὰν χελιδόνι.
Καὶ ὁ Καψάλης (Χριστιανὸς Λακιώτης) ἔφταξε κι' ὁ Μάντακας
|μαζύ του,
κι' ἄλλος κανεῖς δὲν ἦτονε ν' ἄχη τὴν δύναμίν του.
60 μαζευκτῆκανε ὠμορφα παλληκάρρια,
καὶ δυνατοὶ καὶ γλύγοροι ὡσὰν θεργιὰ μεγάλα.
Καὶ πέρνουσι τὸ ρίζωμα δρωμένοι κουρασμένοι,

φτάνουν τσῆ κόρης τὸ νερὸ κι' ἦτονε διψασμένοι.
 Καὶ ἄν ἀπόπιανε νερὸ μπιρτένι ξεκινουσί
 καὶ βγάνουν καὶ τὰ φέσιχ των ἴστα ντόδιχ τὰ κρατοῦσι.
 Στὰ μυτηρίζια φτάζανε ὄρωμένοι κουρασμένοι,
 κι' ὁ Σήφακας τσοὶ ῥώτηξε γιατί ἴναι μανισμένοι.
 Τσοὶ μπαλωθῆδες ἀλούσαμεν κ' ἤρθαμε νῆ γιὰ ἴδουμε,
 τσοὶ Τούρκους νὰ ῥωτῆζωμεν ἴντα ῥθανε νὰ βροῦνε.
 Κι' ὁ Τσελεπῆς τῶν ἔλεγε καλῶς τσοὶ τσοὶ Λακκιώταις.
 ἀπόρθανε ν' ἀποδεχθοῦν Καστρινο-ρεθεμνιώταις.
 Καὶ μείζ ἀναρρωτοῦμε τσοὶ ἴντα ῥθανε νὰ βροῦνε,
 καὶ λένε μας πῶς ἤρθανε ὀγιά νὰ πντρευτοῦνε.
 Μὰ ῥίξετέ των Κόσκινο νὰ ἴχη καὶ Καντιφέδες
 Γιατί ῥθανε νὰ πάρουνε Θερισιχναῖς γυναῖκες,
 6 χιλιάδες εἶν' αὐτοὶ οἱ Καστρινοὶ ἀγάδες
 νὰ κάψουνε τὸ Θέρισσο νὰ βγοῦν' εἰς τσῆ μαδάρες
 Κι' ὁ Κούκουλος τῶν ἔλεγε ἄς κάμουμε γιουρουσί,
 μ' ἡ Παναγιά κι' ὁ Χριστὸς ἐμᾶς μωρὲ βουϊθουσί.
 Κι' ἀναμπουκόνετ' ὁ Σαρῆς καὶ κάνει τὸ σταυρόν του,
 καὶ φώνιζε τῶν ἄλλονῶν τὸ κρῖμα ἴστον λαϊμόν του.
 Ὅποιος πιστεύγει ἴστο Χριστὸ μὴ πιάση μιτηρίζει,
 κι' ἄς μᾶς ἐκάμουνε κιμὰ ὡς κάνουνε τὸ ρίζι.
 Λακκιώταις ἀκλουθατέ μου νὰ κάμωμε γιουρουσί,
 μὰ τ' ἄρματα τῶν Καστρινῶν ρωμηοὺς δὲν καταλοῦσι.
 Μὴ χώνεσθε τῶν Καστρινῶν μὰ δὲν μᾶς σεσκοτώνουν,
 γιατί ἡ φοβέρα τσοῖκοψε καὶ δὲν πολυοσημόνουν.
 Τότε γιουρουσί κάνουνε τ' ὤμορφα παλληκάργια,
 σηκόνουνται καὶ φεύγανε κι' ἀφίναν τὰ μουλάργια.
 Μπαίνουν καὶ τσοὶ ζυγώνανε κι' ὥστε νὰ καταιβοῦνε,
 ἴστον κάμπον ἴστον βαρύπετρο ὡς χίλιους καταλοῦνε.
 Καὶ τὸ Μαυράκ' ἐφτάζανε κ' ἦτονε βαρυσμένος,

καὶ πιάσανέ των ζωντανὸν τὸν τέθρον ἀντρωμένον.
Ὁ Μάρακας τὸν ἔφταξε ἴσὸν μπέτιν του καθίζει,
μὰ ἦττον ἄνδρας τρομερὸς βαστᾶ δὲν σαρσιντίζει.
Καὶ τὴν μπιστόλα ἔσυρε καὶ παίζει τοῦ Νικόλα.
κι' ἀποῦ τὴν τρίχα λείφτηκε νὰ τὸν σκοτώση κιόλα.
Καὶ μπαίνουν κι' ἀπαλεύγανε κι' οἱ δὴθ ἑθρηγὰ μεγάλα,
καὶ δὲν ἐμπόρῃ ὁ γεῖς τ' ἄλλου γιὰ νὰ τοῦ κάμη πρᾶμα.
Κι' ὁ Λουπο-γιώργης ἔφταξ' τὸ τέθρο παλληκάρι,
βοῦηθά μου σκύλ' ἀδερφοκτέ κι' ὁ σκύλος θὰ μὲ φάη.
Καὶ τὸ τουφέκι ἔγυρισε ἴστην κεφαλὴν τοῦ παίζει,
καὶ μπαίνει καὶ γδυνέ τονε γιαιτρὸ δὲν τοῦ γυρεύει.
Καὶ τ' ἄρματά του πήρανε τσοὶ δὴθ καλαῖς πιστόλαις,
ἴστὸ Κάστρο καὶ ἴστὸ Ρέθεμνος δὲν ἦσαν τέθρες βιόλες.
Καὶ τὸν Καψάλη φτάξανε καὶ κείνο βαρυσμένο,
σένα σπητάκι ξεκοφτὸ ἴσὸν πόρ' ἀποθαμμένο.
καὶ τὸ τουφέκι του κοντὰ τόχε ὀρθοστεμένο,
γιατ' ἦττον ὀλοσήμοτο μαλαμοκαπνισμένο.
Κ' ἕνας Λακιώτης ἔφταξε κι' ἄρπάτο σ' ἄν γεράκι,
καὶ τ' ὄνομά του λέγανε Γιῶργη Καλογεράκη.
Ἐφόργηε καὶ στὴ μέση του πιστόλαις ἀσημέναις,
μὰ κάθετόνε μπούμπουρα καὶ τσ' εἶχε πετρομέναις.
Εἶχε κουτάλαις ἀνοιχταῖς κ' εἶχε κι' ὠρὰ στὴ ράχη,
ἴστην Κρήτη δὲν εὔρέθηκε ἄνδρας γιὰ νὰ τοῦ μοιάση.
Καὶ τὸν Σεριφή φτάξανε καὶ κείνο λαβωμένο,
καὶ πιάνουσιν των ζωντανὸν τὸν τέθρον ἀνδρωμένον.
Μὰ τ' ἄρματά του τᾶχασι οἱ φίλοι του παρμένα,
γιατ' ἦσαν ὀλοσήμωτα μαλαμοκαπνισμένα.
Κατοσκουλής τὸν ἔφταξεν τὰ φυσελίκια πέρνει,
γιατ' ἦτο ἡ μπαλάσκα του μαλαμοκαπνισμένη.
Πολλαῖς καντίναις κάθονται εἰς τῶν Χανιῶν τὴν πόρτα,

καὶ ἴγλυκοροζονάρανε ἢ μιὰ τὴν ἄλλην ῥώτα.
Ἄργιοῦνε νὰ προβάλουνε οἱ Καστρινοὶ ἀγάδες,
νὰ φέρουν τσοὶ Θερισιανούς π' οὔσαν εἰς τσοὶ μαδᾶρες.
Προβαίνει γεῖς ντελικανῆς κ' ἦττον ξαρματωμένος,
σκισμένα τὰ στιβάνια του καὶ ξεβελουρισμένος.
Ρωτοῦμέ σε ντελικανή ποῦ εἶναι τ' ἄρματά σου,
σκισμένα τὰ στιβάνια σου καὶ τὰ φορεματά σου.
Ρωμηοὶ μᾶς ἐζυγώνανε κι' ἄφηκα τ' ἄρματά μου,
γιὰ νὰ γλυτώσω τὴν ζωὴν νᾶρθω εἰς τὰ παιδιὰ μου.
Κιὰμέτε εἰς τὰ σπίθια σας κιὰμέτε ἴστη δουλειά σας,
νὰ πᾶ νὰ κλαῖτε τσ' ἄνδρες σας νὰ κλαῖτε τὰ παιδιὰ σας.
Νὰ κλαῖτ' ὀμπρὸς τσοὶ Καστρινοὺς κιὰπόης τσοὶ Χανιώταις,
εὐθύς μᾶς ἐγυουργιάρανε σ' ἄν ἦρθαν οἱ Λακιώταις.
Καὶ μᾶς ἀποζυγώνανε κ' εἶχαν φτερά ἴστα πόδια,
καὶ πιάνασί μας ζωντανούς καὶ σφάζουνε μας κι' ὄλας.
Θεργιὰ μᾶς ἐζυγώνανε καὶ νᾶχε μὴ βραδιᾶση,
κιανένα δὲν ἀφίνανε ἴστην χώραν ν' ἀποφτάξη.
Καὶ τὸν Μαυράκι φτάζανε κ' ἦτονε βαρυσμένος,
καὶ πιάσανε τῶν ζωντανόν τὸν τέθιον ἀντρωμένο.
Καὶ τὸ Καψάλ ἐφτάζανε καὶ ἴκεῖνο σκοτωμένο,
σ' ἓνα σπιτάκι ξεκοφτὸ μπούμπουρ' ἀποθαμένο.
Καὶ τὸ Σερίφη φτάζανε τὸ ξακουστὸ Χανιώτη,
καὶ πιάσα σὶν τῶν ζωντανόν καὶ βγάλαν του τὸ σκότι.
Πολλοὺς ἐκαταλύσανε κι' ἀφήκαν τσοὶ μαδᾶρες,
οὐλοὺς τσοὶ σαρασκέριδες τσοὶ ξακουστοὺς ἀγάδες.

ΑΝΑΛΩΜΑΤΑ ΤΟΥ 1821

Ζυμποῦλ ζυμπουλάκι μου κατὰμπλαβο λουλουῶδι,
ὄσοι κι' ἂν ἦστε χριστιανοὶ ἀκοῦστ' ἑνὴν τραγουδοῖ.
Ἄρφουκαστήτε νὰ σᾶς πῶ μιὰν ταραχὴν μεγάλην,
ἀποῦ τὴν ἄμαν οἱ γραικοὶ καὶ ὄδοξαστήκαν πάλι.
Τρεῖς καλογέροι κάθονται καὶ κάνουν ἀρτζουχάλι,
ἴστὴ Μοσκοβιὰ τὸ μπέμπουνε μέσα ἴστοῦ Γενεράλη.
Ἦ πολυχρονισμένε μου, καὶ μπέμπει μας μιντάτι,
νὰ πολεμοῦμε τὴν τουρκιὰ πριχοῦ μᾶς ἐξεβγάλει.
Ὅλο τσοὶ Τζερεμέδες των τὰ μοῦρκια μας πουλοῦνε,
πολλοὶ πᾶν καὶ τουρκεύγουνε γιὰτὶ δὲν ταξιαντοῦνε.
Ρωμηοὶ βαστάξατε καλὰ σᾶν ἄνδρες πολεμᾶτε,
μὰ γῶ μπαρούθι κι' ἄρματα μπέμπω σας νὰ βαστάτε.
Ὅσοι κι' ἂν ἔχωμ' ἄρματα γυρί'ομ' οἱ καῦμένοι,
μ' ὄσοι δὲν ἔχουν ἄρματα εἶναι προσκυνησμένοι.
Καὶ ἄς πολίτης κερατᾶς διᾶκος μοναστηρήτης,
ἐλόγιασέν το τὸ σκυλι νὰ πᾶ νὰ μαρτυρήση.
βγαίνει μπροστὰ στοῦ βασιλιὰ λέει το τοῦ Σουλτάνω,
κακὸ σκοπὸ ἔχουν οἱ Ρωμηοὶ ἀφέντη δίχως ἄλλο.
Κακὸ σκοπὸ ἔχουν οἱ Ρωμηοὶ καὶ κάνουνε κουσουλτο.
Καὶ τὴν ἡμέραν τσοὶ λαμπρῆς οἶδουν φωτιὰ τοῦ τοῦρκο,
Διᾶκο μὴ λέης ψώμματα γιὰτὶ θὰ σὲ κρεμάσω,
ξύλα θὰ βάλω στὴν φωθιὰ κ' ἐπάνω νὰ σὲ κάψω
Γύρεψ' ἀφέντη τσ' ἐκκλησιαῖς τὸν Ἄγιο Παντελέω,
νὰ βρῆς ἐκεῖ τὰ μονετσιὰ, ψώμματα δὲν σοῦ λέω.
Καὶ μπέμπ' εὐθὺς καβάζιδες καὶ πάει καὶ τὰ βρίσκει,
ἄχι ὁ σκύλος ὁ παπᾶς μὰ φάνισε τὴν πίστιν.
Ἄποῦ ἴσαν ἴλιγοι χριστιανοὶ δὲν εἶχανε χατήρια

οὐλους τσοὶ καταλύσανε καὶ τὰ παιδιὰ τῶν πήραν.
Ἐπέρναν τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ ἴκναν τα σκλαβάκια,
καὶ τσοὶ γυναῖκες ἴπέρνανε ἴστὰ τούρκικα κονάκια.
Ἰπαναστατίζει κι' ὁ Μωργιὰς ἀποῦ ἴχε παλληκάργια.
στέκουν ἴπάνω ἴστ ἴρματα σφαλίζουν τσοὶ στὰ κάστρα.
Μέρα καὶ νύκτα πολεμοῦν ποτὲ δὲν ἴκνουν μπέσα,
ἄλλους ἴκαταλούσανε κι' ἄλλους ἴκλειοῦσαν μέσα.
Μπέμπ' ἴναν καπετὰν πασᾶ νὰ πᾶ νὰ πολεμήση,
σ' οὐλα τὰ δωδεκανησιὰ ἴρωμιὸν νὰ μὴν ἴρηση.
Καὶ ἴμην Σάμο καὶ Ἰσάρὰ καὶ σείς Σπετσοῦδραῖοι,
σιάζετε τὰ καράβια σας καλὰ στ' ὄρδυνιασμένοι.
Σχιάζετε τὰ καράβια σας καλὰ ν' ὄρδυνιαστήτε,
καὶ ἴρχετ' ὁ καπετὰν πασᾶς νὰ τὸν ἴποδεχτήτε.
Βγάζουν ἴ Σπέτσαις ἴκατὸ καὶ τὰ Ἰσάρὰ 200ῖα
κι' ἴ Ἰῶρα ἴ φαρμακερὴ ἴβγαλε ὡς 400ῖα.
Μπαίνουν καὶ σιάζουν τὰ πανιὰ βγαίνουν ποῦ τὸ λιμάνι,
θὲ μου μεγαλοδύναμε, ποῖὸς τῶνε ροζωνάρει :
Φτάνει κι' ὁ καπετὰν πασᾶς, νὰ τσοὶ καλημερήση.
καλῶς τὸν καπετὰν πασᾶ ποῦρθε νὰ πολεμήση.
Καλῶς τῶν ἄλλη μὲν φορὰ ποῦρθε νὰ πολεμήση,
μιτσὰ ἴναι τὰ καράβια μας μὰ δὲν θὰ τὰ βουλήση.
Κόπιασε καπετὰν πασᾶ νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
κι' ὄσα χρωστοῦνε οἱ γραικοὶ θὲ νὰ λογαριασθοῦμε.
Δὲν ἴρθα γιὰ νὰ φᾶω πᾶ μοῦ δὲ κρασί γιὰ ν' ἴπιω,
μὰ μ' ἴμπεψεν ὁ βασιληὰς οὐλους νὰ σᾶς σὲ ἴψω.
Καὶ πᾶνουνται ἴστὸν πόλεμον κι' ἴντὸς τὰ σαρουτίζει,
καὶ ἴ φωτὶὰ βροντοβολᾶ κι' ἴνεμος συσυρίζει.
Μὲ τὰ πορλότα τοῦ κτυποῦν καὶ μὲ τσοὶ κουμπυράδες,
τὴν Καπετὰνα τοῦ ἴκαψαν καὶ 4 φρυγάδες.
Τὴν Καπετὰνα τοῦ ἴκαψαν καὶ 4 ντελίνια,

μὰ τὰ ντελίγια τοῦ σκυλιού κατάκαρδα τοῦ ἄγιζαν.
Πολέμα καπετὰν πασαῖ καὶ κάτσε στὸ τιμῶνι.
μὲ ἴντα μούρη κι' ἀνθρωπιὰ θὰ πάης εἰς τὴν Πόλι;
Πολέμα καπετὰν πασαῖ σὰν ἦσαι παλληκάρι,
μὲ ἴντα μούρη κι' ἀνθρωπιὰ 'στοῦ βασιλιὰ θὰ πάης;
"Ἄν σ' ἐρωτήξῃ καὶ σοῦ πῆ ποῦ εἶν' ἡ Καπετάνα;
πὲς του πῶς τὴν ἐχάλασε τοῦ Γρέο (ἢ) ντραμουντάνα.
Κι' ἄν σ' ἐρωτήξῃ καὶ σοῦ πῆ ποῦ εἶναι τὰ ντελίγια;
πὲς του πῶς τὰ κρατήξαμεν καὶ κάνομεν παιγιδιὰ.
Κι' ἄν σ' ἐρωτήξῃ νὰ σοῦ πῆ ποῦ εἶναι ἡ φρυγάδες;
πὲς του πῶς τὴν κρατήξανε τὴν Νύδρας οἱ ῥαγιάδες.
κι' ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐθωρεῖ «θαρρῶ δὲν εἶστε ὅλοι»
κάθου 'τουδὰ ποῦ κάθου καὶ ἀθηβολὴ μὴ φέρνης
καράβια μπλειὸ μὴ δέχεσαι στὸ πέλαγος πῶς ἔχεις
"Ἄν ἐρωτᾷς Ἀφέντη μου πῶς πέρασα ὁ καυμένος
καλλιὰ νὰ μὴν ἐπήγαινα ὁ κακομοιριασμένος
εὐτύς ὡς πῆγα κι' ἔφταξα ἄψαν τὴν Καπετάνα
καὶ τὰ μπουρλότα ποῦχανε ἐκάψαν κιούλα τᾶλλα.

ΑΣΜΑΤΑ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ

ΣΗΜ. Ἐκαστον τῶν ἀλληγορικῶν τούτων ἀσμάτων ἔχει ἰδίαν σημασίαν καὶ ἔννοιαν εἶνε δὲ τονισμένον εἰς ἐξαίρετον μουσικὴν μελωδίαν καὶ ἀδεται καθ' ὁμάδας ὑπὸ τραγουδιστῶν ἐν τῇ τραπέζῃ (Τάβλα) ἢ τις στρώνονται πρὸς τοὺς προσκεκλημένους μετὰ τὴν στέψιν τῶν νεονύμφων ἢ μετὰ μνηστείαν ἢ τὴν βάπτισιν τέκνου τινός. Τινὰ τούτων ἀδονται ὅταν οἱ γαμπλιῶται ἀπέρχονται ὅπως παραλάβωσι τὴν νύμφην ἐξ ἐτέρου χωρίου.

1ον

Τὰ δύσκολα προβλήματα.

Ὁ κύριος ἔκαμε τὴ γῆ κι' ἐστόλισε τὸν κόσμον·
μ' ὁ κύριος τρία πράγματα δὲν ἔκαμε ἔς τὸν κόσμον.
γιοφύρια εἰς τὴν θάλασσαν καὶ γαερμὸ στὸν ἄδη
καὶ σκάλαις εἰς τὸν οὐρανόν.

2ον

Τὸ παράπονον τοῦ ἐραστοῦ

(Ἐν ἡχῷ μελωδικῷ—ποικίλῳ—θαυμασίῳ)

Ἐσιγανέψαν οἱ καιροὶ κι' ἐπάψαν κι' οἱ γι' ἀνέμοι,
ἔπαψαν καὶ μὲν ἢ στραταῖς μου κόρ ἀπὸ τὴν αὐλήν σου,
μπλεῖό μου τσ' αὐγαῖς δὲν πορπατῶ τσὴ νύχταις δὲν γυρίζω
παρ' ὄντεν εἶμαι μοναχὸς καὶ θυμηθῶ τσ' ἀγάπης
τὸ πάπλωμ' ἀγκαλιζόμαι.

3ον

Ὁ προδότης καὶ ἀφροσύθησκος Διάκος

(Ἱστορικὸν συμβάν πρὸ τοῦ 1821)

Διάκος ἀπὸ τὴν Πισκοπὴ ψηλογραμματισμένος
τὸ καλομέριν του πουλεῖ, γυρεύγει νὰ τουρκεψῆ,
ἀμὰ ὅπου βρεθῆ καὶ πιάσει τὸν τσὴ Πισκοπῆς τὸ διάκος(ν)
θᾶχῃ ἀργαστήρια στὰ Χανιά καὶ καπηλειὸ στὸ Κάστρο
καὶ τουρναργιὸ στὸ Ρέθεμνος.

4ον

Ἡ Μαθήτρια ἐρωτευμένη. — Ὑπόδειξις κινδύνου πρὸς τὴν μητέρα καὶ — Ἔρωσ

Μάνα λουγέ με, μάνα μου χτενίζέ με,
μάνα στὸ σκολειό, μάνα μου, μή με μπέμπης·
κι' ἄρχοντες περνοῦν πεζοὶ καὶ καθαλλάροι·
μάν' ἴνας γιὸς καλὸς — καλὸς καὶ διομματάρης,
μοῦ παιζογελᾶ καὶ κάνει μου τὸ νάτος,
μάν' ἂν τον ἐδῆς νὰ τοῦ ζηλέψης θέλεις.

5ον

Ὁ ἐπαναστάτης. — Ἡ ἄνοιξις. — Τὸ πρωτοπαλληκάρου

(Μουσοῦροι ἱστορικὴ οἰκογένεια μεγάλη)

Πότε θὰ κάμη ξεστεργιὰ πότε θὰ φλεβαρίση
νὰ πάρω τὸ τουφέκι μου τὴν ὁμορφὴ πατρῶνα,
νὰ κατεβῶ στὸν Ὀμαλὸν στὴν στράταν τῶν Μουσούρων,
νὰ κάμω μάναις δίχως γιουὺς γυναῖκες δίχως ἄνδρες.
νὰ κάμω καὶ μωρὰ παιδιὰ νὰ ἴναι δίχως μανάδες
νὰ κλαῖν τὴν νύχτα γιὰ βυζὶ καὶ τὴν αὐγὴ γιὰ γάλα
καὶ τ' ἀποδιαφωτίσματα γιὰ τὴν καυμένη μάνα.

6ον

Ἡ ἀναχώρησις τοῦ υἱοῦ — ὁ πόνος τῆς μάνας

Μία μαύρη μάνα ζύμωνε τοῦ γιουὸ τση παξιμάδια
καὶ μὲ τὰ δάκρυα ζύμωνε καὶ μὲ τὰ μυρολόγια,
καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναγμοὺς ἐπύρωνε τὸ φουρνον·
«μισεύγεις, γυιέ μου, σ' τὰ μακρὰ καὶ εἰς στὸν ἀλάργο κόσμον
κι' ἄτζεμπα νὰ σὲ ξαναἰδῶ ;

7ον

Ὁ πόθος καὶ ἡ προσευχὴ ἑνὸς Χριστιανοῦ

"Ἄγιε Παντελεήμονα κι' ἄγιε μ' ἀστρατηγέ μου
αἰδάρετέ με τόρφανὸ νὰ κτίσω μοναστήρι,
νὰ λουτρουγοῦντ' οἱ Χριστιανοὶ καὶ νὰ μεταλαβαίνουν.
καὶ νὰ βραφτίζουνε παιδιὰ.

8ον

Ὁ σκοτωμὸς τοῦ θεριοῦ (Μυθολογικὸν)

Μαῦρο καπνὸ 'δα κι' ἔβγαίνεν ἀπὸ 'ναν καλαμιῶνα
κι' ἡ καλαμιῶνας εἶν' πολὺς καὶ 'να θεργιὸ 'χει μέσσ.
τρεῖς κυνηγοὶ παρθήκανε νὰ πᾶν νὰ τὸ σκοτώσουν
στὴν στράταν ἀποῦ πιάνανε ἐπερριροζονάραν.
Σὰν τὸ σκοτώσωμ' τὸ θεργιὸ, ποῦνε στὸ καλαμιῶνα,
νὰ πᾶμε εἰς τοῦ βασιλιᾶ μισθὸν νὰ μᾶς ἐδώση
γιατὶ τὸ νέ 'γλυττώσαμεν.

9ον

Ἡ ἐξορία. — Ἐρημία. — (Μυθολογικὸν)

'Εξώρισε μ' ἡ μοῖρα μου σὲ δάση δασωμένα
(κάτω στὴν μαύρη θάλασσαν στὸν μαῦρο καλαμιῶνα)
ἐκεῖα ποῦ διάνουν τὰ θεργιὰ κι' εἶναι κατοικημένα
κεῖναι τὰ φεῖδιχα μαλλιὰρὰ τάρκουδιχα φωλεμένα
μὰ εἶδα 'να μαῦρο κι' ἄσχημο πολὰ ξαγκριγεμένο,
κεῖχε τὰ μμάθια τάνοιχτὰ καὶ τὴν θωργιὰ μεγάλη
κεῖχε τσὴ κεφαλαῖς διπλαῖς τὰ μάθια δυὸ ζευγάρια
τὰ δόντια πυκνοφύτευτα καὶ πυκνοφυτευμένα
καὶ σφύριζε καὶ φώνιζε.

10ον

Ἡ πολιορκία τῆς νήσου Ρόδου

Οὐλαὶς ἢ χώραις χαίρουνται κι' οὐλαὶς καλὴν καρδιὰ 'χουν
μ' ἡ Ρόδος ἢ βρυχόμοιρη στέκ' ἀποσφραλισμένη

τρεις χρόνους τὴν ἐπολεμοῦν στεργῶ καὶ τοῦ πελάγους,
ἢ πόρτες τσ' ἀραχνιάσανε καὶ τὰ κλειδιὰ σκουριᾶναν,
μηνοῦν τοῦ πρωτομάστορα τοῦ πρώτου καπετάνιου
«Μάστορα πρωτομάστορα βοήθησε τῇ Ρόδος».

11ον

Ὁ ἄριστος κολυμβητὴς Ἀρμένιος

Ἀρμένου γυιὸς καυχῆστηκε ὀμπρὸς στῶν ἀφεντάδων
ἀφέντ' ἐγὼ τὴν θάλασσαν τὴν ἐπερῶ πλεόντας
ἂν τὴν περάσης Ἀρμένου γυιὲ τὴν θάλασσαν πλεόντας
γαμπρόν θε νὰ σὲ κάμω ἴγῳ γῆ σὺ ἐμὲ κουνιάδο,
θέλεις τὴν πρώτην μ' ἀδερφήν θέλεις τὴν δεύτερη μου
θέλεις τὴν ἀξιδέρφην μου.

12ον

Ὁ πλούδιος Μυργιαλῆς

Τ' ἀγρίμι στέκει στὸ τζουγκρι κι' ἡ σκύλες τσ' ἄλυσίδες
κιὸ Μυργιαλῆς χαροκοπᾶ σὲ δίπορτη ταβέρνα
σὲ δίπορτη σὲ τρίπορτη σάσημοκουκλωμένη
βάλε ταβερναρᾶ κρασί νὰ πιοῦν τὰ διψασμένα
νὰ πιῶ καὶ ἴγῳ κι' ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγονικά μου
κιᾶν δὲν μὲ φτάζου τὰ βαττῶ πουλῶ τὸ χαλινάρι,
ἀποῦ ἴναι χρουσοκέντητο μὲ ὀλόχρουση βελόνα,
κιᾶν δὲν μὲ φτάζουν τὰ βαστῶ τὴν σέλαν σᾶς σεδούδα
πάρε τε καὶ τὸ μαῦρό μου.

13ον

**Ὁ τρόμος τῶν Σαρακηνῶν (Ἀράβων) καὶ
Μαύρων (ἱστορικὸν)**

Οἱ Σέρβοι κοὶ Σαρακηνοὶ κοὶ Μῶροι γάμον κάνουν
κι' οὔλον τὸν κόσμον τὸν κολοῦν κιούλοι τὸν πρεμαζώνουν,
τὸν Διγενῆ δὲν τὸν καλοῦν γιὰ τῆ κακαῖς του χάραις,

γιατί σκοτώνει τὴ γαμπρὸς καὶ πέρνει τὴ νυφάδες.
Μ' ὁ Διγενὴς εἶχε φιλιὰ καὶ 'πῆγαν καὶ τοῦ τό 'παν(ε)
«Μωρὲ κακοςαρακηνοὶ καὶ σεῖς οἱ Μορσεέρβοι,
καὶ ποιὸν γαμπρὸν ἐσκότωσα καὶ ποιὰ σας νύμφη πῆρα
καὶ ποιᾶς τὸν ἄνδρα 'σκότωσα;

14ον

**Ὁ ζυγός. — Ἡ βαρεῖα ὑποδούλωσις τῶν
Κρητῶν. — Τὰ δεσμά**

Δὲν ἦτο κρῖμα κι' ἄδικο κι' ἀζυγανιὰ μεγάλη
νὰ ζέψουε τὸν Κωνσταντῆ με τ' ἄγγιο τὸ βουδύλι
μὲ σιδερένιο τὸ ζυγὸν μὲ ζεύλαις ἀτσαλένιες
τὰ 'πάνω ζεύλιχα τοῦ ζυγοῦ ὄλο μωργαριτάρι.

15ον

**Ἡ φιλοξενία τῆς κόρης. — Ἡ ἐπιμονὴ αὐτῆς
καίτοι ἀρνούμενης τῆς μητρὸς της. — Αἴ-
σθημα ἐρωτικὸν**

Μάνα χιονίζει στὰ βουνὰ καὶ θρέχει στὰ λαγγάδια,
ξένο περνᾷ σ' τὴν πόρτα μας θρεμένο χιονισμένο,
μᾶνα καὶ νὰ τ' ἀνοίξωμε τοῦ ξένου νάμπη μέσα.
«Μωρὴ ψωμί δὲν ἔχομεν, τὸ ξένο τί τὸ θέλεις ;
μᾶνα στὸ φούρνο τὸ πουλοῦν, καὶ μπέψαι με νὰ πάρω·
«Κόρη κρασί δὲν ἔχομεν τὸ ξένο τί τὸ θέλεις ;
μὰ στὴν ταβέρνα τὸ πουλοῦν καὶ μπέψαι με νὰ πάρω·
«Κόρη ροῦχα δὲν ἔχομεν τὸ ξένο τί τὸ θέλεις ;
μᾶνα τὸ φουστανάκι μου σκεπάζει καὶ τὰ ὄρη μας.

16ον

**Ἡ ὠραία. — Ἡ πεντάμορφη. — Τὸ πλῆθος τῶν
μνηστήρων. — Προτίμησις εἰς δύο ἐκ τούτων**
Ἐκατοδρὸ ἀρχοντόπουλα μὲ λυγερὴ ἀγαποῦσαν,
τὰ ἑκατὸ καὶ ὄρη.

ἐνιούς ἐνιούς ἐτάσσετο ἡ σκύλα μῖαν ἡμέραν,
ἢ βεργολυγερή·
μὰ 'κεῖνα παρακούσανε καὶ πῆγαν οὐλ' ἀντάμα,
τὰ ἑκατό' καὶ δεῦ·
γεμοῦν οἱ σταῦλοι ἄλογα τὰ παραθύρια σέλαις,
τῶν ἀρχοντόπουλων·
καὶ τὰ πορτοπαράθυρα σκάλαις καὶ χαλινάρια,
τῶν ἀρχοντόπουλων.
τῶν ἑκατό ὄωκε σκαμνὶ καὶ τῶν ἰδρῶν καθέκλαις
τῶν ἑκατό καὶ δεῦ.
τῶν ἑκατό ὄωκε ψωμί καὶ τῶν ἰδρῶν κουλοῦρι.
τῶν ἑκατό πέτσαις ὄωκε καὶ τῶν ἰδρῶν πεσκυρί.
τῶν ἀρχοντόπουλων.

17ον

Ὁ υἱὸς τοῦ "Αρχοντος Θεσσαλονίκης
"Αρχοντες τοῦ Σολονικιοῦ οὔλοι μικροὶ μεγάλοι,
ὁ γυιός μου καθαλίκεψε στὸν πόλεμον νὰ πάη,
βαστᾶ λαγοῦτα κι' ὄργανα πολλῶν λογιῶν παιγνίδια.
"Οπου σταθῆ καὶ παίζει τα ὁ γυιός μου τὰ παιγνίδια
βροντᾶ οὐρανός καὶ τρέμ' ἡ γῆ(ς).

18ον

Ἡ συμβουλὴ τοῦ πατρὸς πρὸς υἱὸν
Γροικᾶτε, τί παράγγεγε γ' εἰς φρόνιμος τοῦ γυιοῦ του.
γυιέ μου κιὰν πᾶς στὸ καπηλειὸ καὶ βρῆς τσοὶ χαροκόποις,
ντῆρα διαντῆρα τὸ σκαμνὶ τὴν τάβλα νὰ καθίζης,
μὲ τὸν καλιάν σου κάθιζε καὶ νηστικός σηκῶνου
τὸν φρόνιμο ἀντίμαζε τὸν κουζουλό χαιρέτα,
νὰ σὲ 'παινοῦν οἱ γι' ἄρχοντες.

19ον

Ὁ κακὸς κυνηγὸς

Πάνω στὴν πάχνη τοῦ χιονιοῦ σκύλα λαγὸ ζυγώνει,
μὰ 'τον ἢ σκύλα γαλανὴ μονόχρωτη στὸ χιόνι,
καὶ λόξεψε τοῦ κυνηγοῦ σκοτών' ὁ νιὸς τῆ σκύλα.
δὲν κλαι' ὁ νιὸς τῆ σκύλαν του ὡς κλαίει τὸ μανιάτη
μανιάτη μ' ὄργισπλούμιστε.

20ον

Οἱ πλούσιοι βοσκοὶ (βαροκουραδάραι)

Στὸ "Αἰ Γιώργη στὰ σελιὰ παράνω παρακάτω
κάθονται δὴ ἄ νοικοκυροὶ δὴ ἄ βαροκουραδάραι
κι' ὁ γεῖς τὸν ἄλλ' ἀναρωτᾷ πόσα 'ναι τὰ σφαχτά του,
— μὰ τὴν ἀλήθεια σύντεκεν δὲν τόχω νὰ καυχουῖμαι
ὀφές ἀργὰς τὰ μέτρησε ὁ γυιὸς μου κιὰπατός μου
καὶ παρὰ τρία πρόβατα ἦτον θ χιλιάδες
χωρὶς τὰ κερολίβανα (τὰ ἔχοντα κέρατα).

21ον

Ὁ πόθος τοῦ ἀρχαίου Ζωοκλέπτου

Πιάστε με δὴ νὰ σηκωθῶ καὶ τέσσερες νὰ κάτσω.
νὰ παραγγείνω τῶν βοσκῶν νὰ πῶ τῶν τυροκόμων,
νὰ κατεθάσουν τὰ ὄζα τσὴ νερατζιᾶς τὸ μπόρον
μὴν τὰ λαλοῦν μὲ τὸ ψωφὶ μουδὲ καὶ μὲ τὸ διῶμα,
μ' ἄς τὰ λαλοῦν θλιπτά θλιπτά καὶ παραπονεμένα,
"Δε κάμουν σιδερόκουρτα νὰ τὰ ζετσαφαρώσουν
τὸ λέρι τὸ κλαψιάρικο ἐκεῖνο δὰ νὰ 'φήσουν
νὰ περπατᾷ(ν) εἰς τὰ βουνὰ νὰ κλαίῃ τσοὶ μαδάραις.
ἢ στὰ λαγγάδια.

22ον

Τὸ μερίδιον τοῦ ὄβοροῦ κλέπτου

Πούσουν, ὕγιέ μου πούσουνε κι' εἰς τὴν κλεψιά σέ 'λέξαν
μᾶνα κι' ἀνέ μέ λέξανε εἰς τὴν κλεψιάν μου κῆλας,
στὴν μοιρασίαν δὲν ἔτυχα κιάζυγανέψασί με,
καὶ θγάλανέ μου μερτικὸ 8 στεροματζιέταις
καὶ 14 ταυριὰ καὶ 60 μερωμένα
60 στεροπρόβατα καὶ δεκοχτὼ μπροστάρους,
καὶ 18 σακκιὰ φλουριά.

23ον

Ὁ χάρων καὶ ὁ μικρὸς κυνηγὸς

Ὁ Χάροντας μᾶπάντηξε στὰ τριὰ σακκιὰ τοῦ νᾶδη
καὶ σερε τσ' ἄρχοντες λυτούς καὶ τσοὶ φτωχοὺς δεμένους
καὶ νᾶ μιτσὸ φτωχόπουλο ἔκατσε καὶ τραγούδιε.
Χριστέ, καὶ νᾶ μουμε λυτὸ νᾶ 'θγαίνα στὸ κυνήγι,
νᾶ πᾶνα δέκα πέριδικαὶς καὶ 10 περιστέρια
καὶ δεκοχτὼ γριόδιανους.

24ον

Ὁ στολισμὸς τῆς νύμφης

Τρέχουνε τὰ νερά τρέχουν ἢ ἐρύσαις τρέχουν
τρέχουν οἱ γι' ἄρχοντες νᾶ πᾶν' νᾶ 'δοῦν τὸν γάμον
κὴ γιὰρχόντισες νᾶ πᾶν' νᾶ 'δοῦν τὴν νύμφην,
πῶς τὴν νὲ σιᾶζουε καὶ πῶς τὴν ἐστολίζουε
νύμφ' ὀλόχρυση κι' ἀσημοκουλωμένη.

25ον

**Ὁ πλούσιος βοσκός. — Ἡ ἀπώλεια τῶν
προβάτων του**

Τὸν πλούσιον Γεῶργην ηῦρηκα στὰ ὄρη καὶ κοιμᾶτο.
κεῖχε τ' ἀέρι σκέπασμα καὶ τὰ χαλίγια στρῶμα

καὶ τάργυρόν του τὸ σπαθὶ εἶχε προσκεφλάδι
σημώνω χαιρετῶ τονε λέω-τάδέρφι γιὰ σου·
ἴντα γυρεύεις Γιῶργη πᾶ εἰς τὴν ξερομαδᾶρα ;
τὰ στεῖρά μας ἐχάσαμε κ' ἤρθα νὰ τὰ γυρέψω·
καὶ γύρεψά τα νοτικὰ καὶ βορεινὰ δὲν τὰ ἔβρα.

26ον

Οἱ ἰσχυροὶ καὶ πλούσιοι ἐγγεᾶ ἀδελφοὶ

Εἰς τοῦ βαρσάμου τὸ νερό χρυσὸ δέντρον ἐβγήκε
κι' εἰς τὴν σκιανιάδα τοῦ δέντροῦ ὄζᾶ ἔσαν στολισμένα
καὶ Σφακιανοὶ περνοῦσανε στέκουν καὶ συντηροῦν τα.
γιαῖδὲ σφακτὰ γιαῖδὲ κριγοὶ γιαῖδ' ὤμορφοι μπροστάροι.
γιαῖδὲ κουδούνια τὰ φοροῦν ἀσημογανωμένα·
γιαῖδὲ βοσκοὶ τὰ θόσκουνε ἀσημαρματωμένοι.
Μωρὲ δὲν εἶναι Σφακιανὰ μουδὲ καὶ τῶν Μουσούρων
μονόν ἔναι τῶν 9 ἀδερφῶν τῶν ἀναγνωρισμένω
ἀποῦν οἱ τρεῖς πρωτόγεροι κοὶ πέντε καπετάνιοι
κι' ὁ Γιάννης ὁ καλύτερος.

27ον

Ὁ πρωτοκλέπτης καὶ ἀφωρισμένος Παπᾶς

Ἄρφουκαστεῖται νὰ σᾶς πῶ γιὰ τὸν παπᾶ Γιῶργάκι,
ἔπυ τον μικρὸς σ' τὰ γράμματα καὶ βγήκε μπᾶσος κλέφτης,
οὔλον τὸν κόσμον μπᾶστιζε τζαμιὰ καὶ μοναστήρια
μὰ στοῦ γουμένου τὸ κελὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔνεθ
γιατ' ἦτον μαρμαρότιστο καὶ σιδεροζωσμένον
γύρω τριγύρου γύριζε τοῦ γούμενου φωνιάζει.
κατέβα κάτω γούμενε νὰ μὲ ξεμολοήσης
— ἄμε παιδί μου στὸ καλὸ ζαγορεμμένος νὰ ἔσαι
κι' ἀπὸ Δεσπότη καὶ παπᾶ ἀφωρεσμένος νὰ ἔσαι

28ον

Τὸ Ἅγιον Πάσχα. — Ἡ Ἁγία Σοφία. — Ὁ μέγας ναὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Ἡ Ἄλωσις τῆς Κων)πόλεως, — Ἡ παράδοσις ὅτι κατὰ τὴν ἄλωσιν ἢ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰκὼν τῆς Παναγίας ἐδάκρυσεν.

Οὐλαὶς ἢ ἡμέραις τοῦ Θεοῦ καλαῖς καὶ εὐλοημέναις ὅσας τὴν ἡμέραν τῆς Λαμπρῆς ἄλλην κημιάν ὄν εἶνε ἀποῦ σημαίνουσι ἐκκλησιαῖς τὰ μέγα μοναστήρια σημαίνει καὶ Ἁγία Σοφία τὸ μέγα μοναστήρι με 400 σήμαντρα με 18 καμπάναις με ἐξήντα πέντε ἀρχιερεῖς δικόνους 400 ψαλτάδες εἰκοστέσσερεις ψαλτάδες 90 μ' ἑκατοδὸ πνευματικούς με τὸ χαρτί σ' τὸ χέρι ψάλλει ζερβά ὁ βασιλεὺς δεξιὰ ὁ Πατριάρχης ψάλλουσι τὸ Χερουβικόν καὶ χαμηλώνουσι τ' ἄγχι καὶ μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα πάψετε τὸ Χερουβικόν καὶ χαμηλώσουσι τ' ἄγχι καὶ ὅσπερ λόγος στήν Φραγγιὰ πῶς τὴν ἐπῆρ' ὁ Τοῦρκος, νάρθουσι νὰ τὴν ἀδύσουσι πρᾶμμα νὰ μὴν ἀφήσουσι νὰ παροῦσι τὴν Ἁγία Σοφία με τὰ χρουσα τῆς τέμπλα νὰ πάρουσι τὸ βαγγέλιον Τράπεζα τῶν ἁγίων, Κι' ἡ Δέσποινα ὡς τ' ἀκουσε τὰ μῦθια τῆς ὀδακρύσαν κι' ὁ Μιχαὴλ κι' ὁ Γαβριὴλ τὴν ἐπαρηγορήσαν. «Σώπασαι Ἁφέντρα καὶ Κερά».

29ον

Ἡ αὐτοκτονία τοῦ ἐρωτευμένου υἱοῦ. — Ὁ θοῆνος τῆς μάνας του

Φωνὴ καὶ κλαῦμα ἀκούσα τῆς Μεσσαράς τὴν πάντα σὲ ποιά μεριά τῆς Μεσσαράς; σὲ ποιά μεριά τοῦ κάμπου;

εἰς τὸ Τυμπάκι τό 'λεγε μὲν Σφακιανὴ κοπέλα
κι' ἔκλεγε τὸν ὑγιουκά τση κι' ἔκλεγε τὸν ὑγιόν τση
γιγέ μου ποῦ σ' ἤρ' ὁ Χάροντας καὶ μαχαίροσφαξέ σε ;
ἄν σ' ἤυρε στὸ ζευγάρι μας νὰ τὸ ξεζευγαρώσω,
κι' ἄν σ' ἤυρε στὸ κουράδι μας νὰ τὸ ξετσαφαρώσω,
κι' ἄν σ' ἤυρε στὸ περβόλι μας νερό νὰ μὴν τοῦ δώσω,
κι' ἄν σ' ἤυρεν εἰς τὴν ἐκκλησιάν νὰ μὴν τὴν λουτρούσω
κι' ἄν σ' ἤυρηκε στὴν γειτονιάν νὰ μὴν τὴν χαιρετήσω.
«Μάνα λουτρούγα τσ' ἐκκλησιαῖς, χαιρέτα τσὴ γειτόνους
μὰ μένα μ' ἤρ' ὁ Χάροντας τσ' ἀγάπης μου τὴν μπόρτα.

30ον

Ὁ ἐραστὴς ὑπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς ἐρωμένης

Γιὰ τίδες περβόλιν ὄμορφο, γιὰ τίδες κατάκρυα βρύσι
κι' ὅσα δενδρά 'μπεψεν ὁ Θεὸς μέσα 'ναι φυτεμένα
κι' ὅσα πουλιὰ πετούμενα μέσα 'ναι φωλεμένα
μέσα σ' ἐκεῖνα τὰ πουλιὰ ἐβρέθη 'να παγῶνι
καὶ κτίζει τὴν φωλίτσαν του σὲ μὲς μηλιάς κλωνάρι.

31ον

Ὁ πόθος τῶν κοριτσιῶν

Δώδεκα βεργολιγεραῖς ξανθαῖς καὶ μυρομάταις,
βασιλικούς ποτίζανε καὶ τσοῖ βαγιοκλαδίζαν.
κι' ἐκεῖ ποῦ τσοῖ ποτίζανε ἐπεριροζονάραν,
«Χριστέ, καὶ νὰ προβαίνανε δώδεκα καθαλάροι
νὰ 'παιρν' ὁ καθενεὶς τὴν μὴν καὶ ἡ κάθε μὴν τὸν ἕνα.

32ον

**Τὸ παράπονον καὶ ἡ ζηλοτυπία ἐγκαταλειφθεί-
δος κόρης**

Δὺγερινός θεὸς νὰ γενῶ νάρθῶ στὴν κάμεράν σου,
νὰ 'δῶ τὴν τάβλα ποῦ δειπνᾷς, τὴν κλίνην ποῦ κοιμᾷσαι

τὴν κόρ' ἀπ' ἀγκαλιᾶζεσαι ἂν εἶν' καλλι' ἀπὸ 'μένα
ἂν εἶνε γαῖτανόφρουδῃ κι' ἀλυσιδοπλεμμένη
κι' ἂν πλέκει τὰ μαλλίτσια τῆ Πολίτικα πλεμμένα.

33ov

**Ὁ θάνατος τοῦ ἐκ Λειβαδᾶ Σελίνου ἀρχιποιμέ-
νος Γεωργίου Τσουράκη ὑπὸ τῶν Μουσοῦρων.**

Προβάλετε φωνιάξετε τοῦ Γιώργη τοῦ Τσουράκι,
νὰ πάῃ στ' ἀρνομάντριν του στὸ 'ρημοκουραδὸ του
καὶ μοναχὰ γυρίζουε τὸ 'ἀγκαθοπῆς τὰ πλάγια
Σαβθάτον εἶναι σήμερον σήμερο δεκαπέντε
ἀποῦ 'σκοτῶσαν τὸν βοσκὸν οἱ ἀρχοντομουσοῦροι.

34ov

**Διάκρισις τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς πενίας. Ἡ Πα-
ναγία καὶ ὁ Χριστὸς φίλος τῶν πτωχῶν.**

Πέρα στὴν πέραν γειτονιᾶν πέρα στὴν πέρα ρούγα
κοιλοπουνουῖν δυὸ λυγεραις μιὰ πλούσια καὶ 1 φτώχεια.
τῆ πλούσιας μπενοθγαίνουε ἑκατοδὸ μαμηδες
κι' εἰς τῆ καυμένης τῆ φτωχιᾶς ἡ Παναγιὰ κι' ὁ Γυῖός τῆ
καὶ κὰν' ἡ φτώχεια 'να παιδὶ κι' ἡ πλούσια ἓνα φ-ῖδι
πέρνουε τῆ φτώχιας τὸ παιδὶ καὶ πᾶνε το τῆ πλούσιας
καὶ τὸ παιδὶ ἐμίλησε πάνω τῆ 3 ἡμέραις
ἀμέτε με τῆ μάνας μου νὰ με γλυκοβουζάση
γιατὶ 'ναι τουτησὲς προικιὸ φαρμακογαλιασμένο
καὶ με φαρμάκεψε κι' ἐμέ.

35ov

Ἐρωτικὴ συνέντευξις.

'Αἰτὸς περδίκιν ἔπιασεν κι' ὕστερις τ' ἀναρώτα,
'πέ μου νὰ ζήσης πέρδικα ποῦ κάνεις τὴν φωλιά σου

αμ' ἀχαμνοπιᾶς' με σταυραϊτὲ νὰ σοῦ τὸ 'μολοήσω
 θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ καὶ τ' ἄλλο τὸ παρέκι
 ἀνάμεσα στὰ ὄρη βουνὰ εἶν' ἓνα χαρακάκι
 κατάρριζα τοῦ χαρακακιοῦ εἶν' ἓνα χορτοράκι
 στὴν ρίζα τοῦ χορταρακιοῦ τὴν ἔχω τὴν φωλιά μου
 μὰ ξεπετάξαν τὰ πουλιά.

36ον

Κάθε πετεινὸς στὴ γειτονιά του κράζει.

"Ἐνα πουλί θαλασσινὸ κι' ἓνα πουλί βουνίσιο,
 τὰ ὄρη πουλιά μαλώνανε στοῦ σταυραϊτοῦ τὸν τόπον
 γυρίζει τὸ θαλασσινὸ κι' ἤλεγε τοῦ βουνίσιο
 μή με μαλώνης σταυραϊτὲ στὸν ἐδικόν σου τόπον
 κι' ἔλα καὶ σὺ στὸν τόπον μου.

37ον

**Ὁ Χάρων καὶ ὁ Νέος. — Ἡ ζωὴ παλαίουσα
 μὲ τὸν θάνατον.**

"Ομορφον νειὸν ἐζύγωνεν ὁ Χάρως στὴν Μαδάρα,
 καὶ λάμπανε τὰ ροῦχά του καὶ φέγγαν τ' ἄρματά του
 βγάλε, λιχνέ, τὰ ροῦχά σου καὶ θέσε τ' ἄρματά σου
 κάμε τὰ χέρια σου σταυρὸ νὰ πάρω τὴν ψυχὴν σου
 —δὲν βγάνω 'γὼ τὰ ροῦχά μου δὲν θέτω τ' ἄρματά μου
 μουδὲ τὰ χέρια μου σταυρὸ νὰ πάρης τὴν ψυχὴν μου
 μ' ἄνδρας ἐσύ, ἄνδρας κι' ἐγὼ κι' ἀποῦ νικήσ' ἄς πάρη
 καὶ πᾶνε κι' ἀπαλέθγαγε σὲ σιδερένι' ἀλῶνι
 καὶ 7 φοραῖς τὸν ἔβαλε ὁ νειὸς τὸν Χάρω κάτω
 μὰ 'πάνω εἰς τὸ ἐνὶά φοραῖς τοῦ Χάρω βαροφάνει
 πᾶνει τὸν νειὸν ποῦ τὰ μαλλιά καὶ κάτω τὸν ἐβάνει
 ἄφης' μου, Χάρω, τὰ μαλλιά καὶ πιάσμ' ἀποῦ τὴν μέση
 καὶ τότε σας σοῦ δείχνω 'γὼ πῶς εἶν' τὰ παλληκάρια

ἀπὸ 'κειδὰ τὰ πῖάνω 'γὼ οὔλα τὰ παλληκάρια
πῖάνω κοπέλες ὄμορφες ἄνδρες πολεμιστάδες
καὶ πῖάνω καὶ μωρὰ παιδιὰ μαζῆ μὲ τῆ μανάδες.

38ον

Ἡ ἐλευθερία τοῦ κλέφτου (ἐπαναστάτου).

'Αἰτὲ ποῦ κάθεσαι ψηλά στ' ὄρος τὸ χιονισμένο.
τρῶεις τὸ δρόσος τοῦ χιονοῦ πίνεις νερὸ κατάκρηο.
λαγὸν κι' ἂν πῖσσης γεύγεται περὶκι καὶ δειπνᾷς το
φιλεῖς καὶ κόρην ὄμορφη.

39ον

Ἡ ἄπιστος σύζυγος.

Κόρη γαιτάνιν ἔπλεκε χρόνους καὶ πέντε μῆνες.
καὶ 15 Σάββατα καὶ δεκοχτῶ Δευτέραις
μέσα 'πλεκε τὸν οὐρανὸ τᾶστρη καὶ τὸ φεγγάρι.
μέσα 'πλεκε τὴν θάλασσαν κάτεργα καὶ καράβια
μέσα 'πλέκε τὴν μαύρη γῆ δενδρὶ ξεκλονισμένο.
Μέσα 'χε τὴν Ἀνατολὴν μαζὺ μὲ τὰ σεράγια.
μέσα 'πλέκε τὸν ἄνδρα τῆ στή φοῦρκα φουρκισμένο.
μέσα 'πλέκε τὸν Μπέλον τῆ στή σέλα καθαλάρη.
πλέκει το κι' ἀποπλέκει το τοῦ Μπέλλου τῆ τὸ δούδει.
κι' ὁ καῦκός τῆ τὸ ζώστηκε κ' εἰς τὸν χορὸν ἐπῆγε,
κι' ἄνδρας τῆ λιγερῆς ἐκεῖα γνωρίζει τὸ γαιτάνι.
Νὰ σὲ ρωτήξω, ἄγγουρε, ποῦ τὸ ἔβρες τὸ γαιτάνι;
Ψαρᾶς ἤμουν καὶ ψάρευγα καὶ πῖασα ὀπὸ ψαράκια.
τὸ ἓνα λένε μιστριτζῆ καὶ τᾶλλο μιστριτζίνα.
εἰ εἰς τὴν καρδιὰ τοῦ μιστριτζῆ ἤρρηκα τὸ γαιτάνι.
πάει ρωτᾶ καὶ τὴν κερὰ τί ἴκαμε τὸ γαιτάνι.
Σὰν γαργερὸ μοῦ φάνηκε καὶ πῆγα νὰ τὸ πλύνω,
καὶ φοῦσκωσεν ἡ θάλασσα καὶ πῆρέ το τὸ κῦμα.

40ον

‘Ο ἄριστος κυνηγός.

Σὰν ὄροσινιάσουν τὰ λαγγὰ καὶ βασιλέψ' ὁ ἥλιος
βόσκειστ' ἀγρίμια βόσκεστε λαγοὶ ὄροσολογαῖτε·
μ' ἀπόθανεν ὁ κυνηγός ἀποῦ σᾶς ἐκυνήγα·
μ' ἀφῆκε καὶ παραγγελιά τῶν ἄλλων κυνηγάρων,
αμωρὲ κιᾶν πᾶτε τσοὶ λαγούς καὶ πᾶτεν εἰς τ' ἀγρίμια
περάστ' ἀποῦ τὸ μνημά μου νὰ πάρετε καὶ 'μένα.

41ον

Οἱ δέκα ἀνδρειωμένοι (Σεισοί).

Κατέχετε τὸ πέραμα πέρα στὸ Βασιλάκι ;
ἀποῦν' ὁ ὄρυς κι' ὁ πλάτανος κ' ἡ πλάκα στὴν αὐλήν του ;
ἐκεῖά 'χουν καὶ ἓνα 'κόνισμα στοῦ μέγα Δρὺ τῆ ρίζα,
ἐννιά Σεισοὶ περάσανε καὶ μὲ τὸν ἄλλο δέκα,
καὶ τρεῖς πᾶνε στ' ἀμπέλι του καὶ δῆλ' εἰς τὰ σφαχτά του,
κ' οἱ γι' ἄλλοι πᾶν καὶ κουρτακοῦν στὴν μπόρτα τοῦ Βασιλι,
ζύπνα Βασιλι σύντεκνε.

42ον

‘Ο ἄδικος ὄρκος.

Σ' ἐκκλησιδάκιν ὄμορφο μολυθοσκεπασμένο
ἐκεῖ μ' ἐβάλαν καὶ 'μνωζα ἄδικα τὸν καυμένον
κιᾶποῦ τὸν ὄρκον τὸν πολὺν ἀποῦ 'λαβα τὸ ξένο
ἐγύραν τὰ 'κονίσματα καὶ σθύσαν τὰ κανδύλια
καὶ 'ράϊσεν (= ἡ σείστικεν) ἡ γι' ἐκκλησιᾶ.

43ον

Πόσον τιμᾶται ὁ φρόνιμος

Μυρίζουν κι' οἱ Βασιλικοὶ μυρίζουν κι' οἱ βαρσάρμοι
'μὰ σὰν μυρίζ' ὁ φρόνιμος βαρσάρμια δὲν μυρίζουν,

βασάρμια οὐδὲ βασιλικοὶ μουδὲ καρεφυλλάτο
μυρίζ' ἐκεῖα ποῦ πορπατεῖ μυρίζ' ἐκεῖα ποῦ στέκει
μυρίζ' ἐκεῖα ποῦ κάθεται..

44ον

Ὁ μὴ ἀνταγαπόμενος. — Περιφρόνησις.

Τρεῖς χρόνοι πᾶνε σήμερον τέσσαρες πορπατοῦνε
καλὴν καρδίαν δὲν ἔκαμα μ' οὐδὲ καὶ θέλω κάμει
γὰ μὲ ξανθὴ ὅπ' ἀγαπῶ σκύλ' ἀρβανιτοπούλα
χαρθιὰ τῇ μπέμπω σκίζει τα δῶρα γαέρνει μού τα
μπέμπω τση καὶ τὴ βάγρια μου.

45ον

Τὰ φυλακισμένα παλληκάρια. — Ἡ ἀπόδρασις.

Ἀρχόντους ἔχουν σ' τὴ φλακὴ ὡς χίλιους πεντακόσιους
κ' ἔχουν τὸ Ρούσσιο τῶν Σρακιῶν καὶ τὸν Πολογιωργάκη
ἔχουν καὶ τὸν πρωτόπαπα τὸν Δράκο ποῦ τσοὶ Λάκκουε.
Δράκοντα, ποῦσαι ξακουστός κείσαι ποῦ τσοὶ Λακκιώταις,
ἀπόψε νὰ τρυπήσωμεν τῇ φυλακῆς τὸν τοῖχον
νὰ πᾶμε νὰ κτυπήσωμεν κάτω ποῦ τὸ μπεντένι
μὰ μᾶς δὲν μᾶς ἐπιάνουνε

46ον

Ἐπιδημικὴ νόσος. — Ἀπολύτρωσις.

Ἀλεξιγῆς τὸ σκότωσε τὸ φεῖδι στὸ λιβάδι
μ' ἀπῆτις καὶ τὸ σκότωσε δὲν τᾶφηκε νὰ φύγη
μ' ἔκατσε καὶ ξεμέτραν το κι' ἐσπιθαμολογᾷ το,
κείχε διπλαῖς τῇ κεφαλαῖς καὶ τὴν θωριὰ μεγάλη
κείχε κι' ὀρά κι' ἀπανορά.

47ον

Ὁ βοσκὸς καὶ ἡ ἀγάπη του.

Στὸ σμερουλάκι κάθουμουν κι' ἤλεγ' ἓνα τραγοῦδι
τραγοῦδι τῇ πολυαγαπῶς καὶ τῇ γλυκιᾶς μ' ἀγάπης,

κι' ἡ γ' ἀγαπῶ 'τον στ' ὄθγορο στόθγορο κι' ἀκουσέ με,
απαιδῖα, ποιὸς εἶν' ποῦ τραγουδεῖ στοῦ σμερουλάκ' ἀπάνω
καί μοι ἄζει τοῦ πολυαγαπῶ εἰς τ' ὄργιον του τραγοῦδι
Χριστέ νὰ τό 'λεγε ἄλλη μιὰ.

48ον

Τὸ παρόπονον τοῦ υἱοῦ πρὸς τὴν μητέρα.

Μάνα παραπονοῦμαι σου γιατί δὲν μὲ παντρεύεις
αγυιέ μου καί ποιῶν ἀμπόλιασες κι' ἐγὼ θὰ σοῦ τὴν μπάρω·
πάρε μου, μάνα, τὴν ξανθὴ, μάνα, τὴν μαυρομάτα,
μάνα, τὴν γαῖτανόφρουδὴ τὴν ἄλυσσοπλεμμένη,
τὴν εἶδ' ὄψες στὸν ποταμὸν τὴν εἶδ' ὄψες στὴν βρύσι,
κι' ἐλάμπαν τὰ δακτύλια της κι' ἀστράφτανε τὰ μάθια.

49ον

Ἡ καλοπέροσθις μιᾶς καλογραίας.

Καλογορηποῦλα καλογρά μικρὴ καλογορηποῦλα,
ἔντα 'τρωγες στοῦ γάστρι σου καί 'μύριζεν ὁ γυιὸς σου ;
κιδῶνι 'τρωγα τὸ ταχὺ μῆλο τὸ μεσημέρι
κι' ἀργά 'μουν στοῦ κλιματσουργοῦ (ἢ ἀργά πινα γλυκὺ κρασί).

50ον

**Ἡ γλυκύφωνος καὶ ἐγκαταλειφθεῖσα οὐζύγος
ἄδουσα. — καὶ οἱ περὼντες ναῦται.**

Κοράσιο στὴν ἀνατολὴν ἔφαινε κι' ἐτραγοῦδιε,
κι' ὁ συρισμὸς τοῦ μασουργιοῦ κι' ὁ χτύπος τοῦ πετάλου,
κιζηδονισμὸς τῆς λυγερῆς εἰς τσ' οὐρανοὺς διαβλίνει·
καρaboκύρης τὸ γροικᾶ σ' ἀνάμετα πελάγους,
στέσετε ναῦταις τὰ κουπιὰ ναῦτεροι τὸ τιμῶνι·
ν' ἀκούσωμε τὴν λυγερὴ ἔντα τραγοῦδι λέει,
σ' ἔντα σκοπὸ τὸ κελαῖδεῖ σ' ἔντα σκοπὸ τὸ λέει
Κ' ἡ κόρ' ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμη· ἀπηλόθη

κάμνετε ναύταις τὰ κουπιὰ νεφέρια τὸ τιμῶνι,
κι' ἐγὼ κιᾶν ἐτραγουῶδηξα μπρὸς μοιρολόι τό 'πα
μάνα κκι κύριν ἔθαψα κιλόδερφια κκι, 'ζαδέρφια
κι' ἔχω κι' ἄντρα βαρυάρρωστο κκι βαρυαρρωστημένον
ζαρρωστικὸ μου γύρεψε ἀποῦ δὲν τῶχει ὁ τόπος
μῆλο ποῦ τὴν ἀνατολὴν κυδῶν' ἀποῦ τὴν Δύσι
τς' ἄθριας λαφίτσας τὸ τυρὶ κκι τοῦ λαγόν τὸ γάλα
κι' ὥστε νὰ πιάσω τὸν λαγόν ν' ἀρμέξω τὴν λαφίτσα
ν' ἀνέβω στὴν ἀνατολὴν νὰ κατεβῶ στὴν δύσι
ἄρρώστι κκι' ἐξαρρώστησε κκι' ἄλλη γυναῖκα 'πῆρε.

31ον

'Η ἀνόητος κόρη κκι ἐν τῷ "Αδῆ.

Μὰ λυγερὴ μ' ἀπάντηξε στὰ τρά σκαλιὰ τοῦ Νάδη
κἔλεγα πῶς θὰ μ' ἐρωτᾷ γιὰ μάνα κκι γιὰ κύρι
γῆ γι' ἀδερφὸ γῆ γι' ἀδερφὴ γι' γιὰ πρωτοζαδέρφια
μὰ κατσε κιᾶναρῶτα με γιὰ τὸν ἀπάνω κόσμον
παιδιὰ κκι νὰ κρατ' οὐρανός, νὰ στέκ' ἀπάνω κόσμος
κκι' ἀνὲ βρφτίζουσε παιδιὰ, κκι χτίζουσε μοναστήρια
παιδιὰ κκι νὰ παντρεύωνται παλληκαριῶν γυναῖκες.

32ον

**'Η κόρη ἀναμένουσα τὸν ἐραστὴν τῆς
ἀποδημοῦντα.**

Πουλάκιν ἐκηλόδησε στοῦ Γαλατᾶ τὸν πύργον
τση ματζιοράνας τὴν κορφὴ σ' τοῦ ροσμαριῶ τὴν φουντα
δὲν ἐκελόιδε 'σάν πουλι γι' ὡς κηλαιδοῦν τ' ἀηρόνια
μόν' ἐκηλόιδε κκι' ἤλεγε γιὰ τὰ ξενητεμμένα
ξενητεμμένο μου πουλι κκι' ἀλέργο μου γεράκι
ἢ ξενιθιὰ σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ πίνω φαρμάκι
ξενιτευθῶ θέλω κκι' γὼ γῆ μνημα θὰ μὲ βάλῃ.

53ον

**Ὁ ἐπαναστάτης, Κρής δεινῶς πάσχων ἀνά
τὰ ὄρη παρακαλεῖ ἵνα λυθῶσι τὰ δεσμὰ
καὶ ὁ βαρὺς ζυγὸς καὶ ἔλθῃ ἡ ἐλευθερία
εἰς τὴν Πατρίδα του. — Τὸ ᾄσμα τοῦτο
εἶνε εἶδος « Ἐθνικοῦ ὕμνου ἢ ᾄσμα-
τος τῶν Κρητῶν ».**

Σὲ ψηλὸ βουνό σὲ ροιζημιό χαράκι
κάθετεν αἰτός βρεμμένος χιονισμένος
καὶ παρακαλεῖ τὸν Ἥλιον ν' ἀνατείλῃ
ἤλιε ἀνάτειλε, ἤλιε λάμψε καὶ ὄσε
γὰ νὰ λύσουνε χιόν' ἀποῦ τὰ φτερά μου
καὶ τὰ κρούσταλα ἀποῦ τ' ἀκράνυχά μου.

54ον

Τὸ τραγοῦδι τῆς τάβλας. — Μετὰ τὸν γάμον

Μὰ γῶ θωρῶ τὴν ντάβλα μας κι' εἶναι καλὰ στρωμμένη
μὲ μόνσκους καὶ μὲ ζάχαρες καὶ μὲ τὰ κυπαρίσια,
μ' ἡ ζάχαρι 'ναι τὸ ψωμί καὶ τὸ κρασ' εἶν' ὁ μόνσκος
τὰ κυπαρίσια τοῦ σκαμνηοῦ εἶναι τὰ παλληκάρια.

55ον

Ὁ καυχώμενος Κωνσταντῆς.

Ὁ Κωνσταντῆς ἐγεύγετο σὲ μιὰ μιλιὰ 'ποκάτω
κι' ἐκεῖνὰ ποῦ τρω' κι' ἐγεύγετο ἐπερισσοκαυκάτο
πῶς ἔχ' ἀγάπ' εἰς τὰ μακρὰ κ' εἰς τὸν ἀλάργο κόσμο
κ' ἔχει καιρὸ νὰ τὴν ἰδῇ χρόνους νὰ τὴν 'νταμῶσῃ
μ' ἄβριο (αὔριον) θὰ πᾶ νὰ τὴν ἐβρῆ νὰ γλυκοφιληθοῦνε

36ον

Ὁ ἀνδρειωμένος ἐκ τοῦ μνήματος.

(Ἄλφα δὴ δὴ κιθάρα δὴ δὴ
σίμα κάπα ρῶ καὶ πῆ
δέλτα γιῶτα μοναχῆ).

Ὅψες ἀργὰς ἐπέρνονα ἀπὸ τὸν ἄϊ Γιωργί
δὲν μ' ἄρесе νὰ πορπατῶ, δὲν μ' ἄρесе νὰ πηαίνω.
μᾶκατσα καὶ λογάριαζα τὰ μνήματα πόσα 'ναι
καὶ παρὰ τρία μνήματα ἦσαν ἐννιὰ χιλιάδες
κιὼ μαῦρός μου παραπατεῖ νιοὺς ἀντρειωμένου μνήμα
γροικῶ τὴν πλάκα καὶ βουρχᾶ τὸ νεῖο κι' ἀναστενάζει
ποιὸς εἶσαι σὺ ποῦ μὲ πατεῖς κιαποῦ μὲ λογαριάζει
πεζὸς δὲν ἐμπαιγέντιζα τὴ γῆ νὰ τὴν πατήσω
κι' ἐδὰ τὴν ἔχω σκέπασμα σεντόνια καὶ κοιμουμαι

37ον

Ὁ λυπημένος—Πόθος νὰ μεταβῆ εἰς τὸν Ἄδην.

Ἐ τὸν οὐρανὸ χορεύγουνε στὸν ἄδη τραγουδοῦνε
κ' ἐβγήκαν καὶ καλιούσανε οὐλοὺς τσοὶ πρικαμένους
Χριστέ, νὰ μὲ καλιούσανε κ' ἐμὲ τὸ πρικαμένο.
νὰ κάμω πράσινα κερὰ κι' ἀλεξιγιαῖς λαμπάδες
νὰ τσ' ἄφτα νὰ τὸν γύριζα τὸν ἄδη γύρου γύρου
νὰ 'δῶ τσοὶ νειοὺς πῶς κοίτουνται τσ' ἀγγούρους πῶς κοιμοῦνται
νὰ 'δῶ καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ πῶς κάνουν δίχως μάνα
ἂν κλαῖν τὴν νύχτα γιὰ βυζὶ καὶ τὴν αὐγὴ γιὰ γάλα
καὶ τὰ ποδιαφωτίσματα γιὰ τὴν καυμένη μάνα.

38ον

Πόθος τοῦ ἀνδρειωμένου χάριν τῆς ἀγάπης του.

Νᾶχεν ἡ γῆς πατήματα κι' ὁ οὐρανὸς κερκελία
νὰ πάθιουν τὰ πατήματα νὰ 'πινα τὰ κερκ ἔλια,

ν' ἀνέβαινα ἔς τόν οὐρανὸν νὰ διπλωθῶ νὰ κάτω
νὰ δώσω σείσμα τ' οὐρανοῦ νὰ βγάλη μαῦρε νέφη
νὰ βρέξῃ χιόνι καὶ νερὸ κι' ἀλλάλαγο χρουσάφι
τὸ χιόν' νὰ βγάλη στὰ βουνά καὶ τὸ νερὸ τσοὶ κάμπους
στὴ μπόρτα τῆ ποληγαπῶς τὰλλάλαγο χρουσάφι.

59ον

Ἡ κατάρα τῆς ἀπατηθείσης κόρης.

Πέρα στὴν πέρα γειτονιὰ πέρα στὴ πέρα ροῦγα
κάθεται μιὰ γερόντισσα κ' ἔχει καὶ γέρον ἄντρα
κ' ἔχει κ' ἓνα κακὸ σκυλὶ νὰ ξέμορφο κορίτσι
κοράσιο κρυφοφίλητο καὶ κρυφογαστρωμένο
τσοὶ μῆνες ἐλογάριζε ποῦθελε νὰ γεννήσῃ
στὸ παραθύρι κάθεντο τὰ μάγουλά τσ' ἐκράθιε.
Σετέμπρι, Ὀκτώβρι, Νοέμπρι καὶ Δικέμπρι
γενάρι γέννα τοῦ Χριστοῦ κι' ἀρχημενιὰ τοῦ χρόνου
Φλεβάρι φλέγες μ' ἄνοιξε τῆ ρόγες τῶν βυζιῶν μου
γιὰ νὰ βυζάσω τὸ παιδί νὰ γοργομεγαλώσῃ
καὶ νὰ τὸ στείλω στὸ σχολεῖο καὶ νὰ τὸ μαθητέψω.
Μάρτι μου μὲ τὰ λούλουδα κι' Ἀπρίλι μὲ τὰ ρόδα.
Μαί καὶ μάγεψέ τονε τὸν νεῖον ἀποῦ μ' ἀγάπα
ἀποῦ μ' ἐφίλιε καὶ ἔλεγε, ποτέ του δὲν μ' ἀρνᾶται
καὶ τώρα μ' ἀπαρνήθηκε ὅσταν λεμονιὰ στὸν κάμπον
κάνω νὰ τοῦ καταραστῶ, μὰ πάλι τὸν λυποῦμαι,
μὰ πάλ' ἄς τοῦ καταραστῶ κι' ὅτι τοῦ μέλλ' ἄς πάθῃ
ἀπὸ ψηλὰ νὰ γρεμιστῆ καὶ χαμηλὰ νὰ δώσῃ
κι' ἐκεῖ ξυράφια καὶ σπαθιὰ ἀπάνω του νὰ κάτσουν
8 γιᾶτροι νὰ τὸν κρατοῦν καὶ 10 μαθητάδες
καὶ 18 γραμματικοὶ νὰ γράφον τσοὶ γιᾶράδες
κι' ἐγὼ διαβάτης νὰ διαβῶ κι' ἀπὸ κειᾶ νὰ περάσω,
νὰ πῶ—καλῶς τὰ κάνετε, καλῶς τὰ πολεμάτε,

κιὰς κόβουν τὰ ξυράφια σας κρέας μὴν τὸ λυπᾶστε
καὶ ἔχω καὶ ἔγω πλατὺ πανὺ 65 πῆχες
τῆ 5 δούδω γιὰ ξαντὸ τῆ 4 γιὰ φτύλια
καὶ τᾶλλο τᾶποδέλοιπο λαζάρι κι' ἀναβόλι.

60ον

Ἡ εὐμορφὴ Βασιλοπούλα καὶ τὸ Ρηγόπουλον.

Βασιλειοπούλ' ἀρμάτωσε ὀλόχρυστη φρυγάδα,
βάνει κατάρθια μπρότζινα κιάντέναις ἀτσάλέναις
καὶ τὰ κουπιὰ τῆ δαμισκί καὶ τὰ πανιὰ βελουδο
βάνει καὶ ναύταις ἑκατὸ ἀπάρθυνα κορίτσα,
μπαίνουν καὶ λάμναν τὰ κουπιὰ δεξιὰ στὴ Μυτιλήνη.
Ρηγόπουλο τὴν ἔθωρεϊ ἀπὸ ψηλὸ παλάτι
χρυσὴ φρυγάδ' ἀρμάτωσε χρυσᾶ πανιὰ τῆ βάνει.
βάνει καὶ ναύταις 100 ὁμορφα παληκάρια
μπαίνουν καὶ λάμναν τὰ κουπιὰ ζερβά στὴ Μυτιλήνη
στάσου καράβι ξακουστὸ γιὰ θὰ σὲ πολεμήσω
γιὰ θὰ σοῦ παίξω κανονιὰ νὰ σὲ παραλαντήσω
ἔλα νὰ πολεμήσωμὲν κι' ἀποῦ νικήση ἄς πάρη.
μπαίνουν καὶ πολεμούσανε ποῦ τὸ ταχι' ὡς τὸ βράδυ,
μὰ ἔθελ' ὁ Θεὸς κ' ἡ μοῖρα τῆ καὶ σκλάβο τὸν ἐπιάνει
στὸ μεγαλύτερο κουπι νὰ λάμνη τὸν ἐβάνει·
δὸς μου το κόρη τὸ φιλι, δὸς μού το, τοῦ καϊμένου
καὶ τάξε πῶς ἐχάρισε, ζωὴ τ' ἀποθαμένου.

61ον

**Ἡ καλὴ σύζυγος παραγγέλλουσα ἐκ τοῦ
"Ἄδου.**

Δυ' ἀγγουῖροι ν' ἐβουλεύγονταν, κάτω στὸ κάτω κόσμον,
κλέψουν τοῦ Νᾶῶ τὰ κλειδιὰ νὰ βγοῦν εἰς τὸν ἀπάνω
κοράσιω τσοὶ παρακρατεῖ καὶ τσοὶ παραγαδεύγει
δυ' ἀγγουῖροι, πάρετε κι' ἐμέ, εἰς τὸν ἀπάνω κόσμον.

Κόρη βροντοῦν τὰ ροῦχα σου, συρίζουν τὰ μαλλιά σου,
χτυπᾷ τὸ φελοκάλυκο, καὶ θεὸς νὰ μᾶς γνωρίσουν.
Θέλω ψηλαναμπουκωθῶ καὶ δέσω τὰ μαλλιά μου
καὶ βάλω τὰ καλίκια μου εἰς τ' ἀναμπουκωμά μου
πάλι καὶ δὲν μὲ πάρετε νὰ σᾶς ἐπαραγγείνω
νὰ πῆτε τῇ μανούλας μου τῇ διπλοπεθερᾶς μου
νὰ πολεμᾷ τὸν ἄντρα μου νὰ λούῃ τὰ παιδιὰ μου
νὰ βάνῃ τῶν βοσκῶν ψωμί καὶ τῶν ζευγάδων στάρι.

62ον

**Πρὸς τοὺς περιλύπους συνδαιτημόνας
συμβουλή.**

Ἰντὰ ἔχετε γύρου γυροῦ κι' εἶναι βαρὰ ἢ καρδιά σας ;
δὲν τρῶτε καὶ νὰ πίνετε καὶ νὰ χαροκοπάτε ;
πρὶν ν'ἄρθ' ὁ Χάρος νὰ μᾶς βρῆ νὰ μᾶς ἐδιαγουμήσῃ
νὰ διαγουμήσῃ τῇ γενναῖς καὶ νὰ διαλέξῃ τσ' ἄντρες
νὰ πάρῃ τσ' ἄντρες τσοὶ καλοὺς τσοὶ καστροπολεμάρχους
ἀποῦ τὰ κάστρη πολεμοῦν

63ον

**Ἡ ἀπατῶσα δύζυγος φοβουμένη τὸν
ζυλότυπον ἄνδρα της.**

Δέν σοῦ πα μᾶ δὲν σοῦ ἴπα δὴ δὲν σοῦ ἴπα τρίς καὶ πέντε,
νὰ μὴν περνᾷς ἀπὸ δεπὰ κι' ἄντρα ζηλιάρην ἔχω
τὸ ζάλο σου ἴναι γνωριστὸ κι' ἄντρας μου τὸ γνωρίζει
δέρνει καὶ μαγκλαβίζει με κι' ἀδικοτυραννᾷ με
μωρὴ σκύλλα μωρ' ἀνομιᾷ σκύλλα μαγαρισμένη.

64ον

Πάλιν Ζωῆς καὶ Θανάτου.

Ὅμορφο νεῖδὸν ἐζύγωνεν ὁ Χάρος σ'τὴ μαδάραν
μά ἴτον ὁ νεῖδὸς ὀγλήγορος κι' ὁ Χάρος κουρασμένος·

καὶ πέραν ὁ νεῖος τὸ ρίζωμα καὶ ὁ Χάρος τὴν πλαγιὰδα
πάνω σὲ πλάκαν ἔκατσε ὁ Χάρος διπλοπόδης
καὶ σφύριζε καὶ φώνιαζεν ὁ Χάρος τοῦ στραθιώτη
στραθιώτ' ἀνήμενε καὶ μὲ ποῦ θὰ σοῦ παραγγεῖνω
Χάροντα, καὶ ἔντα μοῦ βαστᾶς καὶ ἴγῳ θὰ σ' ἀνημένω ;
βαστῶ σου ντάργα καὶ σπαθὶ καὶ κόκκινο λουρίσκον
βαστῶ καὶ τσὴ γυναϊκᾶς σου ὀλόμαυρα νὰ βάλῃ.

65ον

**Ἡ Βασιλοπούλα ποθοῦσα τὴν ἀνάκτιδιν
τῆς Κρήτης.**

Βασιλοπούλα κάθεντο εἰς σὲ ψηλὸ παλάτι
τσὴ Κρήτης ἐθυμήθηκε πῶς ἦτονε δική τση
μ' ἐννιὰ πασάδες ἔκραζε γαὶ κουσουлтάριζε τσοὶ
πασάδες καὶ ἂν τὴν πάρετε τὴν ζακουσμένη Κρήτη,
θὰ σᾶς ἐντύσ' ὀλόχρουσα ὄλο μαλαματένια
τσὴ γούναις ἀποῦ βάνετε χρουσαῖς θὰ σᾶς τσὴ κάμω.

66ον

Ὁνειρον φρικῶδες.

Ἐναντράνισα τὰ μάθια μου κάτω τσ' ἀνύδρους κάμπους.
θωρῶ ἄν ποταμὸν θολὸν θολὸν καὶ βουρλωμένον
κι ἀνάμεσα σ' τὸν ποταμὸν θωρῶ ἄν καθαλάρη
ἄσπρος ὁ νεῖος ἄσπρα φορεῖ μαῦρο ἄχει καθαλάρη.

67ον

**Ἐτερον τραγοῦδι τῆς τάβλας. — Ἐπαινοὶ
πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην.**

Μὰ ἴγῳ θωρῶ τὴν τάβλα μας καὶ εἶναι καλὰ στρωμένη
μὲ μύσκους καὶ μὲ ζάχαραις περιτριγυρισμένη,
μ' ἄς ἦν καλὰ ἀποῦ ἄστρωνε καὶ ἀποῦ θανε μαντήλι
καὶ ἐκάτσαν γύρω τρίγυρω οἱ γι' ἐδικοὶ καὶ οἱ φίλοι.

κι' ἀποῦ τὴν ἐμαργέλονε τρεῖς γύρους μὲ τὰ πᾶτα
καὶ μὲ κανάτες δεκοχτὼ καὶ μὲ ψωμί 'πιτειδεῖο
στὴν μέση 'βαλε βάσαρμον στὸ γύρ' ἔβαλε μύσκο.
νὰ τρῶμεν καὶ νὰ πίνωμε καὶ νὰ χαροκοποῦμεν.

68ον

Συνέντευξις Ἑραστῶν ἐπιτηδεῖα.

Σὰν τραγουδάκιν ἄκουσα ὄξω καὶ νὰ παράκουσα ;
πρόβαλε, μάνα μου, νὰ ἰδῆς νὰ πᾶς καὶ νάρθης νὰ μοῦ πῆς.
Νὰ κάμω πέτσα γαζωτῆ νὰ πέψω στοῦ τραγουδιστῆ.
Νὰ κάμω κι' ἄλλη νάχ' αἰτὸ νὰ μπέψω στὸν πολυαγαπῶ.
Προβαίνει μάνα τση νὰ 'δῆ νὰ πᾶ καὶ νάρθη νὰ τση πῆ.
'θγαίν' ὄξ' ἀποῦ τὴν πόρτα τση, καὶ 'κεῖ σπάζει τὸν πόδα τση.
Κῆ κόρη τρέχει νὰ τὴν 'δῆ καὶ βλέπει τὸν τραγουδιστὴν
καλῶς τὸν τὸν πολυαγαπῶ ἔλα μου μέσα νὰ σοῦ πῶ.
'Ἐλα, ἔλα τὸ πουλί μου νὰ τὸ δροσιστῆ ἢ ψυχὴ μου.

69ον

**Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
Καλλονὴ αὐτῆς.**

'Ὅντε τὴν θεμελιῶνανε οἱ ἄγγελοι τὴν Πόλιν
ἀπ' τ' Ἄγιον Ὄρος τὸ νερό κι' ἀποῦ τὴ Χιὸ τὸ χῶμα
κι' ἀποῦ τὴν Ἀντρανόπολιν πέρνουν τὰ κεραμίδια
κι' ἀπῆς τὴν ἀποχτίσανε οἱ ἄγγελοι τὴν Πόλιν
στέκουν καὶ συντηροῦν τῆνε κι' ἀποθαμάζουντάτην
πῶς νὰ τὴν ὀνομάζωμεν ; καὶ πῶς νὰ τὴν ἐλέμεν ;
Πόλι : Κωνσταντινόπολι.

70ον

**Ὁ λεβέντης Κωνσταντῆς ἐνδεδυμένος καλογοη-
ρικὰ ἀνογνωρίζεται ὑπὸ τῆς Βασιλοπούλας.**

'Ὅντεν ἐδικονίζετο ὁ Κωσταντῆς σ' τὰ ξένα
τῆ ρούγιαῖς ρούγιαῖς πορπατεῖ κι' στὰ στενὰ γυρίζει

βάνει τὰ ροῦχα κούντουρα καὶ φάνει τὸ σπαθί του
καὶ ᾿φάνη τάλαφρό σπαθί καὶ τάργυρό κοντάρι.
Βασιλοπούλα τὸ θωρεῖ ἀπὸ ᾿ψηλὸ παλάτι
δὲν εἶν' αὐτὸς καλόγερος.

71ον

Ἡ κακότυχη κόρη παραπονουμένη.

᾽Οντε μ' ἐγέννα ἢ μάννα μου κλόντε μ' ἐκοιλιοπόννα
ἦταν ἀντάρρα καὶ θροχή καὶ κατακνιά μεγάλη
ἦσαν πηλὰ στή πόρτα μας καὶ βουῦρκα στή αὐλήν μας
κῆρθεν ἢ μοῖρά μου νὰ μπῆ νὰ μὲ χρουσομοιράνη·
καὶ γλύστριζεν εἰς τὰ πηλὰ κι' ἔπεσεν εἰς τὰ βουῦρκα
κι' ὀργίστηκέ μου ἢ μοῖρα μου καὶ καταρίστηκέ μου
νὰ περπατῶ στήν ξενιτιά κ' εἰς τὸν ἀλάργο κόσμον·
ξένοι νὰ πλύνουν ροῦχά μου ξένοι νὰ μ' ἀναρράφουν.

72ον

Ἄποθος ἐνὸς Βασιλέως. Ἡ χαρὰ ἐν τῷ λαῷ.

᾽Απὸ τὴν ἄκρη τῶν ἀκριῶν ὡς τε νὰ πᾶ στήν ἄλλην,
ἔχουσι τάβλαις ἀργυραῖς στρωμνιά μαλαματένια
ποτήργια μὲ τσῆς ἐρωθιαῖς κι' ἀποῦ τὰ δῆ πλανᾶται
κι' ἐπέρασ' ἕνας Βασιλιᾶς κ' εἶδέν τα κι' ἐπλανέθη.
Χριστέ, μὴν ἤμουν Βασιλιᾶς, Χριστέ, μὴν ἤμουν Ρῆγας·
νὰ πέζευγα νὰ χόρευγα μὲ τὴν παπαδοπούλα.

73ον

Μετὰ τὴν βάπτισιν. Εὐχὴ συνδαιτυμόνων.

᾽Αποβαπτίσθη τὸ παιδί νὰ ποῦμ' ἕνα τραγοῦδι
νὰ τὸ χαροῦν γονεοὶ του κι' ἢ συντρόφιά μας ὅλη·
νὰ τὸ χαρῆ καὶ ὁ νοδὸς καὶ νὰ τοῦ μεγαλώσῃ
καὶ νὰ τὸ μπέψῃ στὸ σκολιὸ γράμματα νὰ τοῦ μάθῃ·
νὰ τοῦ βαπτίσῃ καὶ παιδί.

74ον

Πόθος ἐρωήτωνος. Παρομοιώδις.

Γραιδὲς νεράτζι κόκκινο τὸ παίζ' ἢ μαντζ'οράνα
παίζει το ξεφαντώνει το συχνομυρίζεται το.
«Χριστέ, νὰ μύριζα καὶ ἴγώ, νεράτζι, σὰν ἐσένα
νὰ ἴχα τσὴ κοκκινάδαις σου νὰ μὲ μυρίζ' ἢ ἀγάπη.

75ον

Ἡ πικραμένη μάνα.

Ἐλεγα ἢ πρίκαις δὲν γερνοῦν τὰ δάκρυα δὲν τυφλαίνουι,
ἔλεγ' οἱ γι' ἀναστεναγμοὶ πῶς δὲν κατηγοροῦνε,
θωρῶ τσὴ πρίκαις καὶ γερνοῦν τὰ δάκρυα καὶ τυφλαίνουν
θωρῶ καὶ τσ' ἀναστεναγμοὺς πολλὰ κατηγοροῦνε
γιατ' εἶχα ἢ μαύρη τρεῖς ὑγιοὺς κι' οἱ τρεῖς καλ' ἀντρωμένοι
τὸν Γιάννο καὶ τὸν Κωσταντὴ καὶ τὸν καῦμένο Μητρο·
τὸν Γιάννο πιάσαν στὰ βουνὰ τὸ Μητρο στὰ λαγγάδαις
καὶ τὸν καῦμένο Κωσταντὴ σὲ τουρκοπούλας πόρτα.

76ον

Ὁ πνέων Βορρᾶς κώλυμα τῆς συνεντεύξεως.

Ὁψὲς ἀργὰς ἐφύσηξε βαρὺς βορρᾶς καὶ νότος
κ' ἀνεμοκύκλωσε τσ' αὐλαῖς καὶ σφάλιζε τσὴ πόρταις
καὶ σφάλιζε τὴν ἀγαπῶ στὴν ἐδικὴ τσὴ πόρτα
βάνει βαρσάμους μάνταλο βασιλικοὺς περάταις
καὶ βάνει κι' ἀντιπέρατο βιόλαις καὶ καντιφέδαις.

77ον

Τραγοῦδι τῆς Τάβλας ἄνευ σημασίας.

Μὲ συντροφιὰν ἐκάθουμου ἀξια καὶ τιμημένην
κι' ἢ συντροφί' ἀγγανάρει με νὰ πῶ ἴνα τραγουδάκι
μὰ ἴγώ δὲν θέλω νὰ τὸ πῶ γιατί δὲν τὸ κατέχω
μὰ πάλι γιὰ τὴν συντροφιά θὰ πῶ ἴνα τραγουδάκι.

θά πῶ τραγοῦδι τοῦ σκαμνιοῦ τὴν τάβλα νὰ περπίσω
τὴν ντάβλα καὶ τὴν συντροφιάν.

78ον

Τραγοῦδι τῆς Τάβλας ἄνευ σημασίας. Βοσκόσ.

Μὲ συντροφιάν ἐκάθουμουν ἄξια καὶ τιμημένη
κι' ἡ συντροφι' ἀγγανάρει με νὰ πῶ 'να τραγουδάκι
μὰ 'γὼ δὲν θέλω νὰ τὸ πῶ γιατί δὲν τὸ κατέω
μὰ πάλι γιὰ τὴν συντροφιὰ θὰ πῶ 'να τραγουδάκι
μὲ τ' ἀγριμάκι βόσκουμου μὲ τσοὶ λαγούς ὄρχιοῦμου
καὶ μὲ γὰ στεϊροσάναδα ἔκανα κουλουμούντρια.

79ον

Ὁ φυλακισμένος. Ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῶν συγγενῶν του.

Φίλοι μ' ὄχθροι γεινίκανε κ' οἱ γι' ἐδικοί μου ξένοι
τ' ἀδέρφια μου τὰ 'γγαρδιακά εἰς τὴν φλακὴ μὲ βάλαν
μὰ 'λεγα γὼ εἰς τὴν φλακὴν δὲν κάνω τρεῖς ἡμέραις
μὰ παραπέσαν τὰ κλειδιά κι' ἔκαμαν τράντα χρόνους
τριὰ καρυδάκια φύτρεψα τσὴ φυλακῆς τὴν πόρτα
κιάπό τὰ τριὰ καρπό 'φχα.

80ον

Ὁ θάνατος τοῦ ἐκ Θεοῦδου Ἀλιφκίερη.

Στὸ Θέρισο ψυχομαχεῖ ὄμορφος Ἀλιφκίερης
κλαῖν τον οἱ μικρομέγαλοι κλαῖν τονε κι' οἱ διαβάταις
μὰ ὡς τὸν κλαίει ἡ γυναῖκά του κλανεῖς δὲν τονε κλαίει
« ποθαίνεις, Ἀλιφκέρη μου καὶ μένα ποῦ μ' ἀφίνεις;
τίνος τ' ἀφίνεις τ' ὄρφανὰ τὰ ἔρημα κουράδια
— πρῶτα τάφινω στὸν Θεὸν καὶ δεύτερα σ' ἐσένα.

81ον

Τραγοῦδι τῆς Τάβλας χάριν τοῦ οἰκοδεσπότου.

Τὸν ἀντρωμένον μὴν τὸν κλαῖς ὄντε κἰάν ἀστοχίση
 μ' ἂν ἀστοχίση μιὰ καὶ ὀπὸ πάλ' ἀντρωμένος εἶναι
 πάντα 'ναι ἢ πόρτα τ' ἀνοιχτή κ' ἢ τάβλα του στρωμμένη
 καὶ τ' ἀργυρόν του τὸ σκαμνὶ ὄμορφα στολισμένο
 χαροκοποῦν οἱ φίλοι του χαρὰ στὸν ἀντρωμένο.

82ον

Παράπονα νέου πρὸς νέαν. Περιέργα.

Κόρη βερυκοκόκινη συρικομαυρομάτα
 ὄεσε τὰ περιστέρια σου ἀπ' ἔρχονται τσ' αὐλαῖς μου
 κι' ἂν ρίξω στάρι τρῶσιν το νερὸ καὶ πίνουσιν το
 καὶ με τὰ ποδαράκια των τὸ χῶμα πέρνουσί μου
 καὶ γὼ τὸ χῶμα θέλω το καὶ πύργο θεὸ νὰ κτίσω
 καὶ πύργο κι' ἀλητριβειῶ κι' ἀνώγχι καὶ κατώγχι
 γιὰ νὰ προβαίνω νὰ θωρῶ τοῦ Φράγγου τὴν ἀρμάδα
 ὄντεν κι' ἀποῦ ἐπρόβαλε με 18 καράβια
 ὀμπρὸς πηγαίνουν τὰ μιτσὰ κι' ὀπίσω τὰ μεγάλο

83ον

Ἐπιστολὴ πρὸς ἀποδημοῦντα ἑραδτὴν.

Τούταις ἢ μέραις τὸ 'χουνε τούταις ἢ ἑβδομάδες,
 κἰἀποῦ 'χει φίλον τὸν καλεῖ δικὸν τὸν πρεμαζῶνει
 κἰἀποῦ 'χ' ἀγάπη στὰ μακρὰ γράφει γραφὴ καὶ μπέμπει
 καὶ γράφει κ' εἰς τὰ πόγραμμα τὰ λόγια καὶ τσὴ λέει
 ἀξένο, δὲν τὰ βαρέθηκες τὰ ξένα νὰ γυρίζεις ;
 τὰ χαμηλὰ προσκέφαλα τάνύπλυτα σεντένια
 καὶ τάκοσκίνιστο ψωμί τσ' ἀγκάλης δὲ θυμᾶσαι ;

84ον

Ὁ πλεῦσιος γάμος μᾶς ὀρφανῆς

Θωρεῖς ἐκείνην τὴν κορφήν, τὴν ἄλλην τὴν παρέκει.
ἐκεῖα 'πὸ 'πίσω κάνουνε μιᾶς ὀρφανούλας γάμον,
'ς καθὼς ἀποῦ 'ταν ὀρφανή, πλείσιό τονε τᾶσκέρι.
5 χιλιάδες πᾶν' ὀμπρὸς καὶ 4 ὀπίσω
στὴ μέση πάει ἡ λυγερὴ στ' ἀσῆμι κουκλωμένη
σ' ἀσῆμι κ' εἰς σὲ μάλαμα κι' εἰς τὰ μαργαριτάρια.

85ον

Ὁ νέος παλαίων μετὴν νόσον.

Σιγά-σιγά 'βρεχεν ὁ Θιός κι' ὁ Γιάννης ἐτραγουδοῦε
καὶ πέρν' ἀέρας τὴν λαλιὰ τοῦ δράκοντα τὴν πάει.
ζυπνᾶ του τὴν δρακόντισσα μετὰ τὸ δρακόπουλά τση.
βούλετ' ὁ Δράκος τὸ Θεργιὸ τὸ Γιάννη γιὰ νὰ φάη.
νὰ φά' ἐμὲ τὸ μοναχὸν τσὴ μάννας τὸ καμάρι
εὐμὰ ἐσκοτώθη τὸ θεριῦν.

86ον

Ὁ γάμος σταῖς Σφακιναῖς Μαδάραις

Παιδιὰ κι' ἔνταν' ἡ μπαλωταῖς τσὴ Σφακιναῖς μαδάραις
παιδιὰ λαγὼ ζυγώνουνε γῆ ἀγρίμι κυνηγοῦνε
μουδὲ λαγὼ ζυγώνουνε γῆ ἀγρίμη κυνηγοῦνε
μὰ κάνουν γάμον στὰ σελιὰ καὶ περιξεφαντώνουνε.

87ον

Αἰτησίς πρὸς γάμον ὥραίας κόρης

Ἐμήνυσεν ὁ Σηφαλιός τοῦ καπετάνι Πόρο
ἂν ἔχη κόρην ὁμορφὴ νὰ τοῦ τὴν ἐφυλάξῃ
καὶ κεῖνος πάλιν τοῦ μηνᾶ μετὸν ἀμπασιαδόρο
ἄμε χαιρέτα μου τονε τὸν ψεύτη τὸν μαριόλο
κιᾶν ἔχω κόρην ὁμορφὴ ζητοῦνε μου τὴνε κιᾶλλοι
δασκάλοι καὶ γραμματικοὶ καὶ πρωτοκαπετάνιοι.

88ον

Οἱ Ἀθίγγανοι καὶ ἡ φρόνιμη κόρη

Τρεῖς Ἀτζίγγανοι γεύγονταν 'σὲ δαφνοποταμίδα,
κι' οἱ τρεῖς σγουροὶ κι' οἱ τρεῖς ξανθοὶ κι' οἱ τρεῖς γαῖτανοφροῦδοι
καὶ σέρνουν καὶ μιὰ λυγερὴ καὶ στέλει καὶ κερνᾷ τση
βούλετ' ὁ γ' εἰς ἀτζίγγανος τὴν κόρην νὰ φιλήσῃ
μ' ἡ κόρ' ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλοήθη
καλλιὰ στραβὴ καλλιὰ κουτσὴ καλλ' ἀποσβολωμένη
παρὰ νὰ δώσω 'γὼ φιλὶ ἐσᾶς τῶν ἀτζίγγάνων
νὰ λέν τὸν Γιάννη κερატᾶ καὶ τὴν Μαρῖῶ πουτάνα.

89ον

Τὰ ἐν Φραγκοκαστέλλῳ παλληκάρια

Ποῦ θὲ νὰ δῆ καὶ νὰ χαρῆ ὁμορφα παλληκάρια
ἄς πᾶ στοῦ Φραγγοῦ ἀστελο νὰ 'ναί τ' ἀγιοῦ Νικήτα,
νὰ δῆς μακροὺς γιὰ τ' ἄρματα κοντοὺς γιὰ τὸ λιθάρι.

90ον

Ἡ ἠπίστος γυνὴ τ' ὄνειρόν της ἢ ὁ πόθος της
Χριστέ μου, νὰ ξεδήλιεναι τ' ὄνειρο 'ποῦδ' ἀπόψε
τὸν καυκὸν μου 'δὰ κυνηγὸ τὸν ἄνδρα μου εἶδ' ἀγρίμι.
Χριστέ μου νὰ τὸ σκότωνε ὁ κυνηγὸς τὰ γρίμι
νὰ φάω ποῦ τὸ σκότι του νὰ δροσιστῆ καρδιά μου
νὰ πάρω ποῦ τὸ αἶμάν του νὰ βίψω τὰ μαλλιά μου.

91ον

Ὁ πατὴρ ἐξετάζων τὸν ὑποπτον υἱὸν του
Γιέ μου καὶ 'πούσουν ὄψαργὰς ὄντε σὲ διαλαλοῦσον;
χιζόντε σὲ τρομπετάρανε ποῦστουν καὶ δὲν ἐφάνης;
ποῦ 'κλεφτες; καὶ ποῦ φόνευγες; ποιά μονοπάθια κράθεις;
μ' Ἀφέντη μου δὲν ἤμουν κεῖλὰ μὰ στρατεμμένους ἤμουν·
στὸ Τίθι ἐκατέβηκα στὸ 'ρημοκούραδό μας

καὶ μέτρουν καὶ λογάριζα πόσους βοσκούς θὰ βάλλω·
12 θέλουν τὰ ὄζα καὶ 15 ἢ γι' αἴγες.

92ον

Ὁ χάρων καὶ οἱ ἀνδρειωμένοι

Παιδιὰ κι' ἦντα γινήκανε τοῦ κόσμ' οἱ γι' ἀντρωμένοι
μουδὲ τσὴ μέσαις φαίνονται μουδὲ τσ' ἀναμεσάδες
κάτω στὴν ἄκρη τοῦ γιαλοῦ στὴν τέλειωσιν τοῦ κόσμου
σιδεροπύργου κάνουνε τοῦ Χάρο νὰ χωστοῦνε
κιὸ Χάρος μυίγχα γίνεται καὶ συχνοκνηγᾶ-τσοι.

93ον

Ὁ ἄρματωμένος πολεμιστής.

Ἄνδρες γιατί με διώχνετε γιατί με πολεμᾶτε
γιατί μ' ἤρρετε μοναχὸ κι' εἶμαι ἄρματωμένος ;
ἀφίστε με ν' ἄρματωθῶ νὰ βάλω τ' ἄρματά μου
τότε νὰ ὀδητε πόλεμον τὸν κάνουν ἢ γι' ἀντρωμένοι
τὸν κάνουν οἱ γι' ἄνδρες οἱ καλοὶ οἱ καστροπολεμάρχου
ἀποῦ τὰ Κάστρη πολεμοῦν.

94ον

Παράκλησις ἐραστοῦ πρὸς τὸν θάνατον

Ἐμῆνυσεμ' ὁ Θάνατος μαντάτο με τὸ Χάρο
ν' ἀφήσω τὴν ἀγάπη μου νὰ τὴν ἐπάρουν ἄλλοι
μὰ μῆνυτά του το καὶ ἴγῳ με τὸν ἀμπασιαδόρον
α παρακαλῶ σε, Θάνατε, καὶ προσκυνῶ σε Χάρε
γιὰ νὰ μ' ἀφήσης νὰ χαρῶ κι' ἐγὼ ὀδη τρεῖς ἡμέραις.

95ον

Τὸ μῆνυμα τῶν ἀνδρειωμένων ἐκ τοῦ ἄδου

Ἄκοῦστε ἴντὰ μῆνύσανε τοῦ Νάδ' οἱ γι' ἀντρωμένοι
νὰ τῶν ἐπᾶσιν ἄρματα μολύβιχ καὶ μπαρούτιχ
καὶ πόλεμο θὰ κάμουνε τοῦ Χάρο δίχως ἄλλο

γιὰ δὲν τὸν ἔδαστοῦνε μπλεῖο νὰ ξεδιαλέη τσ' ἄντρες
νὰ πέρνη τσ' ἄντρες τσοὶ καλοὺς τσοὶ καστροπολεμάρχους.

96ον

τὸ μήνυμα τοῦ νέου ἐκ τοῦ ἄδου

Ἄκουστε ντὰ παράγγεγε γι' εἰς νειὸς ἀποῦ τὸν Ἄδη
χαίρεστε σεῖς οἱ ζωντανοὶ εἰς τὸν ἀπάνω κόσμον
γιατὶ πᾶ πού 'μαστε κι' ἐμεῖς στενὸς μᾶς εἶν' ὁ τόπος,
δὲν ἔχει ὁ Νόδης καπειλεῖα δὲν ἔχει χαροκόπους
δὲν εἶναι βόλι καὶ χοροὶ μ' οὐδὲ σιμάδι γι' ἄντρες.

97ον

Ἄπουσία τοῦ ἐραστοῦ. Τὰ δάκρυα τῆς νέας

Μὰ γὼ 'μνωζα τσ' ἀγάπης μου βραδιὰ νὰ μὴν τσὴ λείψω
καὶ μιὰν βραδιὰν τσὴ ξάμεινα μιὰν νύχτα μιὰν ἐσπέραν
γεμίζου τὰ βουνα φωναῖς καὶ τὰ μουράκια δάκρυα
καὶ τὰ λαγγοπεράμματα ἀξέπλεχταις πλεξοῦδες.

98ον

Αἱ ἀρχηγεῦσαι οἰκογένειαι ἐν Λάκκοις

Γευναῖς γευναῖς τὸ πέρνουνε τὸ καπεταναλάκι
τσὴ Λάκκοις οἱ Γιαννάριδες Πρώϊμοι καὶ Μπολάνοι
Σαρίδες καὶ Παρασκῖανοὶ Μαντάκοι καὶ Σιουλάδες

99ον

Τὸ ὄνειρον ἐνὸς νέου

ἌΟνειρο τῶδε λυγερὴ νὰ μοῦ τὸ ξεδιαλύνης
ἀπόψε χώραις ὠρίζα καὶ πρίσχα 'πρασολόγουν
καὶ λεφτοκάρυα τσάκιζα κι' ἄνθους ἐκουρφολόγουν
δὲν τὸ θωρεῖς βαρῦμοιρε, μόνος καὶ μοναχός σου
ἢ χώραις εἶναι χωρισμοὶ τὰ πρᾶσα εἶναι πρίκες
τὰ λεφτοκάρυα μπαλωθιῆς ξεχωρισμὸς γιὰ πάντα.

100ον

"Ασμα διὰ τὴν Πολυστένακτον Κρήτην

Τρεῖς χρόνοι πᾶνε σήμερον 4 περπαρτουῖνα
καλλὴν καρδίαν δὲν ἔκαμα μουδὲ καὶ θέλω κόμει
γιὰ τὴν γλυκεῖα πατρίδα μου γιὰ τὴν καυμένην Κρήτην
ποῦχε τὸ Μίνω βασιλιὰ τὸν πρῶτον νομοθέτην
τὸν πρῶτον νομοκράτορα ἀπούθετε τσοὶ νόμους

101ον

Ἡ ἀλωσις τοῦ Ἡρακλείου ἕνεκα προδοσίας

Κάστρο καὶ ποῦν' οἱ πύργοι σου καὶ τὰ καμπαναργιά σου
καὶ ποῦν οἱ γι' ἀντρωμένοι σου τ' ὤμορφα παλληκάργια
μὰ μένα γι' ἀντρωμένοι μου τ' ἄμορφα παλληκάργια
ἢ μαύρη γῆς τὰ χεῖρεται, στὸ μαυρισμένον Ἄδη
δὲν ἔχ' ἀβάχη τσὴ Τουρκιάς μουδὲ κακιά τοῦ Χάρο
μονό' χω ἀμάχι καὶ κακιά τοῦ σκύλου τοῦ προδότη
ἀποῦ μου τὰ κατάδουδε.

102ον

Σφακιανὰ καὶ Καλεργιανὰ κουράδια

Στὰ χιόνια χιονιστήκανε Καλεργιανὰ κουράδια
Καλεργιανὰ καὶ Σφακιανὰ κι' ἀποῦ τοῦ Γερακάρη
γυρεύγουσιν τα κι' οἱ βοσκοὶ κλαῖντα νοικοκυροῖν τῶν
μὰ 'σάν τὰ κλαίη 'νας βοσκὸς κι' αὐεὶς δὲν τὰ λυπᾶται
«σεῖσε κουρνέ, τὸ γένει' σου νὰ παῖξη τὸ κουδοῦνι
νὰ τὸ γροικῆσουν κι' οἱ κρηγοὶ νὰ παῖξουν τὰ σκληθέρια
νὰ στοὶ γροικῆσουν τὰ ὄζα νὰ παῖξουν τὰ λεράκια
νὰ τσοὶ γροικῆσουν καὶ τ' ἄρνιά.

103ον

Παράπονα κόρης ὑπάνδρου.

Μάνα, μὲ κκοπάντρεψες καὶ μ' ἔδωκες τσοὶ κάμπους
μὰ γῶ τσὴ κάμπους δὲν βαστῶ γλυκὺ κρασί δὲν πίνω

γιγτ' ἀρχλιτσα δὲν λαλει κἀ κούκοι δὲν φωνιάζου
φωνιάζ' ὁ κούκος στὰ βρουνά κι' οἱ πέρδικες στὰ δάση
φωνιάζει μιὰ λασιώτησσα καὶ μιὰ Λασιωτοπούλα
φρυγάδες ἐπνιγήκανε ἐξήντα δηὸ χιλιάδες
κλαίν' οἱ μανάδες τὰ παιδιὰ, κλαίν' οἱ γυναῖκες τσ' ἄνδρες
καὶ μιὰ κοπέλα ὁμορφη τὸν ἀγαπητικόν τση
ἄτζεμπα καὶ ποῦ βρίσεται;

104ον

Ἴντα τὰ θέλουν τὰ κρασιὰ στὸν Ἀγριλέ καὶ πάντα,
'ποῦ κείνοι ποῦ τὰ πίναγνε ἐθέκαν κι' ἀποθάναν;
ἀπόθανεν ὁ Κίπαρης ψυχομαχ' ὁ Βελόνης
καὶ πέρτε τχ κι' ἄμέτε τα εἰς τὸ Φουρνὲ στη Ζουρβι
ἀποῦν ἄνδρες καὶ πίνουν το καὶ τὸ χαροκοποῦνε.

105ον

Πόθος χάριν μιᾶς ὄβρηιοπούλας.

Χριστέ μου, νὰ γινόντανε ἡ ὄβρηικὴ λειβάδι
κι' ἡ ὄβρηιοπούλαις πέρδικες κι' ἐγὼ περδικολόγος
νὰ πάρω τὸ τουφέκι μου τὸ περδικόπουλό μου
νὰ ἔθαινα νὰ κυνήγουνα μιὰ σκύλαν ὄβρηιοπούλα
ποῦ ἔτονε δώδεκα χρονῶν ἀστραφτερὴ ὄρσατή.

106ον

Κάτω στὸ γυαλὸ κάτω στὸ περιγιάλι
πλύνουν Χιότισσαις πλύνουν παπαδοπούλαις
πλύνανε κι' ἄπλοναν καὶ μὲ τὴν ἄμμο παίζαν
σῆκωσε βορρὰ μαῖιστρο τραμουντάνα
κι' ἔπαρέ των τ' ἀψηλὰ τὰ φουστάνη

107ον

Ἡ δολιότης μιᾶς κόρης.

Θεργιὸ μεταμορφώθηκε καὶ γίνηκε κοράσιο
σὲ χεῖλια πηγαδιοῦ ἔκατσε καὶ τζαγκουρνομαδίετο

κι' ὁ Κωσταντῆς 'κατέβαινε ἀπὸ λαγοῦ κυνηγι.
καίχε τὸ φέσιν του στραβά καὶ τὸν τζιφτέ του σπούρδα
—τί 'χεις κοράσιο μου καὶ κλαῖς καὶ τζιγκουρνομαδίεσαι ;
τὸ δακτυλίδι μου 'πεσε στοῦ πηγαδιοῦ τὸν πάτο
κι' ἀποῦ 'θρηθῆ καὶ βγάλει το ἄντρα θὰ τὸν ἐπάρω.
ἀρχίζ' ὁ νιὸς καὶ γδύνετο καὶ ὁμορφοζυπολιέτο
παίζει τὴν πρώτη βουτακιὰν καὶ πάει ὡς τὴν μέση
καὶ ξαναπαίζει ἄλλη μιὰ καὶ πάει ὡς τὸν πάτο
αὐὲν εἶναι 'πᾶ 'ραβώνιδες μουδὲ καὶ δακτυλιδῖα
μόνον' ἀνθρώπων κεφαλαῖς καὶ γυναικῶν πλεξοῦδες
θεργιὸ καὶ πι' ἄλλο γέλασες κι' ἐμὲ στὸν Χάρω μπέμπε ;

108ον

'Η ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐρημία. 'Η κατάρα τοῦ κοιοῦ

'Αποῦ τὰ ὄρην ἔρχομαι ποῦ τὴν ξερομαδάρα
δὲν μ' ἐρωτᾷτ' ἴντα 'μαθα δὲν μὲ 'ρωτᾷτ' ἴντα 'δα ;
εἶδα μαδάραις θλιθεραῖς κουράδια ρημασμένα
καὶ μιτατοκαθίσματα κι' ἦτον ἀραχνητισμένα
μὰ 'να μιτατοκάθισμα ξεχωριστὸ ἀποῦ τ'άλλα
μέσα ὁ βοσκὸς ψυχομαχεῖ μέσα ὁ βοσκὸς ποθαίνει
κλαῖν τον τάρνιχ' του κλαίντονε καῖν' τον καὶ τὰ μεγάλα
μ' ἕναν ἀρνὶ μαυρόματο μυρολογᾷ καὶ λέει
ἄς τονε κιὰς ψυχομαχεῖ ἄς τονε κιὰς ποθαίνει
γιατὶ 'σφαξε τὴν μάνη μου καὶ οὔλα μου τὰδέρφια
καὶ μένα φοθερίζει. με.

109ον

Αὐγίτσα θεὲ νὰ σηκωθῶ ποῦ τοῦ βουνοῦ τὴ ρίζα
νὰ σύρω νὰ ξημερωθῶ βουνό μου στὴν κορφὴν σου
νὰ κάμω κύκλο στὸ βουνὸ βόλιτα στὴ μαδάρα
νὰ βρῶ μιὰν πέτρα ριζιμιὰ νὰ διπλωθῶ νὰ κάτσω

νά 'κούσω γερακιού φωνήν καί φάλλον νά λαλήση
νά 'κούσω καί τήν πέρδικα τήν πειταπλουμισμένη.

110ον

Μίνα δέν κάνω κολατσιό, μάνα δέν κάνω γιῶμα
'σάν δέν σκοτώσω τό θεργιό πούναί στον καλαμνιῶνα
κείχε τή κεφαλαῖς διπλαῖς τά 'μμάθια 2 ζευγήρια·
τά 'ντόδια 'σιμοφύτευτα.

111ον

Ὁ δεσμώτης ἐπαναστάτης.

Δέν ἦτο κρίμα κι' ἄδικο κι' ἀζυγανιά μεγάλη ;
νά ζέψουνε τόν Κωσταντή μέ τ' ἄγριο βουβάλι ;
μέ σιδερένιο τόν ζυγόν μέ ζεύλαις ἀτσαλένιαις
τά πανοζεύλια τοῦ ζυγοῦ ἦτονε πυριτσένια.

112ον

Μαρούλα δέρν' ἡ μάνα τση Μαρούλα μαγκλαβίζει,
Μαρούλα ποῦ 'σουν τό ταχύ ποῦ 'σουν τό μεσημέρι ;
ποῦ 'σουν ἀργά στό δειπνό μας δέν ἦρθες νά δειπνήσης ;
μάνα νερό δέν εἶχαμε κι' ἐπήγα νά γεμίσω
κι' ἐπήραν τ' ἄστρη τό νερό τά νέφη τό πηγάδι
κι' ἔκατσα κι' ἐπερίμενα κι' ὄρπιζα πῶς θά ν' ἄρθη.

113ον

Οἱ ἄνδρεῖοι Μπαλωμένος καί Καρκανιάς

Προβαίνω στό Θυμαροπῶ στ' Ἀνίμπαλ' ἀπό πάνω,
θωρῶ καί πρεμαζώνουντα στοῦ Κυπαροσταμάτη
α παιδιᾶ, καί γάμο κάνουνε γῆ καί παιδί βαφτίζουν ;
μ' οὐδὲ καί γάμο κάνουνε μ' οὐδὲ παιδί βαφτίζουν
τρεῖς γάμους κάν' ὁ Σουσττανᾶς καί τσ' ἔχει καλεσμένους
τόν Μπαλωμένο σύντεκνον τόν Καρκανιά κουμπάρο
τόν Μπαλωμένο πιάστ' ὀμπρός τοῦ Καρκανιά βαρεῖτε
πούναί στά πόδια γλήγορος στά χέρια δυναμάρης.

114ον

Γιατ' εἶναι μαῦρα τὰ βουνὰ καὶ στέκουν βουρκωμένα,
 Μουδ' ἄνεμος τὰ πολεμᾶ μ' οὐδὲ βροχὴ τὰ δέρνει,
 μόνο διαθαίν' ὁ Χάροντας μὲ τοὺς ἀποθαμένους
 τσοὶ νειοὺς πέρνει ἀπὸ μπροστὰ τσοὶ γέροντες ποῦ πίσω
 καὶ τὰ καυμένα τὰ μικρὰ στήν σέλ' ἀραδιασμένα
 κόνεψε Χάρο σὲ χωριὰ κόνεψε σὲ μιὰ βρούσι
 νὰ πιοῦν οἱ γέροντες νερὸ κι' οἱ νειοὶ νὰ παίξουν βόλι
 καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα λουλούδιχ νὰ μαζέψουν
 μὰ δὲν κοιεύγω σὲ χωριὰ δὲν στένομε σὲ βρούσι
 κι' ἔρχοντ' οἱ μάναϊς γιὰ νερὸ γνωρίζουν τὰ παιδιὰ των
 γνωρίζουντε τ' ἀντρώϊνα ξεχωρισμὸν δὲν ἔχουν.

115ον

Μηλίτσα ποῦ 'σαι στὸ γρεμνὸ τὰ μῆλα φορτωμένη,
 τὰ μῆλά σου μυρίζουνε μὰ τὸ γρεμνὸ φοβοῦμαι
 μὰ σ' ἂν φοβᾶσαι τὸν γρεμνὸ ἔβγα σ' τὸ μονοπάτι
 καὶ πέρνω τὸ στρατὶ στρατὶ τὸ μονοπάτ' ἐπάτει
 τὸ μονοπάτι μ' ἔβγαλε σ' ἔρημο' κλεισουδάκι
 βρίστω σαράντα μνήματα ἀδέρφια κι' ἀξαδέρφια
 μ' ἓνα μνήμα παράμνημα ξεχωριστὸ ποῦ τ' ἄλλα
 Δὲν τῶδα καὶ τὸ πάτησα πάνω στὸ κεφαλάρη
 γροικῶ τὴν πλάκα καὶ βουρκᾶ τὸν ν'εῖον κ' ἀναστενάζει
 ποιὸς εἶσαι σὺ ποῦ μὲ πατεῖς κι' ἀποῦ μὲ λογαριάζεις;
 πεζὸς δὲν ἐμπεγιέντιζα τὴν γῆν νὰ τὴν πατήσω
 κι' ἐδῶ τὴν ἔχω πάπλωμα σεντόνιχ καὶ κοιμοῦμαι.

116ον

Τὸ μῆλον ὅσον κρέμεται εἰς τὴν γλυκομηλίτσα,
 γῆ πέφτει γῆ μαραίνεται γῆ τὰ πουλιὰ τὸ τρῶσι
 γῆ πέφτει στὸ περίστροφο καὶ πέρνου το οἱ διαβάταις
 ἔτσά 'ναι δὰ κι' ἡ κοπελιὰ σ' ἂν ἔρθῃ τοῦ καιροῦ τση
 βρίστ' ἀφορμὰς τση μάνας τση καὶ λόγια τοῦ καιροῦ τση

μάνα στή μέση δὲν χωρῶ στήν ἄκραν τρών' οἱ φύλλοι
στρῶσέ μου ὄξω στήν αὐλήν ὄξω στό φεγγαράκι
γιὰ νὰ δροικῶ καί τὸν βοσκὸν ὄν τε διπλοσφυρίζει
κι' ὄντε λαλεῖ τὰ πρόβατα κι' ὄντε ντὰ ποτσακίζει
μωρὴ βοσκὸν ἀγάπησες μωρὴ βοσκὸν ἐπήρες
ἀποῦ ἔχουν τὰ στιθάνια του ἐνὶ λογιῶν τομάρι
καί κατινὸ καί σκυλινὸ καί γιτσικό καί πρόβιον
καί κολισαίρας κούτελο καί τ' ὄφι τὸ δερμάτι.

117ον

Οὔλα τὰ κάστρο, κάστρο, κάστρο, κάστρ' εἶναι,
κάστρο, κάστρο καστρινὴ
πετροκαλαμαθριανὴ
σ' ἂν τσὴ Σούδας τὸ κάστρο κάτρο μὴ βρεθῆ
κάστρο κάστρο μὴ βρεθῆ
φράγκα μὲ τὸ ρεπαρτί
Τουῦρκοι τὸ πολεμοῦσαν χρόνους δώδεκα
χρόνους μῆνες εἰκοστρεῖς
πετροκαλαμαθριανὴ
κι' ἄλλους εἰκοστεσσάρους δὲν τὸ πέρνουνε
δὲν τὸ πὲ τὸ πέρνουνε
δὲν τὸ προξενεύγουνε
μὰ ἔνα σκυλί Ρωμιάκι μιᾶς Ὀβριᾶς παιδί
μιᾶς Ὀβριᾶς Ὀβριᾶς παιδί
ὅπου γῆς μὴ τὸ δεχτεῖ
προσκεφαλάδι βάνει καί γαστρώνεται
καί γαστρὸ, γαστρώνεται
καί ξεφανερώνεται
εἰς τὴν κοπριὰν ἐπήγε καί κοιλιέτεν το
καί κοιλιέ κοιλιέτεν το
καί σκυλομουργιέτετο

Ἄχι δὲν μὲ λυπᾶσται ποῦ στὸ μῆνα μου
ποῦ στὸ μῆν-στὸ μῆνα μου
νά ἔχετε τὸ κριμά μου
ἀνοίγουνε τὴν μπόρτα χίλιοι μπαίνουνε
χίλιοι-χίλιοι μπαίνουνε
δὲο χιλιάδες βγένουνε

118ον

Γιάννη γιάντα ἴσαι ράθυμος Γιάννη γιάντα μαλώνεις ;
πῶς νὰ μὴν εἶμαι ράθυμος καὶ πῶς νὰ μὴ μαλώνω ;
οὐλημερνῆς ἔσὸν πόλεμον καὶ καθ' ἄργα στὴ βίγλα
καὶ οὐλαις οἱ βίγλαις βλέπουνε καὶ σεῖς κοιμᾶστε μόνον
παιδιὰ δὲν κρᾶζουν πετεινοί ;

119ον

Ὅμορφη λὲν τὴν Ζάκυνθον μ' ὄμορφη εἶναι κι' ὄλας
γιατ' εἶναι τὰ μπετένιχ τση κάτω στ' ἄκρογιχλάκι
κι' ἔχει καὶ σπῖθια ἴνωγιαστὰ κι' ἀνώγια καὶ κατώγια
κι' ἔχει ἀργαστήρια τορνευτὰ ττὸν τόνρο τορνεμμένα.

120ον

Σύντεκνισα τὸν σύντεκνον γλυκὰ τὸν τραπεζώνει
γλυκὸ κρασί τὸν ἔκερνᾶ προικιὰ λόγια τοῦ λέει·
ὄμορφος εἶσαι σύντεκνε μὰ ἔχεις χλωμιά γυναῖκα.
μὰ σὲ σοῦ πρέπει, σύντεκνε, γυναῖκα σὺν ἐμένα
ποῦ ἔχω τοῦ ἥλιου τσ' ὄμορφιές τοῦ φεγγαριοῦ τσ' ἀσπράδες.

121ον

Ρωμιόπουλον ἀγάπησε μὴν σκύλαν ὄβριοπούλα
μ' ἢ γιοβριοπούλα τοῦ ἔλεγε πάντα παράγενέ του
νά θλέπεσαι Ρωμιόπουλον Σαββάτ' ἄργα μὴν ἔρθης
γιατ' ἔχουν σκόλην οἱ γιοβριοὶ καὶ θὰ σὲ καταλύσουν
μὰ κείνο ἐπαράκουσε Σαββάτ' ἄργα καὶ πάει
πιάνουν μπισσταγονίζουτο καὶ πᾶν νὰ τὸ φουρκίσουν

ὄμπρὸς ἔπιενε ἡ Τουρκιά, ὀπίσω οἱ Ὅθραϊοὶ
στή μέση τὸ Ρωμιόπουλο ἄν μῆλο μαραμμένο
μ' ἡ ὄβριοποῦλα τοῦ ἴλεγε ξαναπαράγγενέ του
νὰ βλέπεσαι Ρωμιόπουλο μὴν ἀλλαξοπιστήσης
τὴν πίστιν τὴν ρωμαϊκὴν.

122ον

Ξένο κι' ἐγὼ ξένο καὶ σὺ ξένο τὸ περιθόλι
ξένο μου. κι' ἄς τὰ παίζωμεν ἐμεῖς τὰ ὀρὸ τὰ ξένα
ξένο, καὶ ποῦν τὰ γρόσα σου κ' ἤρθες ἐπᾶ νὰ παίξεις
ἐκατοδουὸ φλουριὰ βαστῶ στὴ τσέπην μου δεμμένα
καὶ πάρε, κόρη, τὰ μισὰ νὰ μείνης μετὰ μένα.

123ον

Ἄποῦ τὰ Ἱεροσόλυμα καράβι κατεβαίνει
στὴν πρύμνην κάθεται ὁ Χριστὸς στὴν πλώρη Παναγία
κι' Ἅγιος Νικόλας στὰ πανιά κ' οἱ 12 Ἀποστόλοι
κι' ὁ Πέτρος εἶναι ναύκληρος καὶ ὁ Λουκᾶς ρεῖζης
κι' Ἀντώνιος εἶν' ὁ μάγειρος.

124ον

Κόρη λυγερὴ ξανθὴ καὶ μαυρομάτα
ἀναπλέκετο σ' καλιὰ ἴντρομένον μνημα
τὰ μαλλάκια τση τὸν τάφον ἐσκεπάζαν
τὰ ἴματακια τση στὴ γῆ πηλὸν ἐκάναν
τὰ χεράκια τση τὸν Κύριον δοξάζαν.

125ον

Πολλὰ ἴπαθα πολλὰ ἴσυρα νὰ τὸν ἀποκοίμισω
μὰ ἄν τὸν ἀποκοίμισα τὸν ὀμιουρό μ' ἀφέντη
γῶνομαι ἴγὼ τὰ ροῦχά μου καὶ βάνω τὰ δικά του
ξεζώνωμαι καὶ τᾶρματα καὶ βάνω τὰ δικά του
ξεστρώνω καὶ τὸν μαῦρόν του καὶ στρώνω τὸν δικόν μου,
κι' ἀπόεις τὸν καθαλικῶ τσ' ἀγάπης μου καὶ πάω.

126ον

Ὁ Διγενὴς ψυχομαχεῖ κ' ἢ Μαρουλιά τὸν κλαίει.
'σάν ἀποθάνω, Μαρουλιά, ποιὸν ἄνδρα θεὸς νὰ πάρης;
ἂν ἀποθάνης, Διγενῆ, μαῦρα ροῦχα θὰ βάλῳ,
νὰ τρώῃ σέν' ἢ μαῦρη γῆς κι' ἐμὲ τὰ μαῦρα ροῦχα.
μὰ 'κεῖνος δὲν τσῆ πίστεψε καὶ ζαναρώτηξέ την,
'σάν ἀποθάνω, Μαρουλιά, ποιὸν ἄνδρα θεὸς νὰ πάρης;
ἂν ἀποθάνης, Διγενῆ τὸν Κωνσταντῆ θὰ πάρω,
ἀποῦδα κι' ἀπαλεύετε εἰς τὸ λιμνιὸ στὸ λάκκον,
κι' ἐκεῖα ποῦ πάθιες, Διγενῆ, ἢ γῆς ἔκανε λάκκον,
καὶ κεῖα ποῦ πάθι ὁ Κωνσταντῆς ἔτρεμ' ἢ γῆς στὰ πόδια.

127ον

Μ' οὐδὲ καὶ μάνα μ' ἔκαμε μ' οὐδὲ κι' ἀντροὺς σπορά με
χρυσὴ τριγῶνα μ' ἔκαμε στοῦ ξάγκαθου τὴν ρίζα
μὰ 'τον ἀγκάθι δροσερὸν καὶ γοργανάθρεψέ με
καὶ πῆρε μ' ἕνας βασιλιὰς ἕνας μεγάλος Ρῆγας
νὰ μαγερεύω νὰ δειπνᾷ νὰ στρώνω νὰ κοιμᾶται
νὰ στέκω νὰ τονέ κερνῶ νὰ μὲ φιλῆ στὸ στόμα.

128ον

'Ἐδὲ στραθιώτης καὶ δὲ νιὸς στρογγυλομαυρογένης,
ποῦ πῆρε τὸ τουφέκι του καὶ τὰ λαγωνικά του
κ' ἐβγήκε καὶ κυνήγησε στοῦ Δράκου τὸ πηγάδι
κι' ὁ Δράκος τὸν ἐβίγλισεν ἀπὸ 'ψηλὸ μουράκι
ἀποῦς εἶν' ὁ νεῖος ὁ κυνηγὸς ὁ νεῖος ἀγριμολόγος;
ποῦ δὲν φοβᾶται τὸ θεργιὸ καὶ δὲν τρομάσσει Δράκον;
«ἐγὼ 'μαι ὁ νεῖος ὁ Κωτταντῆς τ' ἄτρομο παλληκάρι».

129ον

Νικόλα, τ' ἀντροπάτημα, Νικόλα, γιάντα κάνεις;
«μάνα μου δὲν τὸ δέχομαι, δὲν τὸ βαστᾷ ἢ καρδιά μου

νάρχουντ' οί κακογέννητοι νά μᾶς ἀναπαθιοῦνε
νά σφάζουν τὰ ζευγάρια μας νά τρῶνε τὰ ὄζᾶ μας».

130ον

Νικόλα καί μπαστῆσάν το πάλι τὸ ῥημοχωρί
αμόνον μὴν εἶναι Σφακιανοί κι' ἄστο κι' ἄς τὸ μπαστίσουν
τρεῖς πόρους ἔχει τὸ χωριό κι' ἀφήστε μου τὸν ἕνα
τὸν ἕνα τὸν πλατύτερο μόνο καί μοναχό μου
πάλι κι' ἂν εἶναι Σφακιανοί ἄς ἔρθῃ ἄλλος ἕνας
νά πάῃ ποῦ τὸ μέσα ὄρῃ λιὰ νά τσοῖ μπροσκαδιάση».

131ον

Μωρὲ σὺ 'ποῦ κατέβαινες ποῦ τὸν ἀπάνω κόσμον,
εἶδες ἀνὲ κρατ' οὐρανός νά στέκι' ἀπάνως κόσμος ;
κι' ἀνὲ βαφτιζοῦνε παιδιὰ νά χτιζοῦνε μοναστήρια ;
κι' εἶδες ἀνὲ παντρεύονται παλληκαριῶν γυναῖκες ;
μαγάρι' ὡς στέκει ὁ οὐρανός νά στέκῃ ἀπάνως κόσμος
μαγάρι καί νά γάερνα κ' ἐγὼ στὰ γονικά μου
νά ἔριστα τῇ γυναϊκά μου τὴν πολυαγαπημένη».

132ον

Ὁ Χάρος ἔκατσε ψηλὰ καί τραγουδεῖ πανώριχα,
λέει τραγοῦδι θλιθερὸ καί παραπονεμένον
γιὰ εἶδες κρίματα 'ποῦ ἔκαμα καί ἄδικα ποῦ τὰ κάνω
γιὰ εἶδες σπήθια τὰ ρήμαζα γιὰ ὄδες κορμιά ποῦ πῆρα.

133ον

Δώδεκα χρόνους ἔκαμα βοσκός στὸ Σαλονίκι
κ' ἡ βοσκικὴ μ' ἦντὰ ἕτονε κοριτσ' ἐννιὰ χιλιάδες
χώρια ἐμέτρον τσῆ ξανθαῖς, χώρια τσῆ μαυρομάταις
χώρια τσῆ γαιτανόφρουδες τσ' ἀλυσιδοπλεμμέναις
μὰ διάκοψέ μου μιὰ ξανθιά τὸ φιῶρε τσῆ καρδιάς μου».

134ον

Χαίрет' ό Τούρκος τ' ἄλογον κι' ό Φράγγος τὸ καράβι,
κι' ό Χριστιανός τὴν Ἐκκλησιάν κι' Ὁβραῖος στὸ λογάδι
χαίρεται κ' ἕνας νεῖος καλὸς μ' ἀπάρθενο κορίτσι
νὰ στέκη νὰ τὸν ἔκερνᾶ νὰ τὸν φιλῆ στὰ χεῖλη.

135ον

Τὸν Κωνσταντῆ ἔχουν στή φλανῆ πουλάκι κανακίζει
δὲν εἶχεν ό βαργειόμοιρος φαῖ νὰ τὸ ταΐζη
τὸ μπράτζον του φλεβοτομᾶ καὶ τὸ πουλί ταΐζει
«φάε καὶ σύ, καλὸ πουλί, ἀπαντρωμένου σπάλα
νὰ κάμης πῆχυ τὸ φτερό νὰ φτερουγίσης πάλι».

136ον

Ὁ Κωσταντάκης ό μικρὸς ό μικροκωσταντάκης,
τὸ Μάϊ ἀμπέλι φύτευγε, τὸ Μάϊ τὸ κλοδεύγει,
τὸ Μάϊ τὸ τρογοπατεῖ, τὸ Μάϊ τὸ σωδιᾶζει
τὸ Μάϊ τούρθε ντεσκερὲς καὶ στὰ βουνά ἔζωφεύγει.

137ον

Μιὰ καλογρηᾶ ἐμήνυσε τῶν Σφακιανῶν μαντάτο,
νὰ τὸ κατέτε Σφακιᾶνοι οὔλοι μικροὶ μεγάλοι
ό νεῖος ἀποῦ σκοτώθηκε ἦταν' ἐμένα γυιός μου
τὰ τρίμερα περάσανε τὰ νῆμερα ἐφτάξαν
μὰ τὰ σαράντα δὲν περνοῦν τὸ Χάρω σᾶς σέ μπέμπω
λογαριασμό νὰ δώσετε γιὰ τὸ κορμί τοῦ γυιοῦ μου».

138ον

Ἄγριμια κι' ἀγριμάκια μου λάφια μου μερωμένα,
πέτε μου ποῦν' οἱ τόποι σας, καὶ ποῦν' τὰ χειμαδιὰ σας ;
«βουνά ἔναι ἡμᾶς οἱ τόποι μας γκρεμνοὶ ν' τὰ χειμαδιὰ μας
τὰ σπηλιαράκια τῶν γρεμνῶν ἢ φύλαξή μας οὐλη».

139ον

Θωρῶ τὸν κόσμον καὶ δειλιῶ τὴν γῆν κι' ἀναστενάζω,
λυποῦμ. ὁ νειὸς τὴν νειότη μου καὶ τὴν παλληκαριά μου
πῶς θὰ μὲ βάλουνε στὴ γῆν σ' ἀραχνιασμένον Νάδη
κι' ἐκεῖ θέλουν πρεμαζωχτεῖ τοῦ Νάδη τὰ σκουλίκια
νὰ φᾶνε πόδια γλήγορα χέριγα καμαρωμένα
νὰ φᾶνε καὶ λιγνὸν κορμὶ θεριῶ καὶ παλληκάρι.

140ον

Ἐνα κουδοῦν' ἀργολαεῖ τὴ Σφακιναῖς μαδάραις,
μὲ τὴ μαδάραις μάχεται μὲ τὰ βουναῖ μαλώνει
μαδάρα καὶ ξεχιώνισε νὰ φέρω τὰ σφαχτά μου
μὰ πάρετε καὶ φύγεται ἄμετε στ' ἀκρωτήρι
καὶ τὸν Ἀπρίλι φέρετα νὰ ἴμαι ξεχιονισμένους
νὰ δῆς σφαχτά νὰ δῆς κριούς.

141ον

Ὅψες ἀργὰς ἐξώμεινα κάτω στὸν κάτω κόσμον.
στοῦ Χάροντα τὴν γειτονιά ἤμουνε ζωμενάρης
κι' ἀργά ἔρχετον ὁ χάροντας χλωμὸς καὶ μαραμμένος
καὶ μίλιε τὴν χαρόντισας καὶ ροζονάριζεν τὴν
ἀνθρώπου μυρωδιὰ δροικῶ γῆ πούρι φαίνεται μου ;
«Χάροντα ποῦ τὸ μακελλεῖ ὁ ἔρχεσαι καὶ θᾶσαι κουρασμένους».

142ον

Δὲν μὲ θωρεῖς, δὲν σὲ θωρῶ, πῶς νὰ σοῦ ροζονάρω ;
μῆλα σοῦ μπέμπω ψήγουνται κυδώνια μαραγγιουνε
δαμάσκηνα μὲ τὰ κλαδιὰ, κ' ἐκεῖνα μου μαδιῶναι
μὰ θὰ σοῦ στείλω μιὰ γραφή νὰ μοῦ τὴν ἀναγνώσης
νὰ βρῆς καλὸ γραμματικὸ νὰ σοῦ τὴν ἐδιαβάση».

143ον

Κόρη καὶ νειὸς ἐπαίζανε σ' ὄριον περιβολάκι
κι' ἀποῦ τὸ παιῖζε γέλασε ποῦ τὸ πολὺ κανάκι

ἀποκοιμήθ' ὁ νεῖος γλυκιά τσὴ λυγερῆς τσ' ἀγκάλαις
σιγά-σιγά τὸν ἐξυπνᾷ κι' ἀγαλιανὰ τοῦ λέει
ζύπνα τὸ τρυγονάκι μου ζύπνα γλυκιά μ' ἀγάπη.

144ον

Κόρη τὸ πασουμάκι σου χρουσό μαργέλι θέλει
καὶ μπέμφε μοῦ το μὲν βραδιὰ νὰ σοῦ τὸ μαργελοῦσω
νὰ βάλ' ἀσῆμι στὴν κενδιὰ χρουσάφι στὸ μαργέλι
κι' ἂν σ' ἐρωτοῦν τ' ἀδέλφια σου ποῦ τῶρες τὸ μαργέλι
ἄνδρας μου τὸ μαργέλωσε.

145ον

Ὅψες ἀργὰς ἐπέρνονα ἀπὸ τὴ γειτονίτσα,
καὶ δροίκουν καὶ δικάζετο μάνα καὶ θυγατέρα
αμωρὴ σκύλα, μωρ' ἀνομιὰ, σκύλα μαγαρισμένη
παιδιὶ δὲν ἐβαγγέλισες, τὰ κάλλη ποῦχες ποῦνε ;
αλόμπες θαρρεῖς μανοῦλά μου κι' ἀπάρθενη λογοῦμαι
θωρεῖς τὸν νεῖον ἀπὸ περνᾷ ἀργὰ ταχιά τσ' αὐλαῖς μας
τρία παιδιὰ ἔχομεν μαζῆ κι' εἶμαι καὶ γαστρομένη.

146ον

Μάνα πολλὰ μαλώνεις με κι' ἐγὼ μισέφει θέλω,
νὰ πάω, μὰ, στὴν ξενιθιά νὰ πάω, μὰ, στὰ ξένα
νὰ κάμης μῆνες νὰ μ' ἐῶς χρόνους νὰ μ' ἀνταμώσης
γάρθ' ὁ Χριστὸς ἀρέστης μὰ γάρθουνε κι' ἡ γι' ἀπόκριες
νὰ πάης, μὰ, τσὴν Ἐκκλησιὰν νὰ κάμης τὸν σταυρόν σου
νὰ ὄης μανάδες μὲ παιδιὰ γυναῖκες μὲ τοὺς ἄνδρες
καὶ τότε σας θὰ θυμηθῆς πῶς ἔχεις γυιὸ στὰ ξένα
νὰ θολαθοῦν τὰ μάβρια σου τὴ θάλασσα νὰ βλέπης

147ον

Λάλει, βοσκὲ, τὰ πρόβατα, λάλει κι' σὰν παρέκει
νὰ βροῦν ἄερα καὶ ὄροσιὰ καὶ καλαμιὰ νὰ φᾶνε

νά βρῆς καί σὺ, καλὲ βοσκὲ, πρᾶμμα νὰ μᾶς φιλέψης
᾿σάν ἦντα πρᾶμμα θὰ σᾶς βρῶ κλεψίμιο κρέας τρῶτε.

148ον

᾿Ο Διγενὴς ψυχομαχεῖ κι' ἡ γῆς τὸν ἔτρομάσει
κι' ἡ πλάκα τὸν ἀνατριχιά πῶς θὰ τὸν ἐσκεπάση
βροντᾶ ᾿ρανὸς καί σειέτ' ἡ γῆς

149ον

Κάτω ᾿κεῖ κάτω στήν ᾿Αξιᾶν ᾿κεῖ κάτω στ' ᾿Αλιτζέρι
ὁ Τάρταρης ἔννει ᾿ἀδερφοὺς μὲ τὸ σκοινὶ δεμμένους
κι' ἔχ' ἄλλους ἐνῖα στήν ἄλυσο δεμμένους
κι' ἡ μανοῦλά του τζαγκουριμαδισμένη
σκύλε Τάρταρη χάροντα, τῶν παιδιῶν μου,
πάρε κι' ἄφες μου ἀποῦ τσ' ἐνῖα τὸν ἕνα
θὲς τὸν πρῶτόν μου ; θέλεις τὸν δευτέρόν μου ;
γῆ τὸν τρίτον μου, τὸν ἀπολιάρικό μου ;

150ον

᾿Ενας παπᾶς καλόγερος κι' ἕνα καλογεράκη,
ἔχει γίδια καὶ πρόβατα ᾿σάν δώδεκα χιλιάδες
εἶχε καὶ μύλους δώδεκα κι' ἀλέθουν μὲ τὸ γάλα
κι' εἰς τοῦ γαλάτου τὸν ἀφρόν πλύνουνται τρία κοράσια
ἡ μιά ᾿πλυε μεταξωτὰ κι' ἡ ἄλλη βελουδένια
κι' ἡ τρίτη ἡ ὁμορφότερη ἔπλυε ματωμένα
κι' ἡ ἄλλαις τὴν ἀναρωτοῦν ἴνταν τὰ ματωμένα ;
τὸν ἀδερφόν μου σφάζανε στὰ γόνατά μ' ἀπάνω
τρεῖς μαχαιριαῖς τοῦ παίζανε τρεῖς ποταμοὶ κινήσαν,
ὁ γεῖς πᾶ ᾿ἀνατολικά κι' ἄλλος πάει στή δύσι
κι' ὁ τρίτος ὁ καλύτερος περβόλι νὰ ποτίση
κι' ἀνήμεσα ᾿στοῦ περβολιοῦ μηλιὰ ᾿ναι μαραμμένη
ατ' ἔχεις μηλιὰ καὶ ψύγεσαι καὶ κιτρινοφυλιάζεις
μπᾶς καὶ σοῦ λείφτικε νερό γῆ μπᾶς καὶ δὲν σὲ σνάψαν

μήτε νερό μου λείψτικε και σκάψνέ με κι' ὄλας
ἀνδρόινο βλοήσανε τση κλώνους μ' ἀπό κάτω
και μώξανε τση κλώνους μου νά μη ξεχωριστῶνε
και δὲ ξεχωριστήκανε.

1310V

Γιάντα τση κάνουν τση φλακαῖς γιάντα τσ' ὀνοματίζου
γιάντα σφαλίζουν πρόωρα κι' ἀργῶνε νά τσ' ἀνοίξουν;
γιατ' ἔχουν μέσα δῆδ ἀδερφούς κ' οἱ δῆδ καλλαντρωμένοι
κ' ἡ μάνα των στο γύρων των θλιφτή και μαραμμένη
γυιέ μου, και ποῦ λαμπρίζεσαι και ποῦ λαμπροσκολιάζεις;
εἰς τήν λαμπρῆ λαμπριάζομαι κι' ἐκεῖ λαμπροσκολιάζω
θαυμάζομαι σε Κωνσταντῆ πῶς εἶσαι παλληκάρι
πῶς δὲν τσακίζεις τση φλακαῖς και νᾶρθης 'δὰ τση σκόλαις
λόμπις θαρεῖς πῶς ἡ φλακαῖς, πῶς εἶναι περιβόλια
νά 'χουν μηλιαῖς, πορτοκαλιαῖς και κυδωνιαῖς και ρόδα
σίδερον ἔχουν ἡ φλακαῖς και πόρτες ἀτσαλένιαις
κι' ὄντεν ἀκούσω τὰ κλειδιὰ ν' ἀνεβοκατεβοῦνε
μέσα καρδίᾳ μ' κουφοβροντᾶ κι' ὁ βρόντος μὲ τρομάσσει.

1320V

Μαῦρο καπνό 'δα κι' ἔβγαينه ὀπάν' ἀπό 'να ὄρος
παιδιὰ καμῖνι καίουνε; γῆ τ' ὄρος ἐκεντήθη;
γῆ ἀποῦ τ' ἀρχοντόπουλα, κανέναν ἐσκοτῶσαν;
μ' οὐδὲ καμῖνι καίουνε μ' οὐδ' ὄρος ἐκεντήθη
μ' οὐδ' ἀποῦ τ' ἀρχοντόπουλα κανέναν ἐσκοτῶθη
κερὰ δέρνει τὰ βάγια τση δέρνει και μαγκλαβίζει
δέρνε μ' ἀφέντρα, δέρνε με, δέρνε μαγκλαβίζέ με
ταχιά 'σάν ἔρθ' ἀφέντης μου θὲ νά σὲ μολόησω
τ' εἶδες, μωρή; και τί θὰ πῆς και τί θὰ μολόησης;
ὄψες ἀργὰ πλαθιά 'στρωσα κ' ἠῦρηκα ξεστρωμμένα
κι' ἐγγίζω στὰ προσκέφαλα βρίστω δῆδ κεφαλάκια

τό 'να με τὰ ξανθά μαλιὰ καὶ τ' ἄλλο ξυρισμένον
κι' ἐγγίζω στὰ μπροσπόδι' σας βρίστω 4 πόδια
τὰ ὀρὶ 'ταν ἄσπρα καὶ παχειὰ καὶ τ' ἄλλα με τουσλούκια

133ον

Τέσσερεις εἶν' οἱ γι' ἀδερφοὶ κ' οἱ τέσσερεις πλανᾶτοι
κ' οἱ τέσσερεις πλανόμματοι καλὰ κοπελιαράκια
μ' ἕνας ἀπὸ τῆ τέσσερεις ἐβγήκε χαροκόπος
κι' ἀγάπα τὸ γλυκὺ κρασί τὰ ζέμορφα κορίτσια

134ον

*Αγγουρος ἀπ' ἀνατολὴ κόρ' ἀγαπᾶ στὴ δύσειν
κι' ἀγάπα την κι' ἀγάπα τον κιανεὶς δὲν τὸ κατέχει
παρ' ὁ Θεὸς κι' ἐκεῖν' οἱ ὀρὶ ποῦ στέκουν κι' ἀπαντέχουν
'θέλῃς ὁ Θεὸς κ' ἡ Μά' τοῦ νειοῦ τὸν γυιόν της νὰ παντρέψῃ
κι' οὔλο τὸν κόσμον τὸν καλεῖ κι' οὔλο τὸν πρεμαζώνει
μάννα, τὸν κόσμον προσκαλεῖς, τὸν κόσμον συμμαζώνεις
τὴν ἀγαπᾶ δὲν τὴν καλεῖς ; τὴν ἀγαπᾶ δὲν θέλεις ;
γυιέ μου κι' ἐπᾶ 'ναί ὁ καλεστής πέτου νὰ τὴν καλέσῃ

135ον

Χελιδονάκι μου, γοργό, γοργό μου χελιδόνι,
μπέψω σὲ θέλω κι' ἄγομαι μπέψωτε θέλω κι' ἄμε
ἀποῦ 'χω μὴν παληὰν φιλιὰν καὶ μὴν καινούργ' ἀγάπη
κι' ἔχω καιρὸν νὰ τὴν ἐδῶ χρόνους νὰ τὴν 'νταμώσω
μ' αὔριο θὰ πᾶ νὰ τὴν ἐδῶ νὰ ξεμολογηθούμε.

136ον

'Ο Κωσταντάκης ὁ μικρὸς ὁ μικροκωσταντάκης,
τὸ Μόι ἀρραβωνίζεται, τὸ Μίι, γάμο κάνει
τὸ Μίι τοῦρθε ντεσκερές στὸν πόλεμον νὰ πάη
κι' ὁ Κωσταντὴς μπενόβιαινε, με μαραμμένο χεῖλλη
κ' ἡ μάννα του τὸν ἐρωτᾶ κ' ἡ μάννα του τοῦ λείει

ἤντ' ἄχεις Κωσταντῖνό μου καὶ κάθεσαι καὶ κλαίεις
 μάνα γραφή μου μπέψανε στὸν πόλεμον νὰ πάω
 κι' ἀφίνω σου παραγγελιὰ ὁ γιὰ τὴν ποθητὴν μου
 μ' οὐδ' ἓνα μίλι πάϊ ὁ νεῖός μ' οὐδὲ καὶ δρὸ μακραίνει
 κ' ἡ λιγερὴ του τ' ἀκλουθᾷ καὶ μαῦρα δάκρυα χύνει
 στά γόνατά του ἔκατσε φράγγικα τὸν ξυρίζει
 ἄρνι κι' ἐρίφι τσ' ἄφηκε κι' ἓνα μικρὸ σκυλάκι
 στὸν κάμπον μὴδὲ κατεβῆς στὸ σπήτι μὴ γαίρας
 μὴδὲ χιλιάζουν τὰ ὄζα καὶ νὰ μυριάσουν γι' αἴγες
 καὶ θέλ' ὁ Θεὸς κ' ἡ μάτρα τση καλοκαιριὰ γυρίζει
 καὶ στή χιλιάζουν τὰ ὄζα καὶ τση μυριάζουν γ' αἴγες
 καὶ γέννησε καὶ τὸ σκυλί κι' ἔκαμ' ἐννιὰ σκυλάκια
 κι' ἐγέννησε κ' ἡ λιγερὴ κι' ἔκαμε 2 στραθιώταις
 καὶ τὰ μποτόνια τσ' ἔκαμε λεράκια τῶν ἀρνιῶν τση
 καὶ τὰ μανίκια τσ' ἔκαμε μανιάταις τῶν σκυλῶν τση
 καὶ τὴν καρπέτα τσ' ἔκαμε καρτσόνια τῶν παιδιῶν τση
 στὸ κάμπον τὰ κατέβασε κι' ἐκεῖ νὰ τὰ βοσκήσῃ
 κι' ἐκεῖ ἐξεβαρχάρετο ὁ μικροκωσταντάνης
 ρωτᾷ ποιουνοῦ 'ναι τὰ ὄζα

137ον

Ἄρνᾶσαι πῶς μ' ἐφίλησες κι' ἐπιασες τὰ βυζιά μου,
 χήρας, ὑγιεὶ πλανόμματε κατσουλοπαιγνιδόματε,
 μ' ὅσαις φοραῖς μ' ἐφίλησες κι' ἐπιασες τὰ βυζιά μου
 τόσα μαχαίρια δίστομα νὰ μποῦνε στὴ καρδιά σου.

138ον

Ποτέ μου δὲν ἐδείλιασα ἄνδρα ποῦ νὰ καυκάται,
 μ' οὐδὲ καὶ κόρην ὠμορφή πῶς δὲν θὰ τὴν φιλήσω
 μόνον τση χήρας τὸ στενὸ φοβοῦμαι καὶ τρομάζω
 γιὰτ' ἔχει ἡ χήρα τρεῖς ὑγιεῖς καὶ 3 καλ' ἀντρωμένοι

τὸν ἕνα λένε Ρωσμαρί, τὸν ἄλλον τρανταφύλλι(ον)
τὸν τρίτον τὸν καλύτερον Γιάννη καὶ καλογιάννη.

159ον

Πουλάκι εἶχα στό κλουβί ὁ γιὰ νὰ τό 'μερώσω,
καὶ τὰίζά το ζάχαρι καὶ τὰίζά το μύσκον
κι' ἀποῦ τὸν μύσκον τὸν πολὺν τὴν ζάχαριν τὴν τῶση
ἔσκανταλίστη τὸ πουλί κι' ἔσπασε τὸ κλουβί του
κι' ἐπῆγε κι' ἐλελάϊδισε σέ ξένο περιβόλι
βασιλοπούλα τὸ δροικᾶ ἀποῦ 'ψηλὸ παλάτι
νάχα πουλί τὰ κάλλη σου καὶ τσ' ἀργυραῖς σου πλάταις
καὶ τ' ἀργυρά σου τὰ φτερά καὶ τὸν κελαϊδισμόν σου
ἴντα τὰ θέλεις τὰ φτερά καὶ τὸν κελαϊδισμόν μου
ποῦ σὺ κοιμᾷσαι στὰ ψηλά καὶ στ' ἄσπρα τὰ σεντόνια
κι' ἐγὼ κοιμοῦμαι στὰ βουνὰ τσὴ πάχναις κ' εἰς τὰ χιόνια
ποῦ σὺ τρώεις ἄσπρο ψωμί κι' ἐγὼ τὸ χορταράκι
κι' ἐσὺ πίνεις γλυκὺ κρασί κι' ἐγὼ τὸ νερουλάκι
κι' ἐσὺ τὸ πίνεις τὸ κρασί σέ φαρφουρί φλιτζάνι
κι' ἐγὼ τὸ πίνω τὸ νερὸ τσὴ γῆς τ' ἀρωλιθάκι
κι' ἐσ' ἀνειμένεις ἄγγουρο νάρθη νὰ σ' ἀγγαλιάζη
κι' ἐγ' ἀνειμένω κυνηγὸ νάρθη νὰ μὲ σκοτώσῃ.

160ον

Τὸ παιδί ὄντε γεννᾶται
'σάν τὸ 'πωρικὸν λογαῖται
εἰς τσοὶ δέκα (χρόνους) μεγαλώνει
καὶ τὸν κόσμον καμαρώνει
τσ' εἶκος' εἶναι γλεντιστής
καὶ καλὸς ξεφαιτωτής
τσοὶ τριάντα ν' ἀνθρωμένος
κι' εἰς τὸν κόσμον ξακουσμένος
τσὴ σαράντ' ἀνθεῖ καὶ δένει

καὶ τὸ σπῆτι τ' ἀναστένει
τὴν πενήντα γιὰ βουλή
ἂν ἔχη κεφαλὴ καλὴ
εἰς τσ' ἔξῃντα καμπουρῶνει
κουμπιστήρια ἀναμαζώνει
τσ' ἑβδόμῃντα γέρνεται
κι' ὀρνιθοτυφλαίνεται
τσ' ὀγδοῆντα οἱ γι' ἑδικοί του
τὴν βαργιοῦνται τὴν ζωὴν του
τσ' ἑννεῆντα δὲν γελᾷ
μόνον τὸ ψωμί χαλᾷ
Θεέ μου, καὶ παρέ τονε
γοργοξεβγαλέτονε
νὰ μὴ τὴν φτάξῃ τσ' ἑκατόν
γιὰ δὲν τὸν ἔβαστοῦμε μπλεῖό.

1610V

Πίνω το μάνα τὸ κρασί πίνω το νὰ μεθύσω,
Πίνω το νὰ ξαδιαντραπῶ τὴν κόρην νὰ φιλήσω
νὰ μ' εὔρη νύχτα κι' ἡ γι' αὐγὴ εἰς τσ' ἀγαπῶ τὴν πόρτα
βρίστω τὴν πόρτα σφαλιχτὴ καὶ τὰ κλειδιὰ παρμένα
μπαίνω κ' ἐγὼ καὶ κουρταλῶ λέω τση νὰ μ' ἀνοίξῃ
— ποῖός εἶσαι σὺ ποῦ κουρταλᾶς καὶ λέεις νὰ σ' ἀνοίξω
— μὰ γὼ 'μαι ὁ τίς καὶ ὁ τάδε τίς κι' ὁ νῆς ὀπού κατέεις
— 'σάν εἶσαι ὁ τίς κι' ὁ τάδε τίς κι' ὁ νῆς ὀπού κατέχω
'πέ μου σουσοῦμα τοῦ σπηθιοῦ ν' ἀνοίξω νᾶμπης μέσα
— κερά στὴ μέση τοῦ σπιθιοῦ χρουσὴ καντῆλα κι' ἄφτη
— παιδιὰ κι' ἀτός σου τό 'ξερὲς γῆ καὶ κινεῖς σοῦ τό 'πε ;
'σάν εἶς ὁ τίς κι' ὁ τάδε τίς κι' ὁ νῆς ὀπού κατέχω
'πέ μου σουσοῦμα τοῦ κορμιοῦ ν' ἀνοίξω νὰ 'μπης μέσα
— ἔλγᾷ 'χεις εἰς τὰ μάγουλα κι' ἔλγᾷ στὴν ἀμασχάλην

καὶ ἔλθὰ στὴν ρόγα τοῦ βυζιου καὶ θὰ μὲ κουζουλάνης
— τρέξετε βάγιες τρέξετε ν' ἀνοίξετε τοῦ ξένου
φέρετε καὶ γλυκὺ κρασί τῆ μπότσαις γεμισμέναις
καὶ δῖανους παραγεμιστοὺς καὶ ρίφια σουβλισμένα
στρώσατε καὶ τὴν κλίνην μας.

162ον

Χαίρετ' ὁ Τοῦρκος τ' ἄλογο κι' ὁ Φράγγος τὸ καράβι
κι' ὁ Χριστιανὸς τὴν Ἐκκλησιὰ κι' ὁ Ἰσραῖλος τὸ λογάδι
χαίρεται κι' ἕνας νεῖος καλὸς ἀπάρθενο κορίτσι
νά στέκη νά τόνε κερῖα νά γλυκοκουβεδιάζη.

163ον

Μιὰ λυγερὴ κατέβαινε ἔς τὴν βρύσιν νά γεμίση
στὸν δρόμον ὁράκος κάθεται τὴν κόρην νά φιλήση
κι' ἡ κόρ' ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλοήθη,
Δράκοντα κι' ἄν φιλήσεις με νά τὸ πλερώσης θέλεις

164ον

Πολλὰ ἴσυρα πολλὰ ἴπαθα νά τὸν ἀποκοιμήσω
μὰ ἴσαν τὸν ἀποκοίμησα τὸν δίμουρό μ' ἀφέντη
ντύνομαι ἴγὼ τὰ ρούχα του καὶ βγάνω τὰ δικά μου
ξεζώνωμαι καὶ τ' ἄρματα καὶ βάνω τὰ δικά του
ξεστρώνω καὶ τὸ μαῦρον μου καὶ στρώνω τὸν δικόν του
κι' ἀπόης τὸν καβαλικῶ τσ' ἀγάπης μου καὶ πάω.

165ον

Ἴκει' ἀπ' ὀπίσω στὰ Χανιά στὴν ἔμπάντα τοῦ Ρεθέμνου
σέρνει γεῖς τοῦρκος μιὰ ρωμῆὰ καὶ πᾶ νά τὴν τουρκέψη
κι' ἀπῆτις κι' ἀλαργάρανε τρία μίλια ποῦ τὸ κάστρον
ἀρχίζει ἡ κόρη καὶ ἴκλεγε κι' ὁ σκύλος κι' ἔτραγουδιε
καὶ στένετ' ἀνατολικά καὶ κάνει τὸν σταυρόν τση
Χριστὲ καὶ νά προβαίνανε 62 Ρωμαῖοι.

νά'ν' οἱ 60 μὲ σπαθῖά κι' οἱ δυὸ μὲ τὰ τουφέκια.

Κι' ὄντεν τὸ λόγον κ' ἔλεγε θοροῦντσοι καὶ προβαίαν
κι' ἀρχίζ' ὁ σκύλος κι' ἔκλεγε κι' ἡ κόρη κ' ἔτραγοῦδιε
βγάλε σκύλε τὰ ρουῖά σου νὰ μὴ σοῦ τὰ ματώσουν
ἄς τα, κόρη, τὰ ρουῖά μου κι' ἡ μάνα μ' ἄς τὰ πλύνη.
μόνον λυποῦ τὰ νιότα μου.

166ον

Ἀνάθεμα ποῦ 'χει δικούς καὶ πορπατεῖ μὲ ξένους
κάνει τσοὶ ξένους ἐδικούς καὶ τσοὶ δικούς του ξένους,
γιατὶ κι' ὁ Γιώργης ὁ Πλανᾶς μὲ ξένους ἐπροπάθιε
μὲ ξένους ἔτρω' κι' ἔπινε, μὲ ξένους χαροκόπα
κι' οἱ ξένοι τὸν ἐσφάζανε.

167ον

Παρακαλῶ σε μοῖρά μου πέμψε μου πλούσιον ἄνδρα
νὰ 'χη κουράδια μὲ βοσκούς καὶ μὲ τσοὶ τυροκόμους,
νὰ 'χη καὶ μελισσόκηπο μὲ τσοὶ μελισσολόγους
νὰ 'χη ζευγάρια 12 πάλῃα καὶ νειὰ τὰ στάρια,
μόνον λιναρομπάμπακα, μοῖρα μου, νὰ μὴ ἔχη,
γὰ νάχω χέρια ἀπαλά.

168ον

Μιά μάνα εἶχε τριὰ παιδιὰ στὸν πόλεμον στελεμένα
δὲν πρέπει νὰ τὰ καρτερᾷ καὶ νὰ τὰ περιμένη
μὰ 'κεῖνα σκοτωθήκανε τσοὶ Λάκκους εἰς τὴν μάχη,
ἀνάμεσα στὸ Θέρισσὸ στὸν ποταμὸν «Καιρίτη»
κι' ὁ ποταμὸς σέρνει κλαδιὰ, δένδρα ξεριζωμένα
σέρνει καὶ μιὰ γλυκομηλιά τὰ μῆλα φορτωμένα
στὰ παρακλωνάρικια τση σφαγμένα τριὰ ὄερφάκια
παιδιὰ ποιά μάνα τὰ 'καμε.

169ον

Εἰς τσοὶ χαραῖς σου γιοῦκά μου κ' εἰς τσοὶ ξεφάντωσές σου
τὰ ὄρη γίδια νὰ γενοῦν καὶ τὰ βουνὰ κριγάρια,
κ' ἡ θάλασσα γλυκὺ κρασί νὰ πιοῦν τὰ παληκάρια
κι' ἡ ἄμμος ἡ γιάμέτρητη χρουσάφια καὶ διαμάνθια.

170ον

Ὁ Γιάννης μὲ τὸν ἥλιον συνορίζετο
τὸ ποῖός νὰ πᾶ στήν δύσι γληγορώτερα,
κ' ὁ ἥλιος ἐδιασκέλα ὄρη καὶ βουνὰ
κι' ὁ Γιάννης ὁ καῦμένος χαμολάγγαδα
κι' ὁ ἥλιος ἐβραδιάσκει τὴ μανίτσας του
κι' ὁ Γιάννης ὁ καῦμένος σὲ χαμολάγγαδα.

171ον

Μιὰ καλογριά ἐμήνυσε τῶν Σφακιανῶν μαντάτο
νὰ τὸ κατέτε Σφακιανοὶ οὔλοι μικροὶ μεγάλοι,
ὁ νιὸς ἀποῦ σκοτώσετε ἦτον' ἐμένα γιυός μου,
τὰ τρήμερα περάσανε τὰ νιήμερα ἐφτάζαν
μὰ τὰ σαράντα δὲν περνοῦν.

172ον

Ἐγὼ τὸν ὄφι σκότωσα τὸν δράκον' ἔμέρωσά τον
μὰ τσοὶ γειτόνους τσοὶ κακοὺς δὲν ζεύρω νὰ μερώσω,
μ' ἦῦρα μιὰ στράτα καθαρὴ πολλὰ καμαρωμένη,
ὄντεν περνῶ στή γειτονιά καὶ πάω στή δουλειά μου
νὰ μοῦ μιλοῦν νὰ μὴ μιλῶ.

173ον

Κάτω στὸν Δάφνι ποταμὸν στήν ἀφροποταμιῖδα
Τοῦρκοι περάσαν καὶ πολλοὶ 300 γιανιτσάροι
καὶ ἔσερναν καὶ μιὰ λιγερὴ τοῦ Μῶρο τὴ γυναῖκα
ταιμπούντην καὶ φιλούνηνε καὶ μασκαρεύουντάτην

κι' ὁ Μῶρος ἦτο στὰ μακρὰ κι' εἰς τὸν ἀλάργο κόσμον
σὰν ὄνειρο 'νειρεύτηκε σὰν ἄνθρωπος τοῦ τό 'πε
Μῶρο μου, τὴν γυναῖκά σου οἱ Τούρκοι τὴν ἐπῆραν
τσιμπούνην καὶ φιλοῦνην ἄχρη καὶ μένε Μῶρο.

174ον

Μηδὲ τὰ κλαῖτε τάρφανά μουδὲ καὶ τῆ χηράδες
νὰ κλαῖτε τῆ χαιράμεναις τῆ κακοπαντρευμέναις
ἀποῦχουν το' ἄντρες τοῖς κακοῦς κακολογαργιαστάδες
ἀποῦ ζυγιάζουν τὸ ψωμί τὸ μπρατικό τάλειρι,
πῶς κάνει τέσσερα ψωμιά.

175ον

Τρίτη σήμερον, Τρίτη τριάντα 'μέραις
λίπ' ὁ Γιάννης μας λίπ' ὁ καλιαντρωμένος
ἢ σκοτώσαν τον ἢ τὰ θεργιὰ τὸν φάγαν
ἢ κι' ὁ μαῦρός του ποθὲς ἐγκρέμισέ τον.

176ον

* Ἄλλο πρῶμα δὲν χαιρομαι στὸν κόσμον τὸν ἀπάνω
σὰν τ' ἄλογ' ὄντε πορπατεῖ τὸ κάτεργ' ὄντε τρέχει·
σὰν τὰδερφάκια τὰ καλὰ ὄντε συμπορπατοῦνε,
κι' ἢ μοῖρά των τὰ τσίτωσε γιὰ νὰ ξεχωριστοῦνε
κι' ἀγάπησε ὁ μικρότερος τοῦ πρώτου τὴν γυναῖκα
μὰ 'ντρέπετο νὰ τῆ τὸ πῆ νὰ τῆ τὸ μολοῆση,
μιὰν ταχυνὴν μιὰν ἐορτὴν μιὰ σκόλη μιὰ ἡμέραν
ἔβγαине ἢ κόρη ἀπὸ λουτρό κι' ὁ νιὸς ἀπὸ μπαρπέρη,
καὶ ἀποδιαντράπει κι' εἶπε τῆ κουνιάδα μ' ἀγαπῶτε.
σὰν μ' ἀγαπᾶς κουνιάδο μου σφάζε τὸν ἀδερφόν σου
κι' ἦντ' ἀφορμὴ θεὸ νὰ τοῦ βρῶ νὰ τὸν ἐκαταλύσω;
ποῦρ' ὁ Θεὸς σὰς ἔμπεψε ἀμπέλια καὶ περβόλια,
ἐμπάστε νὰ μοιράζετε τὰμπελοπέρολά σας.

κι' ὅπου μηλιά γλυκομηλιά στήν μπάντα τήν δική σου,
κι' ὅπου μηλιά ξυνομηλιά στήν μπάντα τ' ἀδερφοῦ σου
κι' ἐκεῖ ἀφορμή θέ νά τοῦ θρῆς νά τόν ἐκαταλύσης·
αὐτὸν χάσω ἄγω τὸν ἀδερφό μπλειό μ' ἀδερφό δὲν κάνω
αὐτὸν χάσω τήν κουριάδα μου πάλι κουριάδα κάνω.

177ον

Γεῖς μέρμιγγας μ' ἀπάντηξε κ' εἶχε τ' ἀτζί στριμμένο,
πού πάης ἀφέι μέρμιγγα κ' ἔχει τ' ἀτζί στριμμένο ;
ἀμπέλι εἶχα στήν Βλαχιν καὶ πᾶ νά τὸ τρυγήσω·
κι' ἐπέτυχε τὸ ἔργιο κι' ἔκαμε πέντε ρόγιες.

(τὸ μπράτσο σηκωμένο, καὶ τὸ μπερτσέ πλεγμένο, κι' ὀπίσω
γυρισμένο, σφιγτὰ καλὰ ζωσμένος, φράγκικα ξυρισμένος,
ὄβραϊκα ντυμένος, τούρκικ' ἀρματωμένος κι' ἦτον καὶ μέρ-
μιγγας).

178ον

"Ἡλιέ μου καὶ φεγγάρι μου καὶ κόσμε γυρευτή μου,
σ' οὐλον τὸν κόσμ' ἀνάτειλε σ' οὐλην τήν οἰκουμένην
στῶν Μπαρμπαρέσων ταῖς αὐλαῖς ἤλιε μὴν ἀνατείλῃς
κι' ἂν ἀνατείλῃς ἤλιέ μου νά γοργοβασιλέψῃς
γιὰ θά βραχοῦν οἱ ἀχτινές σου πού τῶν σκλαβιῶν τὰ δάκρυα

179ον

Ἄμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ μακροκοντυλάτο.
οἱ χρωφελέταις ἤρθανε καὶ θέ νά σέ πουλήσω
πουλήσεις με χαρίσεις με τὸ χρέος δὲν τὸ βγάνεις
βάλε νά με κλαδέψουνε γέροντες μὲ τὰ γένια
καὶ βάλε νά με σκάψουνε ἀπάρθυνα κοπέλια
βάλε νά με τρυγήσουνε ἀπάρθυνα κορίτσια
καὶ στέσ' ἀράδα τὰ βουτσῆα κι' ἀράδα τὰ πιθάρια
τότε θά ὄῃς ἀφεντικό.

180ον

Κάλεσμα κἀν' ὁ Κωνσταντῆς τὸν γάμον του νὰ κάμη
κι' ἐννιὰ μέραις ἐζύμωνε κι' ἄλλαις ἐννιὰ ἑκάλιε
καὶ στὸ ἄστερό του κάλεσμα τ' ἀπάντηξεν ὁ Χάρος
ἀγάλι ἴγάλι Κωνσταντῆ καὶ μὴ βαροζοδιάζης
γιατί ἴχομεν λογαριασμὸν.

181όν

Μανώλην ἔχουν στὴν φλακὴν Μανώλη μαγκλαβίζου
δέρνουν καὶ μαγκλαβίζου τον κι' ἀδικουρανοῦν τον
κ' ἢ μάννα του στὸ γύρον του τζαγγουρνομαδισμένη
Μανώλη μὴ μπροικένοι·σαι καὶ μὴ βαροκαρδίξης
καὶ τὴν μεγάλην Παρασκῆ τὸ μεγαλο Σαββάτο
κάνουν οἱ ἄρχοντες μιστὰ βγάνουνε φλακισμένου,
κι' ἂν δὲν σὲ βγάλουιν τοτεσᾶς ὁ Θιὸς θὰ σὲ γλυττώσῃ.

182ον

Πέτε το οἱ γι' ἄντρες πέτε το τσὴ τάβλας τὸ τραγοῦδι
γιατί κι' ἢ τάβλα θέλει το κι' ἢ συντροφι' ἀγαπᾶ το
κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπηθιοῦ χαρὰ μεγάλη τὸ ἴχει
νὰ ποῦν τραγοῦδι τοῦ σκαμνιοῦ τὴν τάβλα νὰ πρεπίσου
τὴν τάβλα καὶ τὴν συντροφιάν.

183ον

Μιὰν ταχινὴν σηκῶνομαι νὰ πάω στὸ κυνηγι
κι' ἦταν ἐκεῖν' ἢ ταχινὴ ὅτεν ἢ γῆς ἀνοίγει
καὶ πέρνω τὰ σκουντάκια μου καὶ τὰ λαγωνικά μου
σ' οὔλον τὸν κόσμον γύρεψα νὰ βρῶ τὴν πέρδικά μου
οὔλον τὸν κόσμον γύρεψα ἀνατολὴν καὶ δύσειν
μουδὲ λαγῶς μ' ἀπάντηξε μουδ' ἔρημο περδίκι
παρὰ μιὰν κόρην καὶ ἴπλυε σὲ μαρμαρένια βρύσι
τὴν πέτσα μου τσὴ πέταξα νὰ μοῦ τὴν σαπουνίσῃ

μετὰ χαρᾶς, λεβέντη μου, τὴν πέτσα σου θὰ πλύνω
καὶ μὲ τὴν πετροπέρδικα θὰ σου τὴν ἐγαῖρω
κι' ἔστεκα γ'ὼ κι' ἀνήμενα νὰ μοῦ τὴν ἐγυρίση
μὰ 'τυχ' ὁ πετροκοτσιφὸς κι' ἔλειπ' ἀποῦ τὴν βρύσι
σηκῶμαι κι' ἐγὼ πὸ 'κεῖ καὶ πάω καὶ τὴν βρίστω
θωρῶ τηγε καὶ φίλιε τὴν σ' ἓνα δένδρῳ πὸ κάτω
τί κάνεις 'κειᾶ κορίτσι μου λόμπις φιλεῖς τὴν πέτσα ;
ἂν τὴν ἐφίλησες γιὰ μιὰ φίλιε μ' ἐμένα δέκα
δὲν τὴν φιλῶ πουλάκι μου μονὸ τὴν καμαρώνω
κι' ἀπάνω στὰ βιζάκια μου ἐκεῖ δὲ τὴν ἀπλώνω
κ' ἡ μάνα τση τὴν ἐθωρεῖ ἀπόργιο παραθύρι
κόρη καὶ δὲν ἀπόπλυνες στὸ σπῆτι νὰ γαῖρῃς ;
ἔπλυνα γ'ὼ κι' ἀπόπλυνα στὸ σπῆτι νὰ γαῖρω
γ'εῖς κυνηγὸς μὲ κυνηγᾶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ φύγω
νὰ ζήσης κυνηγᾶρι μου δέσε τα τὰ σκουδιὰ σου
κ' ἡ κόρ' εἶναι φοβιτσιγὰ νὰ μὴ τὴν ἐδαγκάσουν
μὰ μένα τὰ σκουντάκια μου τὴν κόρην δὲν δαγκάνουν
μὰ 'θελε ὁ Θιὸς κ' ἡ μοῖρά μου γυναῖκα νὰ τὴν πάρω.....

1840ν

Μάνα κι' ἂν ἔρθουν φίλοι μας κι' ἂν ἔρθουν οἱ γι' ἐδικοί μας
μὴν τῶν ἐπῆς κι' ἀπόθανα νὰ τσοὶ βαροκαρδίσης
στρῶσέ των τάβλα νὰ γευτοῦν καὶ κλίνην νὰ πλαγιαῖσουν
στρῶσέ των παραπέζουλα νὰ θέσουν τ' ἄρματά των
καὶ τὸ πρῶτ' σὰν σηκωθοῦν νὰ σ' ἀποχαιρετοῦνε
'πέτονε πῶς ἀπόθανα.

1850ν

Μιὰ Μυλοποταμίτισσα τοῦ μυλωνᾶ γυναῖκα,
μετάξι κλώθει κι' ἀναλεῖ καὶ σύρμα μασουρίζει
στοὺς οὐρανοὺς τὸ διάζεται τσοὶ κάμπους τ' ἀναλύσσει
κι' εἰς τὸν ἀφρὸ τσῆ θάλασσας ἔστεσε τ' ἀργαστήρι

κι' ὁ Μπέλος τση ἐπέρασε ρωτᾶ την ἴντα φαίνει
τ' ἀφέντη σου 'ποκάμισο κι' ἔσένα γελεκάκι

186ον

Τρία βουνά μαλώνουε κι' εἶναι νὰ σκοτωθοῦνε,
τὸ Κέντρος καὶ τὸ Σφακιανὸ καὶ τ' ἄλλ' ὁ Ψηλορίτης
κι' ἐμήνυσε τὸ Σφακιανὸ κι' εἶπε στὸν Ψηλορίτην
σταθῆτε σεῖς τὰ δυὸ βουνά μὰ γώ 'μαι τὸ θεριὸ σας.

187ον

Ἐένο ἐκαθαλίκεψε νὰ πάη στὴν ὁδὸν του
πιάσαν το 'μέραις βροχεραῖς καὶ νύχταις μὲ τὸ χιόνι
δὲν εἶχε με τὰ ποιὸν μιλεῖ μὲ ποιὸν νὰ κουβενδιάζει
κι' ἐμίλιε μὲ τὸν μαῦρόν του καὶ ρωζονάριζέ του.
μαῦρέ μου γοργογόνατε κι' ἀνεμοκυκλοπόδι
πολλαῖς βροχαῖς μὲ γλύτωσης κι' ἀπὸ βαρὲς φουρτοῦνες
κι' ἂν μὲ γλυτώσης μαῦρέ μου ποῦ τούτην τὴν φουρτοῦνα
τὰ τέσσαρά σου πέταλα χρουσᾶ θὰ σοῦ τὰ κάμω
τὰ δακτυλίδια τση ξανθῆς μπρόκες θὰ σοῦ περάσω.

188ον

Ποιὸς θὲ νὰ βγῆ στὸν Ὀμαλὸν νὰ φαίνετ' ἀντρωμένος
Λακιώτη ἄς κάμη σύντεκνο καὶ Σφακιανὸ κουμπάρο
'Αγιερινιώτ' ἀδερφοχτὸ Πανωχωρίτη φίλον.
Τότε νὰ βγῆ στὸν Ὀμαλόν.

189ον

Μάννα μου, μάννα γλυκειά μου μάννα
γλυκιά μου μάννα καὶ μαυρομάννα
τούτην τὴν νύκτα καὶ τὴν παράνω
καὶ τὴν παράνω τὴν παραπάνω.
'Αἰιὸς κατέβη νὰ κυνηγήση
καὶ νὰ γυρίση νὰ κυνηγήση
δὲν ἐκυνήγα λαγούς γῆ λάφια

μόν' ἔκυνῆγα δυὸ μαῦρα ἑμάθια.
μαῦρα ἑμματάκια καὶ ζαχαρένια,
καὶ πῶς κοιμᾶστε δίχως ἑμένα ;
μαῦρα ματάκια κόκκιν' ἀχειλί
ἔβγα ψυχὴ μου στὸ παραθύρι.
νὰ δῆς τὸν ἥλιον καὶ τὸ φεγγάρι
νὰ δῆς τὸν νέον ποῦ θὰ σὲ πάρῃ
γαϊτάνι πλέκω καὶ δὲν ἀδειάζω
δὲν μοῦ βολεῖ νὰ (σοῦ) κουβεδιάζω.
ἀνάθεμά το καὶ τὸ γαιτάνι
κι' ἀποῦ τὸ πλέκει κι' ἀποῦ τὸ βάνει.

190ον

Ἄγριμια κι' ἀγριμάκια μου, λάφια μου ἑμερωμένα
πέτε μου ποῦν οἱ τόποι σας καὶ ποῦν τὰ χειμαδιὰ σας ;
γρεμνὰ ἔναι μᾶς οἱ τόποι μας βουνὰ τὰ χειμαδιὰ μας,
τὰ σπηλιάρικια τῶν βουνῶν.

191ον

Ἄπο λαγγάδια ἀνάσερνα κι' ἤμουνε διψησμένος
καὶ ζέτρεχα νὰ βρῶ νερὸν νὰ πιῶ νὰ ξεδιψάσω
κι' ἀπάντηξέ μου μιὰ ξανθὴ μὲν ἄλυσσοπλεγμένη
δός μου κόρη τὰ χεῖλια σου νὰ τὰ γλυκοφιλήσω.
Ἄσάν θές ἐσύ τὰ χεῖλια μου νὰ τὰ γλυκοφιλήσης
κάμε ἀράδες τὰ φλουριὰ καὶ στάσες τὰ τσικίγια
κι' ἔλα ἔνα σαββατόβραδο νὰ μ' εὔρης μοναχὴ μου
ποῦ πάει ἡ Μὰ στὴν ἐκκλησιὰ κι' Ἄφέντης στὴν ταβέρνα
τὰ δυὸ μ' ἀδέρφια στὸ σχολιό.

192ον

Μὰ πῆραν πάλι οἱ Σφακιανοὶ Καλεργιανὰ κουράδια
Καλεργιανὰ καὶ Σφακιανὰ κι' ἀπὸ τοῦ Γερακάρη
τὴν στράτα στράτα τὰ λαλοῦν τὴν ἄμμο ἄμμο πᾶνε

μ' ἀπήτης καὶ τὰ φτάζανε εἰς τὸ περιχειλάκι
ἀρχίζ' Ἀνδρῆς νὰ τραγουδῇ νὰ περισσομαχῶται
καυμέναις κοκκινόματαις.

193ον

Ποῦ θὲ ν' ἀκούση κλάυματα κι' ὄμορφα μοιρολόγια
ἄς πάη στὸ ψηλὸ βουνὸ νὰ τοῦ βγορίσ' ὁ Δίκκος
ν' ἀκούση τὴν Κανάκενα πῶς κλαίει τὰ παιδιὰ τση.
Γερώνουμε, μὲ τὸ ψηφί Σήφη μου μὲ τὸ διῶμα
Πῶλο μου σγουρομάλη μου.

194ον

Κόρη λυγερὴ ξανθὴ καὶ μαυρομάτα
γαϊτανόφρουδὴ κι' ἄλυσιδοπλεγμένη
ἀναπλέκετο εἰς ἀντρωμένου μνημα
τὰ μαλάκια τση τὸν τάφον ἐσκεπάζαν
τὰ ἱματάκια τση στὴν γῆν πηλὸν ἐκάναν
τὰ χεράκια τση τὸν Κύριον δοξάζαν.

195ον

Σ' πολλοὺς πολέμους ἔλαχα κ' εἰς σὲ σπαθιὰ ἐμπήκα
ποτὲ σπαθιὰ δὲν μ' ἔβλαψε μπάλαις δὲν μὲ περάσαν
σὰ μὲ πετρέ ποῦ μοῦ παιζε τσὴ χήρας τὸ κοράσιο
ὀπίσω ἔμειν' ἡ πετρέ μ' ὄμπρὸς ἐπῆγε ὁ πόνος
τὸ στόμα μ' αἶμα γέμισε ἴποθαίνω ὁ καυμένος.

196ον

Στραθιώτης ἐπετάλωνε ὄξω στὸ φεγγαράκι
φέζε μου φεγγαράκι μου τὰ πέταλα νὰ σιᾶξω
χρουσᾶ τονε τὸ πέταλα κι' ὀλάργυραις ἢ μπρόκαις
κι' ἡ κόρη ποῦ τὸν ἐκερνᾷ ἀσημονουκλωμένη.

197ον

Ἐνα λόγον θὰ σᾶς πῶ : ἓνας εἶν' ὁ Κύριος ὁ μεγαλοδύναμος
κι' ἐμεῖς σ' αὐτὸν πιστεύομεν, δοξάζομεν τὸν Κύριον

Δεύτερον εἶν' ἡ Παναγία : ἕνας εἶν' ὁ Κ.....
 τρίτον εἶν' ἁγία Τριάδα· δεύτερον ἡ Παναγία, ἕνας . . .
 τέταρτον λόγον θὰ σᾶς πῶ τέσσαρες εὐαγγελισταὶ
 πέντε λόγια θὰ σᾶς πῶ· πέντε πάρθεναι σοφαὶ
 ἕξε λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἕξεν τὰ ξαπτέρυγα
 ἑπτὰ λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἑπτὰ ἴναι τὰ μυστήρια
 ὀκτὼ λόγια θὰ σᾶς πῶ· ὀκτὼ ἤχοι ψάλλονται
 ἑννέα λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἑννέα εἶν' τὰ τάγματα
 δέκα λόγια θὰ σᾶς πῶ· δέκα εἶν' αἱ ἐντολαὶ
 ἑνδεκα λόγια θὰ σᾶς πῶ· ἑνδεκα ἴν' τὰ ἔθωινά
 δώδεκα λόγια θὰ σᾶς πῶ· δώδεκα ἴν' οἱ Ἀποστόλοι
 ἴς τὸν χορὸν κρατοῦνε ὅλοι.

198ον

Ἐμήνυσε μ' ὁ σύντεκνος παιδί νὰ τοῦ βαφτίσω
 ἐμήνυσά του το κι' ἐγὼ μὲ τὸν ἀμπασιαδόρον
 δὲν τὸ κατέεις σύντεκνε πῶς σὲ χωρῖό δὲν μπαίνω ;
 εἰς σὲ χωρῖό κι' σὲ χωρῖὰ μουδὲ σὲ μοναστήρια ;

199ον

Ἦρθ' ἡ μάνα μου κ' ἠῤῥέ με εἰς τσ' ἀγκάλαις
 μουδ' ἔδειρέ μ' ἡ μάνα μου μουδὲ κι' ἐμάλωσέ με
 μά' πε καλῶς τὰ κάνετε καλῶς τὰ πολεμᾶτε
 πανόργιο κι' ὀλοσπλούμιστο κι' ὀλέχρουσο ζευγάρι.

200ὸν

Κόρη καὶ νιὸς ἐπαίζανε σ' ὄργιο περιβολάκι
 κι' ἀποῦ τὸ παίξε γέλασε ποῦ τὸ πολὺ κανάκι
 ἀποκοιμήθη ὁ νιὸς γλυκιὰ ἴς τσὴ λιγερῆς τσ' ἀγκάλαις
 σιγὰ σιγὰ τὸν ἐξυπνᾶ κι' ἀγαλιανὰ τοῦ λέει
 ζύπνα τὸ τριγωνάκι μου, ζύπνα γλυκιὰ μ' ἀγάπη

201ον

Κοράσιο ἴς Ἀνατολὴν ἔφαινε κ' ἔτραγοῦδε

κι' ὁ συρισμός τοῦ μασουργιοῦ κι' ὁ κτύπος τοῦ πετάλου
 κι' ἀηδονισμός τῆς λιγερῆς στοὺς οὐρανοὺς διαβαίνουν
 καρβοκύρης τῆ ὄροικῃ π' ἀνίμεσα πελάγους
 στέσετε ναῦτες τὰ κουπιὰ ναῦτεροι τὸ τιμῶνι,
 ν' ἀκούσωμε τὴν λυγερὴ ἴντα τραγοῦδι· λέει
 σ' ἴντα σκοπὸ τὸ κελαϊδεῖ τ' ἴντα σκοπὸ τὸ λέει
 μπέψω σου θέλω λιγερὴ μισὸ δράμι μετᾶξι
 νὰ κόμης πέτσαις δώδεκα καὶ πετσοπούλαις δέκα
 κι' ἂν ἀθαντζάρη τίποτις τῆ Παναγιᾶς μανδῆλι
 κ' ἡ κόρη ὡς ἦτο φρόνιμη φρόνιμ' ἀπηλοήθη.
 μπέψω σου θέλω πάλι ἴγὼ μισὸ δράμι χρουσάφι
 νὰ κόμης ντούμπλαις δώδεκα καὶ ὀκτυλιῖδα δέκα
 κι' ἂν ἀθαντζάρη τίποτε τῆ Παναγιᾶς στεφάνι
 μὰ ἴγὼ κι' ἂν ἐτραγοῦδιζα ἔμπρός μοιρολόι τό 'πα
 κύρι καὶ μάνα ἔθαψα κι' ἀδέρφια κ' ἐξαδέρφια
 ἔθαψα καὶ τὸν ἄνδρα μου τὸν μοσκοκανακάρη.

202ον

Ἰτριανταφυλάκι μου κόκκινο μῆλο μου μυροδάτο
 κρατῶ σε καὶ μαραίνομαι φιλῶ σε καὶ χλωμαίνω
 βαίνω σε στ' ἀγκαλάκια μου καὶ λαχταρ' ἡ καρδιά μου.
 Λέσι μου κι' ἄλλον ἀγαπᾶς, λέσι μου κι' ἄλλο θέλεις
 'σὰν δὲς πιστεύεις ἄπιστε 'σὰν δὲν πληροφοροῦσαι
 πέμψε νὰ φέρης τσοὶ γιατροὺς τῆ Πόλις τὰ ξυράφια
 νὰ σκίσουν τὴν καρδοῦλα μου νὰ τὴν φιλολόησης
 ἂν ἐν κι' ἐβρῆς ἄλλου φιλι κι' ἐβρῆς ἄλλου κανάκια
 κόψε μου τὸ κεφάλι μου.

203ον

Χίλια καλῶς τὸ βρήκαμε τοῦ φίλου μας τὸ σπίτι
 τοῦ φίλου συμπεθέρου μας τοῦ πλειὰ καλιὰ μας φίλου

καὶ τοῦ καιροῦ νὰ ἴναι καλὰ ἐτοιυτεσές τσῆ μέραις
ν' ἄρθωμεν πάλιν μὲ χαραῖς ξεφάντωσες νὰ κάνη.

204ον

Χίλια καλῶς ὄρισανε οἱ φίλοι γι' ἐδικοί μας,
οἱ φίλοι οἱ συντέκνοι μας οἱ πλειὰ καλιὰ μας φίλοι
οἱ φίλοι συμπεθέροι μας οἱ ἀξιοτιμημένοι
καὶ τοῦ καιροῦ χαρούμενοι καὶ τοῦ καιροῦ καὶ πάντα
ν' ἄρθουνε πάλι νὰ μᾶς βροῦν.

205ον

Μάνα ἔμπά στοῦ περιβόλι μας νὰ δῆς τὰ ἴπωρικά μας
νὰ δῆς τὸ ρόδο πῶς ἀνθεῖ τὸ μῆλο πῶς μυρίζει
νὰ δῆς τὸν κιτροθάσαρμον μιὰ λιγερὴ τὸν πέρνει
μιὰ μαυρομάτα μιὰ ξανθὴ ποῦ λαχταρ' ἡ καρδιά μου.

**Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἐκ Σελίνου Γεώργιακα φου-
νεύσαντος πρὸ τοῦ 1821 τὸν περιβόητον
Γενίτσαρον Βέργερην.**

Πέρδικα πούσε στὸ βουνὸ 'πάνω στὸ κορφοβούνι,
ἀρφουνκαστήτε νὰ σᾶς πῶ τοῦ Βέργερη τραγοῦδι.
'Απὸ τὴν Χώρα ξεκινᾷ καὶ βάζει δὴτὸ πατρόνες, (1)
καὶ φέγγανε στὴ μέση του σὰν τσὴ καρνάδες βιόλες.
Βάζει στὸ σιλακλίκι του τ' ἄσιμοτὸ μαχαίρι,
Θέμου μεγαλοδύναμε τοῦ σκύλου σὰν τοῦ στέκει.
Σέρνει καὶ τὸν φαμέγγιον του τὸν κακαποδομένο,
καὶ λέργγια τὸν ἐφόρτωσε τὸν μαῦρο κουρασμένο.
Εἰς τὰ σφακτὰ του πήγαινε λέργγια νὰ τὰ στολίση,
παιδιὰ καὶ νὰ τὸ λόγγιζε ἔρημα θὰ τ' ἀφίση.
Στὸν 'Ομαλὸ ἐπήγαινε στὸ 'ρημοκουραδόν του,
παιδιὰ καὶ νὰ τὸ λόγγιζε πῶς εἶν' ὁ θάνατός του.
Πάνω στὰ νερατζόπορα τοῦχουε τὸ καρτέρι,
πρέπει πῶς τὸ κατέχανε καὶ νὰ περάση θέλει.
'Εκεῖα στὰ νερατζόπορα τοῦχουε τὴν μπροσκάδα,
μὲ μπαλοθιὰ τοῦ ρίχνουε εἰς τὴν ζερβὶ κουτάλα.
Μὲ μπαλοθιὰ τοῦ ρίχνουε κι' ἔκοψε τὴν καρδιά του,
κι' ἐφώναζε ὁ Βέργερης ἀμάνι τὰ παιδιὰ του.
Γιὰ τὰ παιδιὰ του φώναζε νὰ μὴν τοῦ τ' ἀρφανέψουν,
καὶ γιὰ τὸ χανουμάκι του νὰ μὴν τοῦ τὸ ρωμιέψουν.
Μ' ὀρτάκης του ἦτον μακρὰ καὶ λέργγια φορτωμένους,
κι' ὥστε νὰ πάη ἐκεῖ δὲ τὸν εἶχε καὶ σφαμμένο.
Μ' ὥττε νὰ πάη ἐκεῖ δὲ τοῦ πέρνει τὸ μουλάρι,
σουσουμι καὶ δὲν τοῦθρικε παρὰ στὸ σαληθάρη,
Μ' ὥστε νὰ πάη ἐκεῖ δὲ τοῦ πέρνει τὸ τσιφέν του,

(1) Κοινῶς ὀνομάζονται μπιστόλαις ἀρματοστὰ τοῦ 1821-1866.

σουσοῦμι καὶ δὲν τοῦθρικε παρὰ ποῦ τὸν περτσέν του,
Μὰ ἐφώναζέν του ὁ φονιάς νὰ πάρῃ ἴσια κάτω,
καὶ νὰ φωνάζῃ δυνατὰ τ' Ἀγᾶ του τὸ μοντάτω.
Μὰ ἐφώναζέν του ὁ φονιάς δίδει του καὶ παράδες,
γὰ νὰ φωνάζῃ ὅπου κι' ἂν πᾶ' ἤντ' εἶδε τῆ μαδᾶρες.
Λέγει του πάρε χρήματα κι' ἄμε στὴν πολιτεία,
φώναζε πῶς ἐσφάζανε τὸν πρῶτο στὴ Τουρκίας.
Κι' ἂν σ' ἐρωτήσῃ κανεὲς ποιὸς εἶναι ὁ στραθιός της, (2)
πὲς του πῶς ἀπ' τὸ Σέλινο εἶναι Ἀγερινιότης.
Ἀντώνης ὀνομάζεται καὶ Γεώργιακας καλεῖται,
σὲ γλέντια πάντα καὶ χαρὰς πάντα θὰ τραγουδεῖται.
Καὶ πέρνει τὸ στρατὶ στρατὶ τσοὶ Λάκκουσ κατεβαίνει,
ἄρφουνκαστήτε χωριανοὶ νὰ σᾶς εἰπῶ καυμένοι.
Ἄρφουνκαστήτε χωριανοὶ νὰ σᾶς εἰπῶ χαμπέρι,
τὸ Βέργερη ἐσφάζανε τῆ νερατζιᾶς τὰ μέρη.
Ἄρφουνκαστήτε χωριανοὶ νὰ σᾶς εἰπῶ μαντάτω,
τὸ Βέργερη ἐσφάζανε τῆ νερατζιᾶς στὸ Λάκκο.
Ὅφου κακὸν τὸ πάθαμε κι' ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας,
μὰ τοῦτο δὲ τὸ φονικὸ θὰ κάψῃ τὴν καρδιά μας.
Αἰφνίδιον τὸ ἐπήγανε στὴ Χώρα τὸ χαμπέρι,
κι' ἓνας ποῦ τσοὶ Βεργέριδες ἤτονε σερσακέρης.
Ντίνει τσοὶ κι' ἄρματόνει τσοὶ, τσοὶ γιανιτσαραγάδες,
στὸ δρόμο ποῦ πορίζανε ρωτοῦν γὰ τσοὶ φονιάδες.
Παιδιὰ καὶ ποιὸς νὰ τὸ σφαξέ τὸ τέθοιο παληκάρη,
σ' οὔλαις τῆ πόλες τῆ Τουρκιάς τὸ νάμιν τοῦ ἔχε πάει.
Μαχαίρια νὰ δουλέψουνε τουφέκια νὰ βροντίζουν,
κι' ὅπου διαβοῦμε σήμερον λούθρα νὰ μὴν ἀφίσουν.
Ἄν θέλετε νὰ μάθετε ποῖα εἶναι ἡ αἰτία,

(2) Ὁ φονιάς.

πού σφάζανε τὸ Βέργερε στὰ μάθια τῆς Τουρκίας.

Ὁ Γεώργιακας τὸν ἔσφαξε ἀπὸ τὴν ἀγιά Εἰρήνην,
γιατὶ δὲν ἤθελ' ἀνθρωπιὰ μ' οὐδὲ δικαιοσύνη.

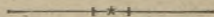
Ὁ Γεώργιακας τὸν ἔσφαξε γιατί κακὰ ἐλάλιε,
τῆς χριστιαναῖς ἀτίμαζε καὶ τὰ ἄνδρες τῶν κατάλιε.

Ὁ Γεώργιακας τὸν ἔσφαξε καὶ μπλέξανε οἱ Λάκκοι,
τρεῖς μαχαιριές τοῦ πέζουνε τοῦ καπετὰν Γεωργάκη.

Τοῦ παρὰ δευτερότερου τοῦ Μουνουσομιχάλη,
δὴ τὸ τουρεκιές (μπαλοθιές) τοῦ ρίχνουνε πάνω σὲ μιὰ τὴν ἄλλη.

Μὴ χάνεται τῆς μπαλοθιές μὴ χάνεται τῆς μπάλες,
μ' ἀπὸ τὴν πρώτη τοῦρθανε θανάτου λιγομάρες.

Μὰ κι' ἂν τὸν ἔσκοτώσετε ῥφανεύουν τὰ παιδιὰ του,
ῥφανεύσαν καὶ τοῦ Βέργερε διάλε τὰ κοκκαλά του.

**Τὸ τραγοῦδι τοῦ Θεοδορομανώλη φονεύσαν-
τος πρὸ τοῦ 1821 ἕτερον Γενίτσαρον
(ἀδελφόν τοῦ πρώτου) τὸν περιβόητον
Βέργερην.**

Ζυμποῦλι ζυμπουλάκι μου κατὰμπλαβο ζυμποῦλι
ἀρφουκαστήτε νὰ σᾶς 'πῶ λυπητερό τραγοῦδι
τραγοῦδι νὰ τὸ μάθετε τραγοῦδι νὰ τὸ λέτε
κι' ὅσοι κι' ἂν ἦστε χριστιανοὶ νὰ κάθεστε νὰ κλαῖτε.
Γιὰ τὸν Μινώλη θὰ σᾶς 'πῶ τὸν Θεοδορομανώλη,
ποῦ σκότωσε τὸν Βέργερη μέσα στ' Ἀπανηχωῖρι.
'Σὰν θέλετε νὰ μάθετε τὴν πράξις τοῦ Βεργέρη
ὅπ' ἔπιανε τὴν χριστιανὰς κι' ἐξεμασκάρωνέ τση
'Ἐκανε κι' ἄλλα πράγματα κι' ἄλλα κακὰ μεγάλ'
ὅπου 'κανε τῶν χριστιανῶν κι' ἦτο μεγάλο πρᾶμμα.
'Ἐβανε κι' ἐγκαρεύγαν τσοὶ χειμῶνα καλοκαῖρι
κι' ἐσπέρναν κι' ἐθερίζαν του, τοῦ σκύλου τοῦ Βεργέρη.
Κι' ἂν ἤθελε νὰ 'δῇ ποθὲς κανένα ἀνδρειωμένο
ἐπιάνε κι' ἐσφαζέ τονε ἄδικα τὸν καῦμένο.
'Ἐκάλεσε τὸν λυρατζῆ τὸν Θεοδορομανώλη
νὰ πᾶνε νὰ γλεντίσουνε στοῦ Κομπιτισομανώλη.
Σώπασ' ἐδᾶ Ἐμὴν ἀγᾶ μὲ τὰ παράξενά σου
γιὰ θὰ βρωμέση ὁ γλεντζῆς ποῦ κάνει ἡ γι' ἀφενδιά σου.
'Ἐλα Μανώλη σὰ σοῦ 'πῶ καὶ ἄς βρωμέση κῆλος
μὰ πάλιν θὰ γλεντίσωμεν ἐτουτηνὲ τὴν ὥρα.
'Ἐλα Μανώλη ὀμπανέ καὶ βίστα καὶ τὴ λύρα
καὶ σέρνε τὴν 'ξαδέρφαις σου καὶ σέρνε καὶ τὴ χήρα.
Καὶ πάει στὰ Μπραγκιανὰ καὶ λέει το τὴν θεϊὰς του.

“Ωφρου καυμένη κερά θεῖα ἀπόψε τὰ παιδιὰ σου
μὰ πάρε τα ὀγλήγορα κι' ἄμε τα στο Φράγγι
γιατί θὰ σοῦ τὰ πάρουνε ἀπόψε οἱ Γιαννιτσαροί.

Ἦσάν τὰ συναπόβγαλε καὶ πᾶνε στο Φαράγγι
ἐπῆρε τὸ τουφέκι του καὶ στο Ζουρίδω πάει.

Ἐπῆρε καὶ τὰ μονετσιὰ καὶ στο Ζουρίδω πηγαίνει
νὰ δεῖξῃ τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ πῶς πράσσ' οἱ γι' ἀνδρειωμένοι.

Εἰς τὸν ὄξινωστη τό' θεκε κι' ἀπόκεις μπαίνει μέσα
κι' εἶδε κι' ἐκάναν πράγματα π' ἀνθρώπου δὲν ἀρέσαν.

Εἶχανε ρόβι καὶ ψαρρὲς στρωμένο εἰς τῆ τάβλες
κι' ἀπάνω κι' ἐχορεύγανε ἡ κοπελιές κι' ἡ γράδες.

Μὲ τ' ἄγκριο τοῦ ἔμιλησε ὁ σκύλος ὁ Βεργέρης.

Τί ἔκαμες τῆ κοπελιές μωρὲ καὶ δὲ τῆ σέρνεις;
ἔσῦ μοῦ τῆ τσαροῖτέψες κι' ὅτ' εἶχε τῶνε κάμω
θὰ κάμω τὸ χειρότερο εἰς τὸ κορμί σ' ἀπάνω.

Ἐδώκανέ του καὶ κρασί κι' εἶχαν του καὶ μπαρουτί
γιὰ νὰ τον ἐμεθύσουνε νὰ τοῦ βαροῦν' οἱ Τοῦρκοι.

Ἦπιε το' κεῖνος τὸ κρασί κι' ἤπιε καὶ τὸ μπαρουτί
μὰ εἶχε καὶ τὴν ἔγνοια του μὴ τοῦ βαροῦν' οἱ Τοῦρκοι.

Ἀπήτσιμος καὶ τό' μαθε πῶς ἤθελε νὰ γκάψῃ,
ὁ σκύλος ὁ Γενίτσαρης αὐτὸς ὁ Γιαννιτσαρῆς
ἐπῆρε τὸ τουφέκι του κι' εἰς τὴν συκι' ἀνεβαίνει,
νὰ δεῖξῃ τοῦ Ἐμὶν ἀγᾶ πῶς παίζ' οἱ γι' ἀνδρειωμένοι.

Ὁ Τοῦρκος ἐκατέβαινε δεξιά στὴ κάτω σκάλα,
μὰ μαντινάδα ἤλεγε κι' ἐφώνιαζε μεγάλα·

«Ἐφάγαμε καὶ ἤπιαμε κι' ἐκάμαμε καὶ ζεῦκι
ὡς τοσονά τονε γραφτό κι' ἦτο καὶ κισσιμέτι»

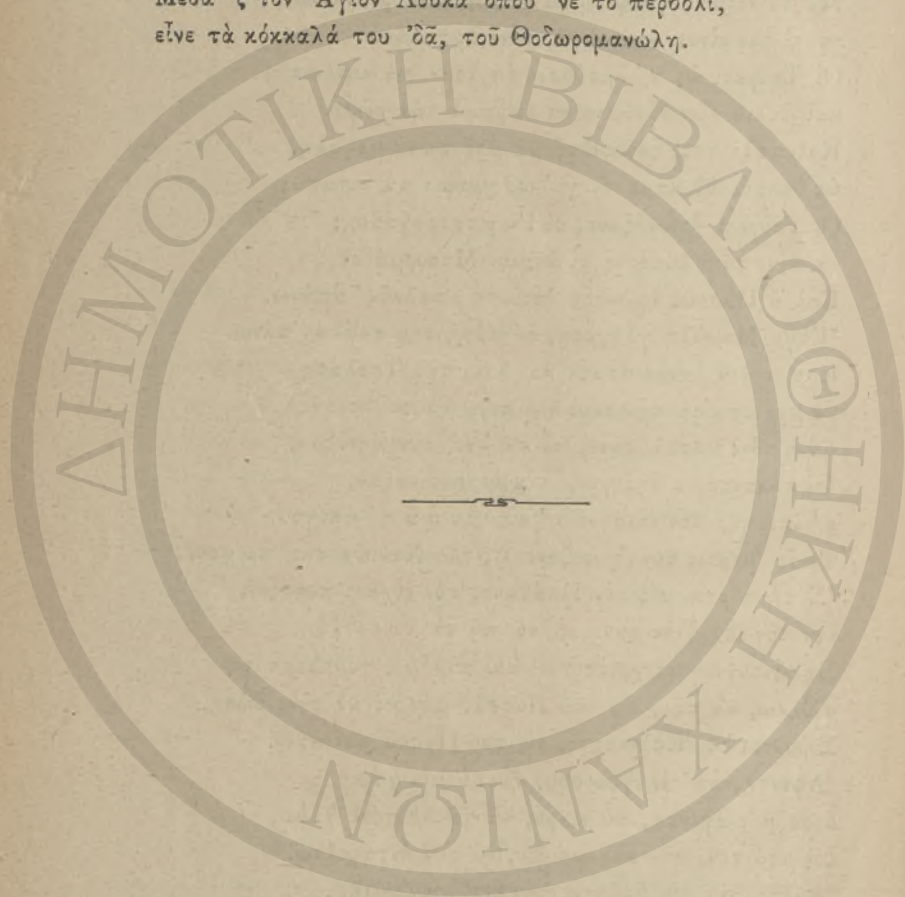
Τὴν μαντινάδα ἤλεγε κι' ἔφαε καὶ τὴν μπάλα
ὑπνο τὸν ἀποκοίμισε γιὰ νὰ κοιμᾶται πάντα

Ἐπήδηξ' ἀπὸ τὴν συκιὰ καὶ τοῦπεσε τὸ φέσι

ἀπὸ 'κει δὰ τὸ βρήκανε ποιὸς ἦτονε ὀφτέκτης.
καὶ πέρνει τὸ στρατὶ στρατὶ πάει τὴν ρίνα ρίνα.
Μὲ μιὰ πατὲ τσὴ πόρτας του ἔσπασε τὴν κατίνα.
Δροικὰ τον ἢ γυναῖκα του μέσα μὲ τὰ παιδιὰ του.
Κακὸ καὶ κακὸν τό 'παθα, τί ἔπαθες ἀντάμου ;
Γυναῖκα κακορροΐζικη καὶ τί μέλλει νὰ γένης,
ποῦ 'πῆγα καὶ ἐσκότωσα τὸν σκύλον τὸν Βεργέρη,
'Ανίσως καὶ τὴν ἔκαμες σφάζε καὶ τὰ παιδιὰ σου,
σφάζε καὶ τὴν γυναῖκα σου καὶ ἄμε 'στὴ δουλειά σου.
Σκύφτει καὶ τὴν γλυκοφιλεῖ, φιλεῖ καὶ τὰ παιδιὰ του,
καὶ τῶν λέει ἔχετε 'γεῖα καὶ πὰ' εἰς τὴ δουλειά του.
'Αμε Μανῶλ' εἰς τὸ καλὸ καὶ ἀνίσως καὶ σὲ πιάσουν,
μὴ καταδώσης χριστιανὸ κι' ἄστους κιὰς σὲ κρεμάσουν.
Καὶ πέρνει τὸ στρατὶ στρατὶ 'ς τὸ 'Ομαλὸν καὶ πάει.
Καὶ πᾶν καὶ τὸν ἐπιάνουνε σαράντα Γιανιτσάροι
στ' 'Ομαλὸ τὸν πιάσανε πᾶν τον στ' 'Απανηχῶρι.
νὰ τόνε καταλύσουνε τὸν Θωδρομανῶλη,
Κι' ἀπόκις τὸν ἐπέρνουνε καὶ πᾶν τονε 'ς τὴ Χώρα,
νὰ τονε καταλύσουνε ἐκείνηνα τὴν ὠρα,
Εἰς τοῦ Πασσᾶ τὸν 'πῆγαινε καὶ μέσα τόνε βάνει,
μπαινει καὶ τὸν ἐξέταζε 'πὸ τὸ πρωῖ ὡς τὸ βράδυ.
Γιατὶ μωρὲ τὸν σκότωσες κι' ἔντὰ 'τον ἢ γι' ἀφορμὴ σου
καὶ θὰ σὲ θανατώσουνε νὰ χάσης τὴν ζωὴν σου.
'Αφέντη καὶ δὲν τσὴ 'μαθες τσὴ πράζαις τοῦ Βεργέρη,
μὰ θέλεις νὰ μ' ἀναρωτᾶς καὶ νὰ μὲ περιπαίζεις
τὸ ἴρτζι μου ἐζήτηξε, γιὰ νὰ μ' ἀναπατήσης,
γιὰ 'κεῖνο τὸν ἐσκότωσα κι' ὡς θέλεις κάμε κρίσι.
Μωρὲ Μανῶλη, ἀρνήσου το καὶ 'πὲ γιὰ ἔν' ἄλλο
γιὰ θὰ σὲ θανατώσουνε δὲν ἔχω τί σοῦ κάμω.
Καὶ ὁ Πασσᾶς ἐφώναζε μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη

ὡς θέλετε θὰ κάμετε γι' ὡς γράφει τὸ κιτάπι.
Ἄφέντη τὸ κιτάπι μας γλήγορα νὰ διαβάσῃς,
τὸ νομικὸν νὰ μᾶς σὲ πῆς ὥρα νὰ μὴ περάσῃ.
Μὰ τὸ κιτάπι γράφει μου νὰ μὴ τόνε φουρκίσω,
γιατὶ δὲν εἶναι νομικὸ νὰ τόνε καταλύσω.
Οἱ Τοῦρκοι ὡς τ' ἀκούσανε ἐπιάσαν τὰ κανόνια
καὶ βόλια τῶν ἐβάλανε νὰ κάψουνε τὴν χώρα.
Καὶ πάλι τοὶ ξαναρωτᾶ με μὴ φωνὴ μεγάλη,
ὡς θέλετε θὰ κάμετε, γι' ὡς γράφει τὸ κιτάπι ;
Οἱ Τοῦρκοι ἐφώναξαν, οἱ Γιανιτσαραγάδες :
νὰ τόνε καταλύσουνε οἱ ἄτιμοι Μπουρμάδες.
Καὶ ὁ Πασσᾶς ἐφώναζε 'ποῦ τὸ μπαλκόν' ἀπάνω.
'Ἐβγα Μανώλη γλήγορα, σ' αὐτὴ τὴν σκάλα 'πάνω.
Καὶ πάλιν ξαναδιτάζε καὶ λέει τοῦ Τσελάτη
μὲ μὴ σπαθὶὰ τὴν κεφαλὴν πέρα νὰ τοῦ πετάξῃ.
'Σὰν τόνε καταλύσανε, οἱ σκύλοι, τὸν ἀρπάξαν,
'σὰν λεοντάρια ἄγριγια, τὸν ἐσακοτινάξαν,
κ' ἐπειτα, τὸν ἐδέσανε κ' εἰς τὴν ὁρὰ τ' ἀλόγου.
Τρεῖς 'μέραις τὸν 'γυρίζανε εἰς τῶν Χανιῶν τοὶ δρόμους.
'Σ τὴ πόρτα, εἰς τὸν Πλάτανο, τὸν εἶχανε πετάξῃ,
δὲν τὸν ἐδοῦδανε κανιοῦς, νὰ πᾶ νὰ τόνε θάψῃ.
Σηκώνονται οἱ χριστιανοὶ καὶ πᾶν' εἰς τοῦ Δεσπότη
«Σήκω, νὰ πᾶς, εἰς τοῦ Πασσᾶ, μπορεῖ νὰ τόνε δώσῃ.
Σηκώνετ' ὁ Ἐπίσκοπος, εἰς τοῦ Πασσᾶ καὶ πάει.
'Ἀφέντη, ἀπ' ἐλόγου σου, ἤθελα μία χάρι·
ὅσο μ', ἀφέντη, τὸ νεκρὸ, νὰ πᾶ νὰ τόνε θάψω,
ὅς μού τον, τὸν κακόμοιρον, νὰ τὸν ἐνταφιάσω.
'Ἀμέτε, νὰ τὸν θάψετε, τὸν Θεῶρομανώλη,
ἀποῦναι ἀπὸ τὸ Σέλινο καὶ ἀπὸ τὸ Ἄπανηχῶρι.
Πᾶνε μὲ τὰ 'ζαπτέρυγα καὶ πέρνουν τὸ κορμί του,

καὶ ἄγγελοι ἐπαράλαβαν ἐτότες τὴν ψυχὴν του,
γιατὶ ὑπερασπίσθηκε θρησκείαν καὶ ἀνθρωπότη,
γι' αὐτὸ τὸν μακαρίζουσι ἅγιοι καὶ ἀνθρώποι.
Μέσα ἔς τὸν Ἅγιον Λουκᾶ ὅπου ἔνε τὸ περβόλι,
εἶνε τὰ κόκκαλά του Ἰᾶ, τοῦ Θεωρομανώλη.

Η ΠΙΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Θωρεῖς τὰ κυπαρίσσι' ἀποῦ 'ναι περακέ ;
ἐκεῖα 'ναι μοναστήρι καὶ πᾶν ἡ κοπελιῖς.
Πάω κι' ἐγὼ τὸ ξένο γιὰ νὰ λουτρουθῶ,
νὰ κάμω τὸν σταυρό μου σὰν κάθε χριστιανό.
Κι' εἰς τ' ἀναντρανισμά μου θωρῶ μιὰ κοπελιά
κι' ἔκανε τὸ σταυρόν τση κι' ἔλαμπ' ἡ γι' ἐκκλησιά.
Ρωτῶ τὰ δασκαλάκια 'πὸ ποῦ ν' ἡ κοπελιά ;
ἀπὸ 'παδὰ κοντά 'ναι κι' ἀπὸ τῆ γειτονιά
κι' ἔχει καὶ γέρον ἄντρα κι' ἔχει καὶ ὀρθὸ παιδιά.
Φαρμάκεψε τὸ γέρο καὶ πάρε ἐμέ τὸ νεῖο,
νὰ σέ σφινγκταγκαλιῶζω νὰ σέ γλυκοφιλῶ.
Δέν τὸν νὲ φαρμακεύγω τὸν γέρο τὸν καλόν,
μ' οὐδὲ δέν τὸν ἀρνηοῦμαι νὰ πάρω σὲ τὸν νεῖόν.
Μικρὴ μικρὴ μὲ πῆρε σὰν δῶδεκα χρονῶ,
καὶ μὲ βαγιοκλαδίζει σὰν τὸ βασιλικόν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΓΡΑΔΩΝ

Κάθε ταχὺ μὲ τὴν ὄροσιὰ 'π' ἀνοίγει τὸ ζυμποῦλι,
ἀκούσετε νὰ σᾶς εἰπῶ τῶν γράδω τὸ τραγοῦδι.
Μιὰ γρά μ' ἀνακολλήθηκε ὁ γιὰ νὰ μὲ φιλήσῃ,
καὶ θάρρεψα μὰ τὸ χυλὸ πῶς θὰ μὲ καταλύσῃ.
Καὶ σταίνομ' ἀνατολικά καὶ κάνω τὸ σταυρό μου,
Θεὲ μου καὶ γοργοπάρετην τούτην τὴν γρά 'πὸ 'μπρός μου.
Κι' ὁ Θεὸς καὶ μὲ λυπήθηκε κι' εἶδε τὸν τόσο φόβον,
καὶ μοῦ μπεψε τὸν Χάροντα κι' ἔφταζε τὸ ντελόγγος.

Κι' ἡ γράδες σὰν τ' ἀκούσανε ἐπιάσαν τὴ καρφίχταις,
μπαινουνε καὶ χτενίζονται κι' ἐσχίζαν τὴ χωρίστραις.

Κι' ὁ Χάροντας ἐπέρασε στ' ἄλογο καβαλλάρης.

κι' ἐβάστα κι' εἰς τὰ χέργια του ὀλάργγυρο κοντάρι,

— Αἴ! σεῖς ἀποῦ χορεύγετοί! αἴ! σεῖς καλαῖς κυράδες!
κυράδες ἀσπροκούτελες εἶδετε ποθὲς γράδες;

— Χόρευγε μῶρη σὺ καλὰ,

κι' ἀποῦ 'χει γράδες ὡς 'ρωτᾷ.

Μὰ πᾶ σὲ τοῦτον τὸν χορὸν ὅποιος εἶναι χορεύγει.

κι' ἀποῦ 'χασε τὴ γράδες του νὰ πᾶ νὰ τὴ γυρεύγη.

Μὰ γὼ 'μαι νεῖα καὶ κοπελιὰ κι' ἀπάντρευτη ἀκόμα,

κι' ἂν ἦνε γιὰ τὰ ντόδια μου, δὲν ξεφυτρώσαν 'κόμα.

— Κερά σὰν εἶσαι κοπελιὰ γιὰτὶ νὰ φαφουτίζης,

καὶ πιτυλοῦν τὰ σιῶλια σου καὶ μοῦ τὰ λαντουρίζεις;

Χαμομηλιάς κλαδιά 'κοβγα ὁ γιὰ νὰ βάψω φάδια

κι' ἐβγήκανε τὰ ντόδια μου καὶ δὲν μιῶ καθάργρια.

— Κερά σὰν εἶσαι κοπελιὰ γιὰτὶ μοῦ καμπουρίζεις;

καθάργρια γιάντα δὲν μιλεῖς; μον' ὄλο φλαφλατίζεις;

— Καμποῦρα καὶ ἡ μάνα μου καμπούρης καὶ ὁ Κύρης,

τὴ γλῶσσά μου ἐδάγκασα, γιὰ 'κεῖνο φλαφλατίζει.

— Σὰν εἶσαι γρά μου κοπελιὰ γιὰτὶ 'χεις τὴ ψαράδες;

καὶ γιάντα στὸ κεφάλι σου δὲν εἶναι δηρὸ μαυράδες;

— Ὁ ἄνδρας μοῦ 'τον μυλωνᾶς καὶ μοῦ 'φερε πασπάλαις,

κι' ἐγὼ τοῦ τὴ κοσκίνιζα κι' ἔβγαλα τὴ ψαράδες.

— Σώπαινε γρά τὰ λόγια σου καὶ πάψε τὸ θυμό σου,

μὴ σύρω τὸ κοντάρι μου νὰ κόψω τὸ λαιμὸ σου.

— Δὲν μὲ λυπᾶσαι Χάροντα ὅποῦ 'μαι κοριτσάκι;

ἀποῦ ἀθῶ κάθε ταχὺ ὡσὰν τὸ λουλουδάκι;

Δὲν μὲ λυπᾶσαι Χάροντα ἀποῦ φορῶ καὶ χάντραις;

κι' ἔχω ὀρπίδες στὸ Θεὸ νὰ πάρω κι' ἄλλους ἄνδρες;

Τότε φωνή ἀκούστηκε μαζὺ μὲ τούτη κι' ἄλλαις
κεράδες ποῦ 'στε στὸ χορὸ ἦρθαν μιὰ καραβὶ' ἄντρες.

"Οσαις γράδες κι' ἂν τ' ἀκοῦσαν,
στὸ λιμάνι ἐγλακοῦσαν.

Μὰ μιὰ γρά 'τονε κακὰ,
καὶ δὲν ἐμπόριε νὰ γλακᾶ.

Κι' ἐφώνιαζε τῶν μπροστινῶν,
ἂν δὲν μπροφτάξω ν'ἄρθω 'γώ.

Πάρε τε γιὰ μένα ὄρν̄ο,
ἕναν γέρο κι' ἕνα νειόν.

Νά 'χω τὸν ἕνα γι' ἀγγαλιὰ,
καὶ τὸν ἄλλον γι' ἀγγαριὰ.

ΤΗΣ ΣΟΥΣΑΣ

'Ανάθεμ' ἀποῦ βάλθηκε καὶ θέλει ν' ἀγαπήση,
καλιὰ νὰ πέση στὸ γιγλὸ ν' ἀδικοθανατίση.

Γιατὶ κι' ἡ Σοῦσα ἡ λιγερὴ τοῦ Κάστρου περιστέρι,
ἀγάπα τὸν Σαριμ-παγλῆ νὰ τὸν νὲ κάμη ταῖρι.

Μιὰν Κυριακὴ ἀπὸ βραδὺς τὸν εἶχε καλεσμένον,
κι' ὁ ἀδερφός τῆ μπρόφταξε καὶ τό 'χε μαθημένο.

Τὴν νύχτα τὰ μεσάνυχτα γροικοῦνε καὶ κτυποῦσαν,
τὰ χέργρια ποῦ τὴν σφάζανε κι' ἀποῦ τὴν καταλοῦσαν.

Σηκώσου δὲ Σαριμ-παγλῆ ν' ἀνοίξω τ' ἀδερφοῦ μου,
μὴν εἶς' αἰτία θάνατον νὰ δώση τοῦ κορμιοῦ μου.

Θέσε σὺ Σουσανάκι μου καὶ σβύσε καὶ τὸν λύχνο,
μ' ἄλλοῦ τὸ λέει τὸ κούρταλο κι' ἄλλοῦ τὸ λέει ὁ χτύπος.

Μὰ μ' ὦρα πάλιν δυνατὰ γροικοῦνε καὶ χτυπῆσαν,
τὰ χέργρια ποῦ τὴν σφάζανε κι' ἀποῦ τὴν καταλοῦσαν.

Σηκώνεται κι' ανοίγει του με τήν πολλήν τρομάρα,
τήν τρίχα μόνον 'λείφτηκε νά τσ' ἦρθη λιγομάρα.
Καλῶς το τ' ἀδερφάκι μου ποῦ μοῦρθε κουρασμένο,
κι' ἀπό τὸ δρόμο τὸν πολὺ φαίνεται γροινιασμένο.
Στρώνει του τάβλα νά γευτῆ, μ' αὐτὸς κρασί δὲν θέλει,
μὲ τ' ἀγγιγιο τῆ συντηρᾶ καὶ δυνατὰ τῆ λέει.
Λώμπης θαρρεῖς μωρῆ ρωσποῦ, πῶς θὰ γελάσης μένα ;
ἴντα φουσκώνει ἐκεῖ δὴ εἰς τὴν κουρτίνα μέσα.
'Νειρεύγιστ' ἀδελφάκι μου γῆ κι' εἶσαι ζαλισμένος,
κι' ἀποῦ τῆ στράτα τὴν πολλήν εἶσαι ξανγριγιεμένος ;
Μὰ τὴν κουρτίνα σήκωσε καὶ δείχνει τῆ το κι' ὄλα,
κι' ἐγείνηκεν ἡ μούρη τση σὰν τῆ καρνάδα βιόλα,
σέρνει τὸ μαχαιράκι του ἀπ' ἀργυρὸ φουκάρι,
στὸν οὐρανὸν τὸ πέταξε κι' εἰς τὴν καρδίαν τῆ βέρει.
Παίρνει Σουσάνα κ' ἔκλεγε τῆ μάνας τση καὶ πάη,
βρίσκει τὴν πόρτα τση κλειστή κι' ἀρχίζει νά κτυπήη.
'Ανοίξε μάνα μ' ἀνοίξε ν' ἀκούσης τὸ χαμπέρι,
ποῦ τό 'φερε τ' ἀδέρφι μου ἀποῦ τ' ἀπάνω μέρη.
'Ανοίγη καὶ θωρεῖ τῆνε κατακιτριτισμένη,
πιᾶνει καλοζανοίγει τῆν θωρεῖ τῆν 'ματωμένη.
Σουσάνα μ' ὅποιος σ' ἔκανε σὲ τουτονὲ τὸ χάλι,
νὰ ἔχη τὴν κατάρρα μου, ὁθὲν ὀποῦ κι' ἂν πάη.
Παίρν' ἡ Σουσάνα τὸ στρατὶ καὶ στοῦ Κυροῦ τση πάει,
ἀποῦ τὴν χέρα τὴν ἀρπᾶ κι' εἰς τοῦ γιαιτροῦ τὴν πάει.
Γιατρέ μου γιάτρεψέ μου το κι' ἐμένα τὸ παιδί μου,
καὶ πάρε ὅσα βρίσκονται εἰς τὴν καταστασί μου.
Εἰς τοῦ θανάτου τῆ πληγαῖς βοτάνια δὲν χωροῦνε,
μ' οὐδὲ γιαιτροὶ γιάτρεύγουνε, μ' οὐδὲ ἀγιοὶ βοηθοῦνε.
Κι' ἀποῦ τὴν χέρα τὴν ἀρπᾶ στὸ σπῆτι του καὶ πάει,
στὴν στράτα τοῦ λιγώνεται σαίρνει φωνὴ μεγάλη.

Ἄποθαν' ἡ Σουσάνα μου τοῦ Κάστρου περιστέρι,
π' ἀγάπα τὸν Σαρῆμ-παγλῆ νὰ τὸν νὲ κάμη ταίρι.
Ὅντε τὴν ξεγκμοπίζανε κι' ἐβγάναν τὰ κομπιά τση,
ἡ γῆς κι' ὁ κόσμος ἔλαμπεν ἀποῦ τὴν ὀμορφιάν τση.
Καὶ πᾶν γιὰ νὰ τὴ θάψουνε σὲ μνήμα μαρμαρένιο,
κι' ἀκλούθα κι' ὁ Σαρῆμ-παγλῆς στὰ μαῦρα βουτημένος.
Κι' ὄντεν τὴν καταιδάζανε στοῦ μνήμά τση τὴν πόρτα,
Σαρῆμ-παγλῆς ἐφώνιαξε κι' ἐμάρανε τὰ χόρτα.
Μαζὺ μ' ἐκείνην τὴν φωνὴν σέρνει τὸ μπασαλόν του,
στὰ στήθια του τὸν νὲ βουτᾶ κι' ἐβγῆκεν ἡ ψυχὴ του.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ 1821

ὦ οὐρανὲ ἕψηλότατε! θάλασσα βαθεστάτη
καὶ σεῖς θεὲ νὰ στενάξετε στῶν Κρητικῶν τὰ πάθη.
Ἐσεῖς ποῦ τὰ κατέχετε καλύτερ' ἀπὸ μένα
παρακαλῶ τὴν Παναγιᾶ καὶ τὸν Θεὸν τὸν ἕνα.
Νὰ μπέψη νοῦ καὶ λοῖσμὸ μπλεῖο εἰς τὴν κεφαλὴν μου
ὄχι νὰ ἴστορηθοῦν καλὰ τὰ πάθη τῆς πατρὸς μου
Ἰὸ ποῦ νὰ πρωιοβάλ' ἀρχὴ ὁ νοῦς μου σαρσυντίζει
καὶ σὰν τὸ λάφι τοῦ βουνοῦ γύρου γύρου γυρίζει.
μαζὺ μὲ τὴν Μητέρα τση εἰς τὰ εἰκοσιένα,
ἡ Κρήτ' ἐπαναστάτησε κι' ἔχυσε πολὺ αἷμα.
Γιατὶ δὲν τὸ ὑπόφερε ν' ἀκούσῃ πῶς ἡ γι' ἄλλη
Ἑλλὰς ἐπαναστάτησε, τὸν Τοῦρκο νὰ ξεβγάλη.
κι' αὐτὴ νὰ μὲν' ἀνέγνωιαστη νὰ ἔχη ἔς τὴν κεφαλὴ τση,
τς' Ἀγάδες ποῦ καθημερινῶς ἐβγάναν τὴν ψυχὴν τση.

Ἄκουσете μωρὲ παιδιὰ τ' ἐκάναν οἱ γι' Ἀγάδες,
τῇ χώρῃς κάνουν ρεμπελιὸ καὶ σφάζουν τσ' ἀραγιάδες.
Ποῦ τσ' εἶχανε στὴν ἐγγαριὰ κι' ἐκάναν τῇ δουλιᾷς των,
κ' ὕστερα τσοὶ σκοτώνανε ἴκόβγαν τῇ κεφλαῖς των.
Μὲ δάκρυα κι' ἀναστεναγμοὺς ἐτούτην τὴν ἡμέραν,
θὰ κάτσω νὰ σᾶς διηγηθῶ τὰ ὅσα ὑποφέραν.
Πάνω στὰ ὄρη στὰ θουνὰ τσοὶ πρίνους ἀποκάτῳ,
ἐμεριξήμερώνουνταν κοντὰ κι' ὁ Θιῆς βουηθᾶ των.
Οὔλοι μεγάλοι καὶ μιτσοὶ στὰ ὄρη ἐγουρίζαν
κι' ἐμένανε εἰς τῇ σπηληαῖς κ' εἰς τῶν δεντρῶν τὴν ρίζαν.
Ἄλλοι δὲν εἶχανε ψωμὶ καὶ τρώγανε χορτάρια,
κι' ἄλλοι ἐξημερώνουνταν ποῦ κάτω στὰ πρινάρια.
Δὲν ἐλυποῦντο τὰ παιδιὰ κι' ἐκείνους ποῦ παθέναν,
μόνον πῶς τὰ κορμάκια των ἐλέγαν ἀγιασμένα.
Μ' ἀπῆς ἀρματωθήκανε κι' εὐρήκαν καὶ φυσέκια,
γιὰτὶ στὴν χώραν τῶν Σφακιῶν ἦρθαν μὲ τὰ τουφέκια.
Κι' ἐβάλαν τὰ μαχαίρικα των κι' ἐβάλαν τῇ μπιστόλαις,
ἐσφίζανε τὴν τὴν τουρκιὰ καὶ βίασαν τσοὶ εἰς τῇ χώρῃς.
Πιάνουν τσοὶ τούρκους γδύνουν τσοὶ καὶ κάνουν τσ' ἀραγιάδες,
πολλοὺς ἐκαταλύσανε κι' οὔλ' εἶσανε ἀγάδες.
Ὅλο μὲ τέθοιχα βίασανα κι' ὅλο μὲ τέθοιχους πόνους
πολέμα καὶ τὰ βίασταξε ὀχτώ νομίζῳ χρόνους.
Τότες ξεσπλαθωθήκανε Μωριᾶς κ' οἱ γι' ἄλλοι τόποι,
κ' ἡ γι' ἀνδρωμένη μας πατρὶς ἔμεινε τότε μόνη.
Ἄχι μὰ μὲ κατὰπιασαν παράπονα μεγάλα,
καὶ λόμπις δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς σὲ πῶ μπλεῖο ἄλλα.
Θεὲ μ:υλ τί' χουν τ' ἀμμάθια μου κι' ἀρχίζουν νὰ βουρκόνουν,
τὰ πόδια καὶ τὰ χέργια μου κι' ἀρχίζουν νὰ παγώνουν.
Ἴντα ἔχετε ματάκια μου κι' ἀρχίσετε νὰ κλαῖτε ;
μήπως γιὰ τὴν πατρίδα σας, θαρρεῖτε κι' ἀδικέστε ;

Πάψετε καὶ μὴν κλαῖτε μπλεῖο κ' εἰς τὸ Θεὸ θαρρεῖτε
στὴν Κρήτην συντηρήξετε ἐλευθεργιὰ θὰ βρῆτε.
Χαίρεστε σεῖς οἱ γ' ὕστεροι ποῦστε λευθερωμένοι
καὶ μᾶς ποῦ πρωταρχίσαμε μνημόσυνο νὰ γένη.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ 1841

Ἀκούσετε νὰ σᾶς σέ 'πῶ στὸ ἔτος στὰ σαράντα,
'ποῦ τὸν Μωργιὰ 'ξεκίνησε γεῖς τιμημένος ἄντρας.
Μιὰ ταχυὴ σηκόνεται φωνάζει εἰς τὸν Χάλη,
ἄδερφοκτέ, καὶ σύντεκνε, κι' ἀγαπητέ μου Χάλη.
'Ἐλα νὰ συμφωνήσωμεν οἱ δυὸ μιὰ συμφωνία
νὰ δώσωμ' εἰς τὸν τόπον μας κ' ἐμεῖς ἐλευθερία.
Καλὰ τὸ λὲς Χαιρέτη σὺ ὀγιά τὴ συμφωνία,
πρέπει νὰ τ' ἀναφέρωμεν ὅμως στὴ βασιλεία.
Καὶ πρέπει νὰ 'ρωτήζωμε τὸν ἀδερφὸ τὸ Δείχτη,
ἀποῦνε καὶ καλύτερος νὰ 'δοῦμε πῶς τὸ βρίσται.
Μὰ τότες ἀπεκρίθηκε ὁ Δείχτης καὶ τοῦ λέει,
πρέπει νὰ τὰ μιλήσωμε κι' ἄλλος μὴν τὸ κατέει.
Πέρνουν καὶ πᾶν στοῦ βασιλιὰ καὶ τονὲ χαιρετοῦνε
κι' ἀπῆτις ἐκαθίσανε ἀρχίζου νὰ μιλοῦνε.
'Ἐμεῖς συλλογιαστήκαμε Ἀρέντη βασιλέα,
κ' ἡ Κρήτη ἡ πατρίδα μας νὰ γίνῃ ἐλευθερά.
Κι' ἀνέ καὶ θέλῃς Βασιλιὰ κ' εἶναι μὲ τὴ βουλή σου,
νὰ πᾶ νὰ πολεμήσωμεν στὴν τύχη τὴν δική σου.
Μ' ἀνὲν καὶ τὴν ἐπάρωμεν τὴν Κρήτη τὴν καυμένη,
χαρὰ στὸ βασιλιὰ σου μὰ πλοῦσιθι θεὸ νὰ γένη.
Τὸ λόγον ὅπου μοῦ 'πετε Πρωτοκαπετανεοί,
μοῦ φαίνεται δὲν γίνεται κι' ὁ Μόσκοβης δὲν θέλει.

Τότες ἀπηλοήθηκε ὁ Χάλης μὲ τὸ Δείχτη,
μὰ κι' ἂν δὲν θέλῃς βασιλιὰ θὰ πᾶμε εἰς τὴν Κρήτη.
Καὶ τὸ γιὰ μιᾶς ὁ βασιλιᾶς κράζει τὴν Ἰσιδάδα,
τσοὶ πλειὰ σοφοὺς καὶ γνωστικούς ἀποῦ 'σαν στὴν Ἑλλάδα.
Αὐτοὶ συλλογιχαστήκανε τὴ Κρήτης γι' ἀφεντάδες,
νὰ πάρουν τὴν πατρίδα των ὁφέτος μὲ καυγάδες.
Τότες ἀπηλοήθηκε ὁ πάτερ Μισαήλης
κ' εἶπ' ἓνα λόγο μυστικὸ ποῦ τὸ δίκόν του χεῖλι.
Τὸ λόγο ποῦ περ βασιλιὰ ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τ' ἀξιῶση,
νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα μας νὰ τὴν ἐλευθερώσης.
Καὶ πάλι λὲ' ὁ βασιλεῖας εἰς τὸν Ἀντωνιάδη,
ἄς γείνη λογιώτατε ἀνὲ θωρῆς πῶς μοιάζει.
Τότες ἀπηλοήθηκε κι' ὁ γνωστικὸς Καλέργης
νὰ γίνη βασιλέα μου μ' Ἀντωνιάδης θέλει.
Μὰν μᾶμε στὴν πατρίδα μας καὶ κάμωμε καυγάδες,
πρέπει νὰ βαρκαρίσωμεν ἄρματα χιλιάδες.

Η ΚΡΗΤΗ ΜΕΝΕΙ ΥΠΟ ΤΟΝ ΖΥΓΟΝ

Στὰ χίλια ὀκτακόσια εἰκοσιοχτῶ μιὰν Τρίτη,
ἀκούσετε πῶς ἔμεινε εἰς τὸν ζυγὸν ἡ Κρήτη.
Συναζονται οἱ βασιλεῖς καὶ πᾶνε στὸ Παρίσι,
νὰ κάμουνε συμβούλιον τί θεὸ νὰ γένη ἡ Κρήτη.
Μ' ἀπῆς ἐσυναχτήκανε καὶ κάνουν τὸ κοινοῦλτο,
οὔλοι ἐδιχονήσανε καὶ πέρνει τὴν ὁ Τοῦρκος.
'Ανθρώπους τότε μπέμφανε καὶ βγαίνουν τὴν Καλύβαις,
καὶ λένε πῶς τὴν πήρανε τὴν Κρήτ' οἱ Μισυρλίδες.
Φωνιάζουνε οἱ Χρισθιανοὶ Ἀφέντες κουμαντάντες,

ἐβγάστ' ἀπάνω στὰ βουνὰ νὰ κάτσετε τὴ στράταις.
Νὰ 'δῆτ' ἀπάνω στὰ πουλιὰ ὅσα ψηλὰ πετοῦσι,
'ς τὰ ντόδια των, τῶν Χριστιανῶν τὰ κόκκαλα βαστοῦσι.
"Ὅσοι καταλυθήκανε στὰ ὄρη κ' εἰς τὰ δάση,
ποῦς εἶναι ποῦ θὰ σᾶς τσοῖ πῆ καὶ θὰ τσοῖ λογαριάση;
'Ακούσετε νὰ σᾶς εἰπῶ τὰ πάθη τὰ δικά μας,
σὰ σκλάβους τὰ πουλήσανε οἱ Τούρκοι τὰ παιδιὰ μας.
Καὶ ὅσοι ἀπομείναμε εἰς τὰ βουνὰ γλακοῦμε.
ξυπόλυτοι κι' ὀλόγδυμοι γιὰ νὰ 'λευθερωθοῦμε.
Καὶ πάντα ἐθαρούσαμε πῶς θὰ μᾶς βοηθοῦνε,
οἱ Φράγγοι ποῦ 'ναι Χριστιανοὶ γιὰ νὰ 'λευθερωθοῦμε.
Καὶ τῶρ' ἀπογράψανε οὔλοι εἰς τὴν συνθήκη,
πῶς νὰ 'ναι πάλιν ἀραγιάς τοῦ Μισιργιζοῦ ἢ Κρήτη.
Φύγετε! Φύγετ' ἄστε μας! μὰ 'μεῖς θὲ νὰ σκεφτοῦμε,
γ' ἢ οὔλοι θ' ἀποθάνωμε γ' ἢ θὰ 'λευθερωθοῦμε.
Θέ μου! κι' ἐσὺ πῶς τὸ βαστάς; εἰς τὴν σλαβιαν ἀκόμη
οὔλοι 'λευτερωθήκανε κ' ἡ Κρήτη νὰ 'ναι μόνη.
Μὰ πάλ' ὀρπίδες ἔχομεν μὰ κ' ἡ Γραφή τὸ λέει,
ὅποι' ἀγαπᾷ ὁ Κύριος ἐκεῖνο καὶ παιδεύγει.

Ο ΓΥΙΟΣ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ

Χήρας ὑγιὸς ἐγεύγεντο σὲ μιὰ μηλι' ἀπὸ κάτω,
χρυσὸ 'τον τὸ πηροῦνιν του κι' ὀλαργυρὸ τὸ πιάτο,
Κ' ἡ κόρ' ἀποῦ τονὲ κερνᾷ ἀσημοκουκλωμένη,
κ' ἡ μάνα του ἐτοτεσᾶς φτάνει ξαναγριζεμένη.
Γεύγισαι, γυιέ μου, γεύγισαι, κ' οἱ Φράγγοι ν' ἐπλακῶσαν,
εἶναι χιλιᾶδες τὰ σκυλιὰ μιλοῦνε κι' ἄλλη γλῶσσα.
Πρόβαλε μάνα μου νὰ ὄῃς πόσαις χιλιᾶδες εἶναι

κι' ἂν εἶναι μπλεῖο ἐπὰ κοντὰ γι' ἀκόμης εἶν' ἀλάργο.
Μ' ἂν εἶναι ὄρῳ νὰ χαίρωμαι κι' ἂν εἶναι τρεῖς νὰ πίνω,
κι' ἂν εἶναι περισσότεροι τὸν μαῦρο νὰ σελώνω.

Ἐβγῆκα γυιέ μου κ' εἶδα τσοι καὶ μετρημὸ δὲν ἔχουν
ἄλλοι ἐφτάζαν 'πᾶ κοντὰ καὶ μένουν κι' ἄλλ' ὀπίσω.

Σελώσετε τὸ μαῦρό μου τ' ἀνεμοποδαράτο,
καὶ ὄς μου μάννα τὸ σπαθὶ τ' ἀγιοκωνσταντινάτο.

Μαῦρέ μου γοργογόνατε ἀνεμοποδαράτε,
ποῦχεις τὴν κεφαλὴν 'ψηλὰ κοντὰ τὰ γόνατά σου.

Πολλαῖς φορὲς μ' ἐγλύτωσης κι' ἀπὸ πολλαῖς φουρτύνες,
κι' ἂν μὲ γλυτώσης μαῦρέ μου ποῦ τούτην τὴν φουρτύνα.

Τὰ τέσσερά σου πέταλα χρουσᾶ θὰ σοῦ τὰ κάμω,
τὰ δαχτυλιδιχ τοῦ Πισσᾶ μπρόκες θὰ σοῦ περασω.

Τὸ ἔμπα χίλιους 'σκότωσε στὸ ἔβγα ὄρῳ χιλιάδες,
κ' εἰς τ' ἄλλο στριφογύρισμα δὲν ἤῤηκε νὰ κόψη.

κι' ὁ οὐρανὸς ἐσειστήκε ἢ θάλασσα 'θολώθη.

Κι' ἄγγελος ἀπὸ τσ' οὐρανοὺς σέρνει φωνὴ μεγάλη,
Σώνει σε πλεῖο χήρας ὑγιεὶ τὸν κόσμον μὴ σκοτώνης.

— * —

ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

Ἄπάν' ἀπάνω στὰ κλαδιὰ ἀπάνω στὰ λουλούδια,
πουλάκι ὁμορφοκηλαῖδεῖ τῶν Ἀρχηγῶν τραγούδια.

Μὲ γλύκ' ὁμορφοκηλαῖδεῖ καὶ λέει ἀγάλι' ἀγάλι,
ἄμε καὶ μένε Κόρακα καὶ σὺ Χατζῆ Μιχάλη.

Ποῦ τὴν μιὰν ἄρχαν εἶν' ὁ γεῖς κι' ἄλλος ἀποῦ τὴν ἄλλη,
τσῆ Κρήτης, μὰ ὡσὰν ἐσαῶς δὲν ἐβρεθῆκαν ἄλλοι.

Μὰ γιὰ τὸ ἀντριάϊς σας ἔπαινον δὲν λέω τὸ καυμένο,
γιατ' εἶν' ἡ γλῶσσά μ' ἄρρωστη κι' ὀπίσω ἀπομένω.

Ἦρω Κριάρη, Σήφακα, Σκαλιῶη καὶ Κορκιῶη,
τῆ Κρήτης εἶστε τὰ θεριὰ τ' ἑλληνισμοῦ στολιῶη.

Μαθιῶη, καὶ γέρω Γογονῆ καὶ γέρω Κώστα ἰόμη,
Μπασιά καὶ γέρω Μαλινῶη ποῦ δὲ σᾶς πᾶνουν φόβοι.

Μάντακα, ἀθάνατη γεννιά, καὶ σὺ Ἀνδρουλακάκη,
σὰν ἀετοὶ τῆ ἑλευθερίας σὲ ροιζημιὸ χαράκι.

Ἔσεῖς τὴν πολεμήσετε τὴν βάρβαρη Τουρκία,
κι' ἐθυσιαστήκετε γιὰ τὴν ἑλευθερία.

Ποιὸς ἠμπορεῖ νὰ τ' ἀρνηθῆ; πῶς εἶστε σεῖς αἴτια,
κ' εἶδεν ἡ Κρήτη σήμερον τούτην τὴν ἑλευθερία;

Ἔσεῖς μὲ τσοὶ στραθιώταις σας κι' ἔτοῦτοι παρακάτω,
ἐκάμετε τὸν τύραννον κι' ἐγένηκ' ἄνω κάτω,

καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἀρχηγοὶ ὅπου ἴσαστε στὴν Κρήτη.
Ἔσεῖς τὸν ἐξεβγάλετε τὸν Βασιλεῖαν Χαμίτη.

Ἔσεῖς ἐπολεμήσετε μὲ οὐλὴν τὴν ἀνδρείαν,
τὰ ἔχη σας ἐχάσετε γιὰ τὴν ἑλευθερίαν.

Ἄχι παπᾶ Μαρουλιανῶη μὲ τὴν πολλὴν τιμὴ σου,
εἶς' ἀρχηγὸς τῆ πίστις σου εἶσαι καὶ τῆ πατρίς σου.

Ἔσεῖς ποῦ μὲ πολὺ θυμὸ πάντοτε πολεμᾶτε
μὲ τὸ ἀντρωμένους Κρητικοὺς τύραννον δὲν φοβᾶστε.

Ἔσᾶς ἡ Κρήτη συντηρᾶ χαιρέται καὶ φωνιάζει
καὶ τὸν ἐχθρόν τσ' ἀπὸ μακρὰν τὸν κάνει καὶ τρομάζει.

Σεῖς εἶστε οἱ Θεμιστοκλεῖς καὶ σεῖς οἱ Μιλτιάδαί
τῶν ἀντρωμένων Κρητικῶν, ὡς οὗτοι ἦσαν πάλαι.

ΤΩΝ ΚΙΣΣΑΜΙΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Οί Χριστιανοί μαζόνονται στην Κίσσαμον νὰ πᾶνε,
γιὰ νὰ τὴν νὲ μπασιήσουνε νὰ βροῦν ψωμί νὰ φᾶνε.
Κι' ὀμπρὸς κινοῦν οἱ Σφακιανοί κι' ἀπόης Ρεθεμνιώταις
κ' ἔρχοντ' εἰς τὰ Χανιώτικα καὶ βρίστουν τσοὶ Λακλιώταις.
Στὸ Πλατανιὰ μονομεργιοῦν νὰ κάμουν τὰ κουμάντα
ἴντα λογιῶς νὰ πράξουνε σ' τῆ Κίσσαμος τὴν μπάντα.
Κι' ὁ Σήφακας τῶν ἤλεγε δυὸ πάρτες νὰ γενοῦμε
νὰ συνοριζωμέστανε κ' ἔτσά θά τσοὶ νικοῦμε.
Καλὰ τὸ λέ' ὁ Σήφακας κ' εἶναι καλὴ κουμάντα
κ' ἴῶτα τσηδὰ νὰ πράζωμεν τῆ Κίσσαμος τὴν μπάντα.
Καὶ 'σὰν ἐσυμφωνήσανε μπιρτένι ξεκινουσι
τρεχουν ὀθὲν τὴ Κίσσαμον καὶ 'σὰν πουλιὰ πετοῦσι.
Καὶ ὄντεν ἐπερνούσανε στὸ Μάλεμε στὸ Χάνι
μιὰ πέροδικα ἐπέταξε κι' ὁ Σήφακας τὴν πιάνει.
'Στὸν Ταυρωνίτην φτάνουνε στένουν τὰ μπαϊράκια
κ' οἱ Τοῦρκοι ὥστε νὰ τὰ ἰδοῦν ἐπίνανε φαρμάκια.
Κι' ὁ Μπίμπασης τῶν ἤλεγε μὴν εἶστε 'σὰν καντίνες
μ' αὐτ' ἤρθανε νὰ πάρουνε βούγια καὶ προβατίνες
Ξαναγεμίζουν τ' ἄρματα γλήγωρα ξεκινουνε,
'σὰν τὰ πουλιὰ πετάξανε τὸν ποταμὸν περνοῦνε.
Στὴν Δέμπλα πρωτοφτάνουνε ποῦνε καμπόσοι Τοῦρκοι,
καὶ βάνουν τῶν σπιθιῶν φωθιαῖς κι' ἀμέσως τσοὶ μπλαντοῦσι.
Πᾶνε κ' εἰς τὰ Γριμπιλιανὰ πολιορκίζουν ἄλλους
τοῦ πύργου βάνουνε φωθιὰ καὶ καῖν' τσοὶ 'σὰν τσ' ἀρκάλους.
Στὰ Περβολάκια φτάξανε 300 'ς ἓνα πύργο
καὶ τσοὶ πολιορκήσανε καὶ τσ' ἐπίασεν ὁ ρίγος.
Καὶ γεῖς Ρωμηὸς ἦτον ἐκεῖ Πλατσάκης τ' ὄνομα του,
ἄλλος χιανεῖς δὲν ἦτονε εἰς τὴν καρδιὰ καλλιὰ του.

Κι' ἄρχιζε κι' ἐχοράτευγε κι' ἀρχίνιζε κι' ἐγάλα
καὶ σὰν πουλάκ' ἐπέταξε κ' ἐπιασε τὰ θεμέλια
καὶ μιὰ σκαλίδα τοῦ πετοῦν κ' ἔσκαφτε τὰ θεμέλια
μπαροῦτι μου πετάξετε γλήγορα 2 βαρέλια
καὶ πυροφύτιλλό 'βαλε κι' ἀρποῦνε τὰ βαρέλια
ὅσοι κι' ἂν εἶναι καίγονται γέροντες καὶ κοπέλια.

Κινουῦν κι' ἀποῦ τσῆ Βουκολιές σὰν 600 τοῦρκοι
στο Μούλετε νὰ κατεβοῦν γιὰ νὰ τσοὶ ἀπαντοῦσι.

Κι' ὁ Σήφακας τῶν ἤλεγε νὰ κάμουμε γιουρούσι
μπαίνου καὶ τσοὶ ζυγῶνανε 'σὰν τὰ πουλιά πετοῦσι.

Μπαίνου καὶ τσοὶ ζυγῶνανε καὶ παίρνου ἴσια μέσα
τσῆ Βουκολιές τσῆ πήγανε κλειοῦν τσοὶ τσοὶ πύργους μέσα.

Κι' ὁ Σήφακας ἐφώνιαζε μὲ τὸ Σαριδαντώνη
σιμὰ μωρὲ νὰ πιάσωμεν τοῦ πύργου τὸ καντῶνι.

Κ' οἱ Τοῦρκοι τῶν ἐλέγανε ἀμέστε στῆ δουλειὰ σας
ὄζα καὶ βούγρια πάρετε νὰ φᾶνε τὰ παιδιὰ σας
δὲν ἤρθαμε νὰ πάρωμε βούγρια καὶ προβατίνες
μέσα θὰ σᾶς σὲ κλείσωμεν μαζῆ μὲ τσῆ καντίνες.

Δὲν ἤρθαμε νὰ πάρωμε βούγρια καὶ προβατίνες
μέσα θὰ σᾶς σὲ κάψωμεν καὶ σᾶς καὶ τσῆ καντίνες.

Μαντατοφόρο μπέψανε κ' εἰς τοῦ Καούρη πᾶει
βρίσται τονε καὶ κάθιζε εἰς τὸ τεψὶ νὰ φᾶη.

Γράμματα μπῆη σοῦ βαστῶ γιὰ δέ τα πρὶν νὰ φᾶης
γιατὶ σοῦ γράφου βιαστικὰ στῆν Κίσσαμον νὰ πᾶης.

Ρωμηοὶ 'ρθανε στῆν Κίσσαμον πολλοὶ 'ναι μαζωμένοι
καὶ ἡ τουρκιὰ τσῆ Κίσσαμος νὰ παντιρτίσῃ θέλει.

Κι' ὡς τ' ἄκουσ' ὁ Καούρ' ἀγᾶς πολὺ τοῦ βροφάνει
300 ἐξεδιάλεξε στῆ Κίσσαμον νὰ πᾶη.

300 ἐξεδιάλεξε ὁμορφα παλλικάργρια

καὶ δυνατοὺς καὶ γλήγορους ὡσὰν θεργιὰ μεγάλα.

Κι' οὐληνυχτίς ἐτρέχανε καθὼς ροδίζ' ἡμέρα
 μὲ τσοὶ Λακιδῶταις βρίσονται λέν τονε καλ' ἡμέρα.
 Καλῶς τον τὸν Καοὺρ ἀγᾶ ποῦ λέει καὶ καυχᾶται
 οὔλοι τσῆ Κρήτης οἱ Ρωμηοὶ νᾶρθουνε δὲν φοβᾶται.
 Γιουρούσι τῶν ἐκάμανε πᾶν τσοὶ στὰ Περβολάκια
 καὶ τσοὶ στηλομαχιᾶζουνε εἰς τὰ παλαιοκαστράκια
 Καὶ ξεπορτοῦν ἀπὸ 'κεῖ δᾶ καὶ πέρνουν ἴσια 'πάνω
 μπαίνουν καὶ τσοὶ ζυγώνανε δὲν φτάν' ὁ γεῖς τὸν ἄλλο.
 Στὴν Κάντανο ἐφτάζανε 'δρωμένοι 'κουρασμένοι
 καὶ οὔλοι τσοὶ ἀναρωτούσανε γιάντα 'νε μανισμένοι.
 Ρωμηοὶ μᾶς ἐζυγώνανε καὶ 'σάν πουλιὰ πετοῦνε,
 κ' ἴδια 'πα δᾶ στὴν Κάντανο θὰ ν' ἔρθουνε νὰ μποῦνε.

ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΚΑΡΑΒΙ

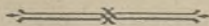
"Ἐνα καράβι Κρητικὸ στὴ Μπροῦσαν ἀραμμένο
 μουδὲ πολὰ μικρὸ 'τονε, μουδὲ πολλὰ μεγάλο,
 ἐξῆντα δυὸ πηχῶν 'τανε κ' εἶχε καὶ χίλιους ναύταις.
 "Ομορφον νεῖδὸν ἐκλέψανε ἀπόψ' ἀποῦ τὴν βάρδια,
 μάνα δὲν εἶχε νὰ τὸν κλαί' κύρι νὰ τὸν λυπᾶται,
 μουδ' ἀδερφὸ μουδ' ἀδερφή νὰ τὸν ψυχοπονᾶται,
 παρὰ μὲν ἀγαπητικιᾶν κι' ἐκεῖνη τὸν 'σπλαχνᾶτον.
 Βάνει φλουργιὰ στὴν τσέπην τση, τσικίγια στὴν ποδῖάν τση
 καὶ πέρνει καὶ τσῆ βάγιας τση τὴν ἄμμο ἄμμο πάει.
 καὶ τὸ καράβ' ἀρμένιζε ἀνάμεσα πελάγους.
 Βγάνει τὸ μαντιλάκιν τση σενιᾶλον καὶ τοῦ κάνει,
 καὶ τὸ καράβι τὴν θωρεῖ στὸ γυρογιᾶλ' ἀράσσει.
 — "Ομορφο νεῖδὸν ἐκλέψετε ἀπόψ' ἀποῦ τὴν βάρδια

κι' ἂν θέτε δόστε μού τοιε νὰ σᾶς τὸν νὲ πλερώσω,
ἐφτὰ φοραῖς τοῦ βάρους του φλουριᾶ νὰ σᾶς σὲ δώσω.
κι' ἂν δὲν μὲ 'φτάζουν τὰ βαστῶ πουλῶ καὶ τὰ μετόχια
ὅπου μού τ' ἀποκόψανε χίλιες χιλιάδες γρόσα.
Κι' ὁ νιὸς ἀπηλοήθηκε μέσα πού τὸ καράβι.
εὐχαριστῶ σ' ἀγάπη μου καὶ φῶς τῶν ἀμμαθιῶν μου.

Ο ΤΟΥΡΝΑΤΖΗΣ

Νᾶθε βουλήσ' ἡ Κυριακὴ καὶ νὰ ραῖση Τρίτη,
ὄντεν ἐξεβαρκάρεντο ὁ Τουρνατζῆς στὴν Κρήτη.
'Οντεν ἐξεβαρκάρεντο τὴ Σούδας τὸ λιμάνι,
ἓνας Κεραμιανὸς παπᾶς τοῦδῶκε ἀρτζιχάλι.
'Πέ μου παπᾶ τὸ δίκιό σου κι' ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ κάμω,
μ' ἀνέ μου λείεις ψώματα ἐσένα θὰ κρεμάσω.
Μὰ τὰ χρουσᾶ μου γράμματα μὰ τὴ χρουσαῖς ἡμέραις,
καὶ δὲν τσ' ὀρίζ' Ἀφέντη μου, τὴ τρεῖς μου θυγατέρας.
'Απητις καὶ κατάκατσε κι' ἔμαθε τὰ νταπιέθια,
γράφει γραφάδες κι' ἔμπεμπε σ' οὔλα τὰ βιλαέθια.
Γράφει γραφάδες κι' ἔμπεμψε τῶν χρησιμῶν ἀγάδων,
ἐλάστε εἰς τὰ πόδια μου πρᾶμμα δὲν σᾶς σὲ κάνω
Καθίζε, γράφει ἄλλη μὰ τοῦ Μοσκοτσελεπάκι,
μὲ τὸν πολὺν χαιρετισμὸν μὲ τ' ἀκριθὸ κανάκι.
Καὶ ὄντεν τὴν ἐδιάβαζεν ἐγέλασε λιγάκι,
τὸ καντινάκι τὸν θωρεῖ π' ὄργιο παραθυράκι.
Γιὰ 'πέ μου δὰ Μεμέντ' ἀγᾶ τοῦτ' ἡ γραφ' ἴντα γράφει ;
παράδες θέλ' ὁ Τουρνατζῆς μ' ὄξω κι' ἐσὺ νὰ πάης ;
Μετρᾶ τσικίγια ἐκατὸ βάνει τα στὸ κεμέρι,
τὸ μαῦρον του τοῦ φέρανε κι' εὐθύς καθαλικεύγει.
'Ποχαιρετᾶ τὴ δούλες του μαζῆ καὶ τὰ παιδιᾶ του,

καὶ μὲ τὴν παραπόνεσι φιλεῖ καὶ τὴν κεράν του.
Κι' ὄντεν ἐκαβαλίκευγε ἔσπασε τὸ κολάνι,
τὸ μούτσουνό τση γέλασε μὰ δὲν τῆ καλοφάνει.
Τρεῖς πασσαλίδες στέκουνε στοῦ Κάστρου τὸ μεντένι
τῆ Στειάς ὁ Μεμέντ ἀγάς πούναι καὶ δὲν προβαίνει ;
Καθὼς τὸν λόγον κι' ἤλεγαν νᾶσουντον καὶ προβαίνει
μὲ σεῖσμα καὶ μὲ λίγισμα τὸ ξένο κατεβαίνει.
'Εθάρρεψ' ὁ Μεμέντ ἀγάς πῶς εἶναι σὰν καὶ πρῶτα,
κι' ἐπῆγε καὶ τζαντίρωσε ὄζω ἀποῦ τῆ πόρτα.
Κι' ὁ Τουρνατζῆς τὸν ἐρωτᾷ 'πὸ ποῦ 'σαι παλληκάρι,
ἐγὼ 'μαι ὁ Μεμέντ ἀγάς ὁ καστροπολεμάρχης.
Πάλι τὸν ἐξαναρωτᾷ 'πὸ ποῦ σαι σὺ γεζίτη,
ἐγὼ 'μαι ὁ Μεμέντ ἀγάς ὁ ξακουστός στῆ Κρήτη,
Γιὰ ψήσετεέ του 'ναν καφὲ μὴν εἶναι κουρασμένος,
καλὰ τὸν ἐξανίξετε μὴν εἶναι κουρασμένος.
'Ο γεῖς τοῦ ψήνει τὸν καθὲ κι' ἄλλος τοῦ τὸν νὲ πάει,
κι' ἄλλος ἐδάστα τὸ σκοινὶ καὶ σερταρὰ τοῦ βάνει.
'Ο Τουρνατζῆς ἐπρόβαλε ἀπὸ τὸ παραθύρι,
ἀκόμη δὲν τὸ σβύσετε τῆ Στειάς τὸ καντῆλι ;
Γιᾶσας μωρὲ γερὰ γερὰ συμμαζωχτήτ' ἀσκέρι.
κι' ὄζω στὰ πορολείθαδα θὰ νᾶχωμαι σιφέρι.

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΩΝ ΚΡΗΤΩΝ ΕΠΙ ΜΑΧΜΟΥΤ ΠΑΣΑ (1891—1892)

'Αρφουκαστήτε νὰ σᾶς πῶ ἓνα μεγάλο θάμμα,
πρᾶμμα 'ποῦ γεῖνη στὸν ντουνηὰ κι' ὅπ' ἄλλοι δὲν τὸ 'κάμαν.
Μὰ Κυριακὴ ξημέρωμα κι' ἓνα Σαββάτο βράδυ,
τοῦ Δικητῆ ἐκάμανε τὴν κεφαλὴν σημάδι.

Τσὴ τρεῖς ἢ γι' ὥρα ἦτονε ποῦ τοῦρθε τὸ μάντάτο,
πῶς ἦταν τελεγράφημα τοῦ διοικητῆ μπεμπάτο.

Κι' ἀπάνω τσὴ τρεῖς ἤμισυ τοῦ ἦρθεν ἄλλον ἓνα,
τοῦ κτύπησε στὴν κεφαλὴν κι' ἔστρεψε ἴσια πέρα.

Κι' ἀπήτις ἐσηκώθηκε κι' εἶδε τὸν λάθωμά του,
ἀμέσως ἐπαραίτησε τὸ τελεγράφημά του.

Καὶ παρευθὺς ἐδιτάζεε καὶ τὴν Χαλέπα ζώνει,
γέροντας ἑκατὸ χρονῶν διατάσσει καὶ μαζώνει.

Μαζώνει νειοὺς μαζώνει νειαῖς μαζώνει παλληκάρια
κ' εἰς τὴν φλακὴ τῶν ἔβαλε σίδηρα 'ς τὰ ποδάρια

Πέρνει τουφέκια σασεπούς, τσιφτέδες καὶ σουλτάτους
κ' ἐπῆγε τσοὶ στὸ ντοπανὰ καὶ κρέμουντ' ἄνω κάτω.

Τὸ Ρεθεμνος καὶ τὰ Σφακιὰ, Κάστρο καὶ Κυδωνία,
Σέλινο κι' Ἀποκόρωνας κάνουνε συμφωνία.

Ἄναφορὰ ἐκάμανε τοῦ Διοικητῆ τὴν στέλνουν
ὅτι δὲν τονέ θέλουνε καὶ Χριστιανὸν γυρεύουν.

Καὶ τσοὶ προζένους μπέμπουνε νὰ πᾶνε νὰ τοῦ ποῦνε
κ' ἐκεῖνος τοὺς ἐξύθρισε κι' εἶπέν των νὰ χαθοῦνε.

Μὰ ὕστερ' ἢ γι' ἀναφορὰ τοῦ ἦλθε στὸ κεφάλι
καὶ 'λίγ' ὀλίγο ἔλειψε ὁ Χάρος νὰ τὸν πάρη.

Τοῦ Κουμαντάρη φώνηξε δούδει του τὰ χαρτῆν του
καὶ τοῦ διπλοπαράγγεγε νὰ κάνη τὸν ταβάν του.

Μετὰ χαρῆς, ἀφέντη μου, θὰ κάνω τὸν ταβᾶ σου

Καὶ 'ς τὸ μινουτ' ἐδιτάζεε καὶ τσοὶ μπισταγκωνίζε,
καὶ μηλιγγίταις δυνατοὺς πολλὰ τοὺς βασανίζε.

Ψωμί δὲν τῶν ἐδοῦδανε μουδὲ νερὸ νὰ πιοῦνε
πολλὰ ἀπορπιστήκανε πῶς θὰ θανατωθοῦνε.

Ἔνας καλὸς ντελικανῆς κ' εἶναι καὶ πενεμμένος.

Ἡλίας ὀνομάζεται περίσσια ζακουσμένος.

Ὁ παραδευτερότερος, Γιάννης ὁ Παπαδάκης,

κι' ὁ παρατρίτος ἦτονε ὁ Γιάννης Γαλανάκης.
 Τὴν νύχτα τὰ μεσάνυχτα τσοὶ φώνιαζ' ὁ πορθιέρης,
 πῶς θὰ τοὺς ἐξετάσουνε κι' ἀνακριτῆς τσοὶ θέλει.
 Κ' ἐκεῖνοι φοβηθήκανε πῶς θενὰ τσοὶ κρέμάσουν
 ἐμπρὸς ἐγιουροντίζανε καλλιὰ ἔχουν νὰ τσοὶ σφάζουν.
 Κι' «ὄσοι πιστοὶ» ἐπέσανε ἄνω καὶ τῶν χτυποῦνε
 καὶ ἀλυσίδες δυναταῖς ἔς τὰ χέργια των κρεμνοῦνε.
 Κι' ὅμως ἀμέσως ἔτυχ' ἓνας πεπαιδευμένος
 κ' ἔβγαλε ἀπὸ τὴν φυλακὴν πολλοὺς φυλακισμένους.
 Τὸ ἔφαξε τὸ κεφάλι των αὐτοὶ ὅπου τὸ ἄμαν
 καλὰ φτερὰ ἐκάμανε κ' ἦτονε μέγα πρᾶμμα.
 Αὐτοὶ φτερὰ ἐκάμανε καὶ τὰ βουνα πατοῦνε
 καὶ ὅμως τσοὶ προδῶκανε ἔς τὴ βάρκα τσοὶ θωροῦνε.
 Μιὰ Κυριακὴ ξημέρωμα εἰς τσ' ἔντεκα τσὴ νύχτας,
 εἰς τ' Ἀκρωτήρι στὸ Σταυρὸ ἐκειδὰ προδοθήκανε.
 Ζμαῆλ παμπόρι τσὴ πῆσε στὴ Τούζλαν τσοὶ πηγαίνει
 κι' ἀπὸ τὴν Τούζλα στὰ Χανιά ἀνακριτῆς τσοὶ πέρνει.
 Ἄνακριτῆς ἐδιάταξε βάνει τσοὶ ἔς τὴ μπουλίτσα
 τῶν карабиῶν τὰ σίδερα στὰ πόδια των τυλίξαν.
 Μέσ' τσὴ μπουλίτσα τσὴ βάλαν ἀπῆτις τσ' ἀνακρίναν
 κι' εἰς τὴν φλακὴν τσοὶ βάλανε κ' ἔχουν μεγάλη πρίκαν.
 Κ' ἡ πίκρα ἦτονε πολλὴ πῶς θὰ θανατωθοῦνε
 τὰ θάρρη των ἔχουν στὸν Θεὸν πῶς θὰ λευθερωθοῦνε.
 Τὰ ὅσα τῶν ἐκάμανε εἶναι μεγάλο πρᾶμμα,
 μοῦδ' οἱ γι' Ὁθραῖοι τοῦ Χριστοῦ ἐτόσα ὄεν τοῦ κάμαν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

"Υστερ' ἀπὸ ἀνταραχῆ καὶ καταχνιᾶ μεγάλη,
καὶ χιόνια καὶ δρυμιᾶ νερὰ ὁ ἥλιος βγαίνει πάλι.

"Ἔτσα κ' ἡ Κρήτη ἡ γι' ἄμοιρη πολλά ἔχει παθομένα,
καὶ τυραννίαις τρομεραῖς ἔχει ὑποφερμένα.

Στὰ 70 πρὸ Χριστοῦ Ρωμαῖοι τὴν κουρσεύουν,
τὸν Μέτελλο κυβερνητὴν στὴν Κρήτην ἀποστέλλουν.

Μετὰ Χριστὸν ἐδόθηκεν εἰς ἓνα Κωνσταντῖνον,
κ' εἰς τὰ ἑχτακόσια εἴκοσι τὴν πέρνει Σαρακῆνος.

Μ' αὐτὸς πρωτοθεμέλιωσεν τὴν πόλιν εἰς τὸ Κάστρο,
ὑστερα τὴν ἐσκάλωσε γ' εἰς βασιλιᾶς Ρωμάνος.

Σ' τσοὶ Χριστιανοὺς πάλι αὐτὸς ὑστερα τὴν δωρίζει,
σὲ ἄλιγους χρόνους ὑστερα Βαλδοῦίνος τὴν πέρνει.

Κι' αὐτὸς πάλι χαρίζει τὴν εἰς ἓνα Βονιφάτιν,
κι' ἐκεῖνος πάλι τὴν πουλεῖ γιὰ ψύχαλο χρουσάφι.

Οἱ Βενετοὶ τὴν πέρνουνε φόρον πολὺν τσὴ θέτουν,
κι' ἀπὸ τ' αὐγὰ καὶ τ' ἄχερα χαράτσι τῆς σὲ πέρνουν.

Οἱ Κρητικοὶ ἀμάθητοι τσοὶ φόρους τσοὶ μεγάλους,
δέκα πολέμους κάνουνε κι' ὑστερα πέντε ἄλλους.

Στὰ χίλια ὀχτακόσια εἰς τὰ σαράντα πέντε,
ὁ Μουσταφᾶς ὁ δεῦτερος ἐδιτάξε νὰ πλένε.

Καράβια πολυάριθμα μὲ τὸν Ἀχμέτ Κιουπρόγλου,
νὰ πάρουνε τῶν Βενετῶν τὴν Κρήτην ὅλως διόλου.

Χρόνους εἴκοσι τέσσερεις ἐκάνανε πολέμους,
χιλιάδες διακόσιους εἴχανε σκοτωμένους.

Μὰ ὑστερα ἐδιώξανε τσοὶ Βενετοὺς ἀπ' ὅλα,

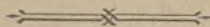
κι' ἀποῦ τοῦ Κάστρου τὴν μεριὰ κι' ἀποῦ τὴ Σπιναλόγγα.
Κι' ἀπῆτις ἐκουρσεύτηκε ἡ Κρήτη ποῦ τὸν Τοῦρκον,
ἐτότες 'γείν' ὁ πόλεμος ὁ τῶν Ξεκουκουλών των.
Στὰ χίλια ὀχτακόσια εἰς τὰ εἰκοσιένα,
ἡ γῆς καταπλημμύρησε ποῦ τῶν Κρητῶν τὸ αἷμα.
Οὔλοι ἐλευθερώθησαν κι' ἡ Κρήτη ἀπομένει,
πάλι στὸν Τουρκικὸν ζυγὸν ἡ ἔρημη ζεμμένη.
Στὰ χίλια ὀχτακόσια εἰς τὰ τριάντα ἕνα.
'ς τοῦ Μισιργιῶ τοῦ δῶκανε τὸν ἀντιβασιλέα.
Πάλι ἐπαναστάτησε Μεχμέτ ἀλῆ δὲν θέλει,
μὰ 'κεῖνος μπέμπει Κόκκινους τὴν κάνει ὅ,τι θέλει.
Βγαίνει τὴ Κρήτης τὰ βουνὰ ὄγιά νὰ πολεμήσουν,
τὴ Κρητικούς νὰ σφάζουνε κι' ἕνα νὰ μὴν ἀφήσουν.
Δέκα χιλιάδες ἦσανε κοκκινοφορεμένοι,
κι' ἀντὶ νὰ φᾶν' τσοὶ Χριστιανούς χαθῆκαν οἱ καϋμένοι.
Στὰ χίλια ὀχτακόσια ἕνα καὶ εἰς τὰ σαράντα,
Σουλτὰν Μετζζήτης 'πῆρεν τὴν Κρήτην μὲ τὰ πάντα,
Πέντε πολέμους ὕστερα ἡ Κρήτη ἡ καϋμένη,
ἔκαμε καὶ ἡ γ' ὕστερη ἦταν τοῦ «Μαυρογένη».
Τότες πρωτοδοθήκανε στὴν Κρήτην τὴν ἀνδρείαν,
νὰ κάνουνε οἱ Χριστιανοὶ τὴν Δημογεροντία.
Οἱ Τοῦρκοι ξακλουθῆξανε πάλι τὰ μαθημένα,
κι' ἀρχίξανε νὰ κάνουνε τὰ πρὶν τοῦ εἰκοσιένα.
Γιὰ τοῦτο δὰ σηκώθηκε εἰς τὰ ἐξήντα ἕξι,
'πανάστασι τριῶν χρονῶν ποῦ ἔκαμε νὰ πῆσι.
'Ο Τοῦρκος ὁ τρικέφαλος ζητᾷ νὰ τῶν δωρέψῃ,
ὅ,τι κι' ἂν ἐζητούσανε ὄγιά νὰ τσοὶ μερέψῃ.
'Ετότες τῶν ἐδόθηκε τῶν Κρητικῶν γ' εἰς νόμος
ὁ νόμος ὁ Ὀργανικός, μὰ ὄχι τὸ ντελόγγος.
Μὰ γιατί ἦταν' Ὀθωμανὶς τὴ Κρήτης ὁ Μουσίρης

ἐκάμανε ἀναφορὰ καὶ πᾶν ᾿ς τὴν τοῦ Βεζύρη.
Γῆ θὰ μᾶς σὲ χαρίσῃς ᾿δὰ, ὅτι κι' ἄν-σου ζητοῦμεν
γῆ μὲ τὸ Μίσκοβι μαζῆ καὶ ᾿μεῖς θὰ σηκωθοῦμεν.
Πρᾶμμα δὲν σᾶς σὲ δούδω ᾿γὼ τῶν εἶπεν ὁ Χαμίτης
καὶ τὸ εὐτὺς σηκώθηκε ἢ γιάντρωμένη Κρήτη.
Καὶ τούτη νὰ ἢ ᾿πανάστασις ἦταν ἢ καλυτέρα
γιατ' ἔμεινεν αὐτόνομος ἢ Κρήτη πέρα πέρα.
Μὲ ὅπλα τῶρα ἔτοιμη, ᾿σὰν εὖρη εὐκαιρία
εἶναι νὰ κράξῃ, καὶ νὰ ᾿πῆ : Ζήτω ἢ ᾿λευθερία !
Λοιπὸν ἐνθυμηθῆτε τὸν τὸν πρῶτον μου τὸν στίχον
νὰ δῆτε τὴν παραβολὴν καὶ τούτου δὰ τὸν ἦχον.
Παρακαλῶ θημήθητε κ' ἕνα παρόμοιόν του
ἀποῦ ᾿χει ὁ Βιτζέτζιος ᾿ς τὸν Ἐρωτόκριτόν του.
Τοῦ κύκλου τὰ γυρίσματα π' ἀνεβοκατεβαίνουν
καὶ τοῦ τροχοῦ π' ὄραις ᾿ψηλὰ κι' ὄραις στὰ βάθη μπαίνουν.

ΜΟΥΣΤΑΦΑ—ΠΑΣΣΑΣ

Κάθα ταχὺ καὶ κάθ' ἄργα π' ἀνοίγει τὸ λουλοῦδι
ἀρφουκαστεῖτε νὰ σᾶς πῶ τῶν παλαιῶν τραγοῦδι.
᾿Αγάδες πρεμαζώνονται μικροὶ μεγάλοι ὅλοι
νὰ γράψουε ἀναφορὰ νὰ στείλουε στὴν Πόλιν.
᾿Αμάν ! ἀφέντη Βασιλειᾶ, κάμε γιὰ τσ' εὐλιγιάδες
ἔκαμ. ὁ Μουσταφᾶς πασᾶς τσοὶ τούρκους ἀρχιάδες.
Συντέκνους κάνει τσοὶ Ρωμηοὺς καὶ τὰ παιδιὰ βαφτίζει,
ἀλλοίμονον ᾿ς τὴ πίστι μας πῶς τήνε κριμάτιζει.
᾿Αν ἔρθ' ὁ Μουσταφᾶ-πασᾶς βεζύρης σὰν καὶ πρῶτα
θ' ἀφίσωμεν τὰ σπῆθια μας μὲ τὰ κλειδιὰ στὴν πόρτα.
Χίλια καλῶς ἐκόπησε τὸ χάσικο κολουῦρι

κι' ἀπέμεινε καὶ τῶν Τουργῶν ἢ μουζουδιὰ στὴ μούρη.
Τσ' ἀγάδες ἐπρεμάζωνε κάτω στὸ Σαντριβάνι
γὰ νὰ διαβάτουν τὴν γραφὴν τ' ἀφέντη τὸ φερμάνι.
Ἐπιασε τὸ Χατζὴ ἀγᾶ ἀπὸυ τονε Μουχτάρης,
ἀντζεπισ δὲν ἐτράπηκες τὴν βουλά σου νὰ βάλῃς ;
Ἐπιασε τὸν Σακὴρ ἀγᾶ μαζὺ μὲ τὸν Καρβούνη,
ἀπὸυ ἴτον μέσα στὰ Χανιά τσὴ χώρας τὸ καντούνι.
Ἀπῆς καὶ τσὴ κατέβασε καὶ εἶδε τὸ καίκι
τότες τὸ καταλάβαινε πῶς θεὸ νὰ τσοὶ ἕζορishi.
Ἄφες μας Μουσταφᾶ πασᾶ νὰ δοῦμε τὰ παιδιὰ μας
νὰ τῶνε παραγγεῖνωμεν γιὰ τὰ στεκάμενά μας.
Ἐσεῖς ἂν εἶχε θέλετε νὰ ἔχετε τὰ μετόχια
δὲν ἐξαναζανίγετε νὰ κάνετε τὰ πρῶτα.
Μὰ τὸν Μεγολοδύναμο ποῦ πῖσει τὸ γιγοῦρτι,
ἴσαν τσοὶ Ρωμηροῦς εἰς τσὴ Μουρνιές τὸ πάθανε οἱ Τοῦρκοι.

Ο ΒΛΑΧΟΣ

Κάθε ταχὺ μὲ τὴν δροσιὰν π' ἀνοίγει τὸ λουλοῦδι,
ἀκούσετε νὰ σᾶς σὲ ἴπῳ τοῦ Βλάχο τὸ τραγοῦδι.
Βρύσαις μὴ βγάλετε νερὰ πουλιὰ μὴ κιλαϊδῆτε,
καὶ σεῖς τσὴ Κρήτης τὰ βουνὰ τὸ Βλάχο λυπηθῆτε.
Καὶ κλάψετε περίφημα τὸν ἄντρα ποῦ σᾶς ἴπαθιε,
εἰς τὰ βουνὰ τσὴ Μεσσαρᾶς τότες αὐτὸς ἴπορπάθιε.
Βρύσαις δὲν βγαίνουνε νερὰ καὶ τὰ βουνὰ λουλούδια,
τὸ ἴνα μὲ τ' ἄλλο σμίγανε τὸ Βλάχο καὶ λυποῦνταν.
Τσὴ δώδεκα τοῦ Φλεβαριῦ μὴν εἶχε ξημερώση,
καὶ τὸ Σαββάτο τὸ προυνὸ ἤλιος μὴν εἶχε δῶσει.
Περίσσια τὸν ἐκλάψανε τὸν Βλάχο τὸν καυμένον,

ποῦ τὴν φλακὴν τὸν βγάνουε σίδερα φορτωμένον.
Ποῦ τὴν φλακὴν τὸν βγάνουε σίδερα φορτωμένον,
καὶ μὲ τὰ καραβόκοινα τὸν ἔχουε δεμμένον.
Τσαρσί τσαρσί τόνε λαλοῦν πᾶν' τον 'ς τὸ Μείντάνι,
τῶν Χριστιανῶν τὰ δάκρυα τρέχουε 'σάν ποτάμι.
Τσαρσί τσαρσί τόνε λαλοῦν πᾶν' τον στό μεσολίστι,
τῶν Χριστιανῶν τὰ δάκρυα ἔτρέχαν 'σάν τὴν βρούσι.
'Ομπρός κι' ὀπίσω του θωρεῖ φίλους ἀποχαιρέτα,
τῶν Χριστιανῶν τὰ δάκρυα ὡσάν τὴν βρούσι τρέχαν.
Καὶ τ' ἀδελφοῦν του ἤλεγε ἐγὼ κι' ἂν ἀποθάνω,
ἐσέν' ἀφίν' ἐπίτροπο εἰς τὸ παιδί μ' ἀπάνω.
Νὰ σέρνης τὴν φροντίδα του ἀπήτις ἀποθάνω,
νὰ μὴν τ' ἀφήσης ἔρημο στὸν κόσμον τὸν ἀπάνω.
Νὰ σέρνης τὴν φροντίδα του ὥστε νὰ τ' ἀναθρέψης,
καὶ μ' ἓνα νεῖον ὀργιόμπλουμο νὰ βρῆς νὰ τὸ παντρέψης.
Καὶ τὴν καυμένην μάνναν μου, νὰ τὴν παρηγορήσης,
τὴν δυστυχῆ γυναϊκά μου νὰ μὴν τὴν ἀδικήσης.
Καὶ πᾶν' οἱ πρῶτοι στοῦ Πασᾶ, καὶ λέν' του ν' ἀπομείνη,
καὶ νὰ τονε ζυγιάσουε νὰ δώσουε ἀσῆμι.
Κ' οἱ Τοῦρκοι ἐφωνιάζανε ὁ Βλάχος ἂν γλυτώσῃ,
πρέπει μὲ τουργομεσσαρᾶ εἰς τὸ γιαλὸ νὰ δώσῃ.
Καὶ λέει του ὁ Μπουρμάναγας γ' εἰς τῶν ἐφτά ἀγάδων,
χρουσάφι νὰ μοῦ δούδετε τὸ αἷμά του θὰ πάρω
Γιατί 'καμε τὴν Μεσαρᾶ ποῦ μὲ μεριά ὡς ἄλλη,
τέσσερεις χρόνους σήμερον κι' ἤρθε σ' αὐτὸ τὸ χάλι.
Καὶ τότεσας ἐμίλησε τὸ θλιβερόν του στόμα.
πάρετε τὸ κεφάλι μου νὰ γίν' ἡ σάρκα χῶμα.
Μὰ 'μὲ κι' ἂν μὲ σκοτώνετε ἀφίνω ἴσι' ὀρτάκη,
τὸ Σφακλιανὸ τὸ Στυλιανὸ γιὰ νὰ σᾶς σὲ διοτάσῃ.
'Οντε τὸν ἐσκοτώνανε τὸ Βλάχο τὸν καυμένον,

εἶπ' ἓνα λόγο σιγανὸ ὡς ἦτο μαθημένος.

"Οσοι κι' ἂν ἦστε Χριστιανοὶ καὶ βάνετε στεφάνι,
οὔλοι νὰ συχωρέσετε τοῦ Βλάχου τὸ κεφάλι.

Οὔλοι νὰ συχωρέσετε κι' ἐσεῖς οἱ φλακιασμένοι,
ἀπού 'σπασε τὴν φυλακὴν κι' φύγετ' οἱ κοῦμένοι.

Κι' ἀνάθεμα τὴν μοῖρά μου κι' αὐτὸ τὸ ροιζικό μου,
ἀπού 'τον νὰ σωθῶ κι' ἐγὼ μὰ ἔτσά τονε γραφτό μου.

"Αχι καὶ νὰ μ' ἀφίνετε μωρὲ σκυλομπουρμάδες
νὰ σύρω τὸ μαχαῖρι μου νὰ δῆτε ποῦ 'ν' οἱ γι' ἄντρες.

Μὰ μὲ σπαθιὰ τοῦ παίζανε ζερβὰ δεξιὰ τσοὶ νόμους,
καὶ τὸν τζελάτι ἔστεισε γιὰ δὲν βαστᾷ τσοὶ πόνους.

"Αλλαις ἐννιὰ τοῦ παίζανε κόβγουν τὴν κεφαλὴν του,
στὸ Κάστρο τὸν ἐπήγανε κι' ἀφήκαν τὸ κορμίν του.

'Απῆς τότε σκοτώσανε κι' ἀκούστηγε στὴν Κρήτην,
ἐπῆγεν ἡ γυναῖκά του τσὴ μάνας του τὸ σπῆτι,

'Εμένα 'τονε ἄνδρας μου κι' ἐσέν' ἦτον γυιός σου.
σήμερο τὸν ἐσφάζανε τὸν ἀγαπητικόν σου.

'Η μάναν του ὡς τ' ἄκουσε σέρνει φωνὴ περίσσια,
κι' ἐμαραθῆκανε δεντρὰ μηλιῆς καὶ κυπαρίσσια.

"Αχι παιδί μου Βλάχο μου τσὴ Κρήτης παλληκάρι
μὲ γρόσα σὲ προδῶκανε ὁ Δράκος κι' ὁ Τσακάλης

"Αχι παιδί μου Βλάχο μου τσὴ Κρήτης πενεμένο,
'σάν τοῦ θεργιῶ τὸ νόμι σου ἔτσά τονε βγαρμένο.

"Αχι παιδί μου Βλάχο μου πῶς ἦτονε γραφτό σου,
στὸ Κάστρο τὰ μεσάνυχτα νὰ γίν' ὁ θάνατός σου.

Ο ΠΟΘΟΣ ΤΩΝ ΚΡΗΤΩΝ

Στὰ ὄπλ' ἀναβραφήκαμε καὶ πάντα πολεμοῦμε
καὶ τώρα μὲ τὴν μπέννα σου θὲ νὰ λευθερωθῶμεν ;
Δόσε πολεμοφόδια μὲ ἔξοδα δικά μας
νὰ πᾶ νὰ πολεμήσωμεν νὰ γιάνη ἡ καρδιά μας.
Τότε νὰ ὀῆτε πόλεμον ἢ Κρήτη ποῦ τὸν κάνει
καὶ μέσα εἰς τὰ φρούρια τσοὶ τούρκους πᾶς τσοὶ βίνει.
Μόνον εἰς τὸν Διάδοχον τὸν Μέγα Κωνσταντῖνον
ὁποῦ 'χει αἷμ' ἐλληνικὸν παραγγελά τ' ἀφίνω.
"Όταν θὰ κορωνοριστῆ στὸν θρόνον νὰ καθίσῃ
βέβαια καὶ τσοὶ Κρητικούς δὲν θὰ τσ' ἀλησμονήσῃ.
Νὰ λυπηθῆς τσοὶ Κρητικούς καὶ νὰ τοὺς σὲ συδράμῃ
μὰ μεγαλύτερο μιστὸ στὸν κόσμον δὲν θὰ κάμῃ.
Νὰ μᾶς ἐλευθερώσετε ἀπὸ τὴν τυρανίαν
κι' ἀποῦ τσοὶ Μουσουλμάνιδες τὴν βάρβαρη θρησκείαν.
Θύμιζε τοῦ Πατέρα σου μὴν μᾶς σὲ λησμονήσῃ,
τσοὶ δύστυχοις τσοὶ Κρητικούς εἰς τὴν φωτιὰν ν' ἀφήσῃ.
Πιστεύω καὶ ἡ Σοφία μας ποῦ νὰ πολυχρονίσῃ
θὰ γράψῃ εἰς τὸν Γερμανὸν νὰ μᾶς σὲ βοηθήσῃ.
Τὰ ὅσα μᾶς ἐκόμανε εἶναι μεγάλο πρᾶμμα
μυδ' οἱ γι' Ὀβραῖοι τοῦ Χριστοῦ ἐτόσα δὲν ἐκάμαν.
Χριστὸς Ἀνέστη δὲν ἔροικᾶ μόνον σελάμ ἀλέκι
νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ πρωτεινὰ ἐτόσα ἢ Κρήτη στέκει.
Ἡ Κρήτη μὲ τὰ αἷματα εἶν' ὅλη ζυμωμένη
καὶ σὲ βουνὰ κ' εἰς σὲ κλαδιὰ ἀνθρώποι σκαλωμένοι.

Η ΠΕΡΔΙΚΑ

Μὲν πέρδικα καυχήστηκε σ' ἀνατολή καὶ δύσι
πῶς δὲν ἐβρέθηκε κίανεις νὰ τὴνὲ κυνηγήσῃ.
Γ' εἰς κυνηγὸς ὡς τᾶκουσε πολλὰ τοῦ βροχάνει.
τὰ βρόχια τοῦ ἴτον ἀργυρὰ κι' ὀλόχρῳσα τὰ κάνει.
Πέρνει καὶ πᾶ στέκει τα σὲ μαρμαρένια βρῦσι.
κ' ἡ πέρδικα κατέθηκε νὰ πιῇ καὶ νὰ γεμίση.
Παραπατ' εἰς τὰ βρόχια τοῦ καὶ πῖανεν ἡ καυμένη,
φωνὴ καὶ κλάυμαν ἄκουσε ἡ πενταπλουμισμένη.
Νὰ ζήσης κυνηγάρη μου θάνατο μὴ μοῦ δώσης,
μόνον μὲ βάλε στὸ σκολιὸ ὄγνᾳ νὰ μὲ μερώσης.
Ὁ κυνηγὸς ὡς τ' ἄκουσε δὲν τσῆ χαλᾶ χατῆρι
μόνο σκυφτᾶ καὶ χαρωπὰ τὴνὲ φιλεῖ ἴς τ' ἀ χεῖλι.

Μὲν ταχινὴ σηκώνομαι νὰ πάω στὸ κυνηγι
κι' ἦτον ἐκεῖν' ἡ ταχινὴ ὅταν ἡ γῆς ἀνοίγει.
Καὶ πέρνω τὰ σκουντάκια μου τὰ γαλανὰ τὰ μαῦρα,
καὶ πάω καὶ λαγώνευγα ἴς τὰ δάση τὰ μεγάλα.
Οὔλο τὸν κόσμον γύρισα ἀνατολή καὶ δύσι,
μουδὲ λαγῶς μ' ἀπάντηζε μουδ' ἔρημο περδίκι.
παρὰ μὴν κόρη κ' ἐπλυνε σὲ μαρμαρένια βρῦσι.
Τὴν πέτσα μου τσῆ πέταξα νὰ μοῦ τὴν σαπουνίσῃ
καὶ μὲ τὴν πετροπέρδικα νὰ μοῦ τὴνὲ γυρίσῃ.
Κ' ἡ μάνα τσῆ τὴνὲ θωρεῖ ἀπ' ὄργιο παραθύρι.
Κό η, καὶ δὲν ἀπόπλυνε στὸ σπῆτι νὰ γαίτρης.
Ἐπλυνα ἴγῳ κι' ἀπόπλυνα στὸ σπῆτι νὰ γαίρω
γ' εἰς κυνηγὸς μὲ κυνηγᾶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ φύγω.
Νὰ ζήσης κυνηγάρη μου δέσε τα τὰ σκουδῖά σου

κ' ἡ κόρη 'ναι φοβιτσιαρὰ μὴ μου τὴνὲ δαγκάσουν.
Μὰ μένα τὰ σκουντάκια μου τὴν κόρην δὲν δαγκάνουν
γιατ' ἔχουν θάρρη στὸ Θεόν κερὰ νὰ τὴνὲ κάμουν.

Η ΒΙΕΝΝΑ

Ποῶς θέλει νὰ γροικήση καὶ νὰ μάθη
τὴν Βιέννα τὴν καυμένη πῶς ἐχάθη.
'Αποῦ τον ἕνος Ρήγας ἀντρωμένος,
σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι ξακουσμένος,
Σ' οὐλαῖς τῆς χώραις βγαίνει καὶ σονάρει,
τὴν Βιένναν τὴν καυμένη εἶχε καμάρι
Τὴν Βιένναν τὴν καυμένη εἶχε καμάρι,
κι' ὁ Τοῦρκος ἐβουλήθη νὰ τὴν μπάρη.
Τὴν σκάλαν του πατεῖ καθαλικεύγει,
σαλαβαντίζ' ὁ σκύλοι καὶ μισεύγει
'Απῆτις μοι καὶ μπῆκε στὸ καράβι.
γυρίζει τὸ σκυλι νὰ γιογλοντάρη,
Γυρίζει νὰ μετρήση πλείσι' ἀσκέρι,
πόσαις χιλιάδες σέρνει νὰ κατέχη.
Μὰ σέρνει ὀχτακόσιες χιλιάδες,
σπαθίδες Γιανιτσάρους καὶ πασάδες.
Μ' ἄρχονται κι' ἀπ' ὀπίσω σακκουλιέροι,
μὰ 'κείνους δὲν τσοῖ γράφει τὸ ντεφτέρι.
'Απῆτις δὰ κι' ἐμπῆκαν εἰς τὴν Βιένναν,
ἐκάναν τὰ σκυλιὰ σὰν λυσσασμένα.
'Εκάναν τὸ σκυλιὰ σὰν μακελάροι,
κι' ἐπέρναν κεφαλαῖς ποῦσαν καμάρι.
Σπίθιζ καὶ Μοναστήριγα ἐγαλοῦσαν,

μόνον τσοί Χρισθιανούς ἐκαταλουῦσαν.
Ἐπέρναν Ρωμιοποῦλαις φλακισμέναις,
ὁ ἥλιος δὲν τῆ θώρηε τῆ καῦμέναις.
Κι' ὁ Κόσολας γυρίζει καὶ τοῦ κάνει,
ἴντά 'ναι Τοῦρκο τούτα ποῦ μου κάνει ;
Ἦντά 'ναι Τοῦρκο τούτα ποῦ μου κάνει ;
κι' ἦντα θὰ πῶθ' ὁ νοῦς σου δὲν τὰ βίνει ;
Σώπαινε Κόσολά μου μὴ μανίζεις,
γιατὶ θαρρῶ κι' ἐμένα φοβερίζεις.
Ἄπου 'χω ὀχτακόσιαις χιλιάδες,
Σπαθίδες γιαντισάρους καὶ πασάδες.
Ὁ Κόσολας νὰ γράφει στὰ Ρηγάτα,
τὴν Βιένναν τὴν καῦμένην ἐχαλάσαν.
Οὔλη τὴν ἐβδομάδ' ἀναμαζώνει,
ὁ Κόσολας ἀσκέρι κι' ἀρματώνει.
Στὴν Ἐκκλησίαν πᾶν' καὶ λουτρογοῦσι,
καὶ μὲ τὴν παρακάλετιν κοινωνοῦσι.
Χρυσὸ Σταυρὸ βίνει στὴν κεφαλὴν του,
ὡσὰν τὸν ἥλιον ἴλαμπε τὸ κορμὶν του.
Ἐλάστε Χρισθιανοί μ' εὐλοημένοι,
εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν πιστεμμένοι.
Τσὴ Βιέννας τσὴ καῦμένης νὰ βουηθοῦμεν,
καὶ ἔμερα νύχτα στέκει νὰ χαθοῦμεν.
Νικόλα μου, Σταμάτι μου καὶ Πέτρο,
πόλεμο θὲ νὰ κάμωμε μὲ μέτρον.
Στὸν πόλεμο τοῦ κόβγει πλείσι' ἀσκέρι,
κι' ἀρχίζει ὁ γιαντίσαρος καὶ κλαίγει
Πᾶψε το Κόσολά μου τὸ σπαθί σου,
κι' ἄς μὲν' ἡ Βιέννα πάλιν ἰδική σου.
Γιατὶ ἐμὲ φοβάσαι μουδὲ ἄλλους,

ἀποῦ ἕχω ὀχτακόσιους γιανιτσάρους.
Μὰ ἔσφαλα ἐγὼ κι' ἔσφαλαν κι' ἄλλοι,
παπάδες καὶ ριγάδες καὶ δασκάλοι.

Ο ΞΕΠΑΤΕΡΑΣ

Πουλιά μὴν κηλοῖδήσετε Σαββάτο γῆ Δεφτέρα
γιατί τὸν ἔσκοτώσανε προχθές τὸν Ξεπατέρα.
Οὔτε ἔς τὴν Κρήτ' ἀκούστηκε οὔτε στὴν Ἀλιτέρα
νὰ πολεμήσῃ τὴν Τουρκιὰν ὡσὰν τὸν Ξεπατέρα.
Ἵάν ἦθελε νὰ κατεβῆ στὸ τοπαλιτὶ μὴν ὥραν
μικροὺς μεγάλους τσοὶ ἔβανε τσοὶ τούρκους εἰς τὴν χώρα.
Μὴν ταχινὴ τηκῶνεται μὲ τὸ γδυμνὸ μαχαῖρι,
ἐννιὰ ἀγάδων κεφαλαῖς ἐβάστα εἰς τὸ χέρι.
Τσῆ κεφαλαῖς των ἔκοψε στὸν ἤλιον τσῆ ζαπλώνει
τὸ μεταπράτῃ ἔκαμε ντελόγγος τσοὶ φορτώνει
Γιὰ νὰ σκοτώσουν τὸν Πασᾶ νὰ ξεμπερδέστ' ἡ Κρήτη
τώρα ποῦ τὸν ηῤῥήκανε μέσα εἰς ἓνα σπήτι.
Ἐγράψανέν του Χριστιανοὶ ἴμιλοῦν του καὶ ξεστίχου
οὔλ' ἡ τουρκιὰ ῥχεται παπᾶ μόνον καλὰ βλεπήσου.
Δὲν τῶχω πῶς ἐκίνησε οὔλ' ἡ Τουρκιὰ γιὰ μένα
μόνον διαλέξαν τὸν καιρὸν ἀποῦ πονῶ στὴ χέρα.
Ὁ Μιλικούτης ἀρχηγὸς τοῦ διπλοπαραγγένει,
γιὰ τὸ Θεὸν ἐξάδελφε στὸν πύργο μὴ ζωμένης.
Γιὰ τὸ Θεὸν ἐξάδελφε στὸν πύργον μὴ πλανᾶσαι,
γιὰ θὰ σὲ κλείσῃ ἡ τουρκιὰ καὶ θὰ παραποῦᾶσαι.
Ἐγὼ ἔς τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τσῆ Παναγίας,
στὸν Πύργο μέσα θὰ κλειστῶ Τούρκου δὲν ἔχω χρείαν.
Μηνᾶ του ὁ Μεμενταλῆς προδώσου Ξεπατέρα

γιατ' ἤρταξε τὸ τέλος σου κ' ἡ γι' ὕστερη σου ἡμέρα.
Δὲν προσκυνῶ μωρὲ σκυλιᾶ, καλιὰ θὰ νταγιαντήσω,
τὸν Κόρακ' ἀνημένω δὰ νὰ σᾶς σὲ διαγουμήσω.

Ἄνὲ πεινᾶτε κ' ἤρθετε νὰ σᾶς σὲ μαγερέψω
ἴσως καὶ νᾶρθῃ ὁ Κόρακας νὰ σᾶς τὸν μεσιτέψω.

Δὲν ἤρθαμε γιὰ τὸ φαή καὶ γιὰ τὸ μαγεργιῶ σου
μ' ἄρθαμε σήμερον παπᾶ νὰ δοῦμεν τὴν ἀντρείαν σου.

Οἱ Τοῦρκοι παίζουν ἔς τὸν πηλὸν κι' ὁ Ξεπάπας ἔς τὸ κρέας,
οἱ τοῦρκοι τὸ λογιᾶσανε πῶς δὲν θὰ μείνῃ ἕνας.

Αὐτὸς ἐχτύπα τῶν τουρκῶν κ' οἱ τοῦρκ' εἰς τὰ σμαγῶδᾶλια
Θεέ μου, μὴ ρίχνης χριστιανὸ σὲ τουτανὰ τὰ χάλια.

Γιὰ τὸν ἐπίφημο παπᾶ τὸν πύργο πολεμᾶτε
γιατὶ τὴν καίει τὴν τουρκιὰν παντοτεινὰ φοβᾶστε.

Τοῦ πύργου βάνουνε φωθιὰ κι' ἀνοίγουν τὰ θεμέλια
ἀποῦ τὸν ἐτρομάσανε τὰ τέσσερα Καστέλια.

Ἐπὶ τὴν μέσην τῶν ἐγιούργιαρε πάλι μὲ τὸ μαχαῖρι
ἕναν ἀγᾶν ἐπλάκωσε τὴν κεφαλὴν του πέρνει,
Ντελόγγος τὸν ἐκάρφωσε πάνω ἔς τὸ μπαϊράκι
καὶ ἡ τουρκιὰ τὸν ἔθρεψ' εἶναι νὰ πιῇ φαρμάκι.

Ἴντα νὰ κόμω τοῦ καιροῦ ποῦ πῆραν τὰ ποτάμια
οὔλοι θεὸ νὰ βρωμέσουνε τῇ Λειβαδειᾶς τὰ πλάγια.

Πηγαίνετε ἀγάδες μου κάνετε τὸ ντουά σας
πάρετε τῇ καντίνες σας κάτσετε ἔς τὰ χωριά σας.

Ἔκαμε μάναις δίχως γιουὺς γυναικὲς δίχως ἄντρες,
σὰν τὰ τραγιὰ σοὶ μάζωνε καὶ σοὶ ἔβαγε τῇ μάντρες.

Ἄνδρες αὐτοὶ δὲν ἦτανε μὰ ἄτονὲ μασχαλάτοι
ἕνας πατέρας τσ' ἤκαμε σήμερον ἄνω κάτω.

Αὐτὴ λέει δὲν εἶναι ἀντρεῖὰ μονὸν ἔναι πουστούλοικι
νὰ πολεμοῦν ἕνα παπᾶ ἑπτὰ χιλιάδες τοῦρκοι.

Ἐχόρτασαν τὰ χέρια μου κι' ἔθρεψε τὸ κορμί μου,

ἔλα σὺ Σολιχταραγᾶ κόψε τὴν κεφαλὴν μου.
Ὅσοι Χριστὸ πιστεύετε καὶ τὸν προσκυνᾶτε,
λιθάνι νὰ τοῦ βάνετε καὶ νὰ τοῦ συγχωρᾶτε.

Ο ΔΙΑΚΟΣ

Πᾶσα ταχὴ μὲ τὴν ὄροσιᾶ π' ἀνοίγει τὸ λουλουῶδι.
ἄρφρουκαστεῖτε νὰ σᾶς πῶ τοῦ Διάκου τὸ τραγουῶδι.
Ὁ Διάκος μέσα κάθεντο μὲ τὸν Μητροπολίτη,
μὰ τέθιον Διάκον ὤμορφον δὲν ἔβγαλεν ἡ Κρήτη.
Ἄς το πῶς ἦτον ὤμορφος μὰ 'τον καὶ σπουδασμένος,
μέσα στὸ Θεολογικὸ σκολειῶ ἦτονε διαβασμένος.
Ὁ Διάκος τότες ἤθελε ὄζω γιὰ νὰ πορίσῃ,
νὰ πᾶ νὰ βρῆ τὴν 'πιτροπὴν κι' ὀπίσω νὰ γυρίσῃ.
Κάθισε Διάκο μετὰ 'μᾶς κι' ἄστσι κι' ἄς πολεμοῦνε,
μ' αὐτοὶ πολέμους κάνουνε κι' ἀνθρώποι θὰ χαθοῦνε.
Μὰ νὰ πορίσω θέλω 'γὼ μὰ θὰ γαῖρω πάλι,
νὰ πᾶ νὰ βρῶ τὴν 'πιτροπὴν καὶ τὸν Χατζῆ Μιχάλη.
Καὶ μέσα στὸ 'Ηράκλειο δὲν ἄφηκ' ἄλλο ταῖρι,
κι' ἐβάστα κι' εἰς τὴν μέσῃν του ἀσημωτὸ μαχαῖρι.
Καὶ θέτει κι' εἰς τὸν ὠμὸν του τ' ἀσημωτὸ τουφέκι,
κι' ἐπήγαιν' εἰς τὰ χεῖρα του 'σὰν ὤμορφο τσιτσέκι.
Πορίζει πᾶσι στὴν «ροδιᾶ» πᾶσι στὸ Μοναστήρι,
κι' ὁ νοῦς του πλεῖο δὲν τοῦδουδε ὀπίσω νὰ γαῖρη.
Ἄντρες ἐξήντα δυὸ χωρῶν κι' ἀπὸ τὰ Μοναστήρια,
κάτω στὴν πόρτα τ' Ἄρμυροῦ τὰ στέσαν τὰ τσαντίρια.
Κάτω στὸν πόρον τ' Ἄρμυροῦ τὴν στέσαν τὴν κολῶνα.
κι' τὴν ἐβλέπαν τὴν Τουρκιᾶν κι' ἐκειὰ ξωμέναν κι' ὄλας.
Ἄπάνω 'ς τὰ εἴκοσι δυὸ τσὴ τέσσερεις ἡ ὥρα.

